

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Κ Α

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α λέξεις (-η)	• (α) γλωσσική μονάδα που περιέχει σημασία και γραμματικό προσδιορισμό.	• <i>Καμία ελληνική λέξη δεν τονίζεται πριν από την προπαράληγουσα.</i>
	• (β) γραπτή παράσταση της λέξης.	• <i>Αρκετές λέξεις αυτής της μαθητικής έκθεσης είναι δυσανάγνωστες.</i>
	• (γ) αυτό που λέγεται, ο λόγος, τα λόγια, η ομιλία.	• <i>Πίσω από τις λέξεις κρύβεται μια απειλή.</i>
λεκτικός	• αυτός που ανήκει, που αναφέρεται σε ό,τι εκφράζεται, διατυπώνεται με τον λόγο· φραστικός.	• <i>Έχουμε συμφωνήσει ως προς την ουσία του κειμένου που θα γράψουμε και αναζητούμε την κατάλληλη λεκτική διατύπωση.</i>
Π λόγος	• (α) η δυνατότητα, η ικανότητα του ανθρώπου να μιλάει και να διατυπώνει τη σκέψη του· ομιλία.	• <i>Ο λόγος διακρίνει τον άνθρωπο από τα ζώα.</i>
	• (β) σύστημα έκφρασης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων· γλώσσα.	• <i>Αυτός ο πολιτικός εκτός των άλλων είχε και μεγάλη ευχέρεια λόγου.</i>
	• (γ ₁) επεξεργασμένη έκφραση με στόχο την παραγωγή, τη δημιουργία αισθητικού αποτελέσματος· λογοτεχνία.	• <i>Είναι γνωστό ότι ο ποιητικός λόγος εμφανίστηκε πριν από τον πεζό.</i>
	• (γ ₂) επεξεργασμένη έκφραση με στόχο τη διατύπωση διανοημάτων.	• <i>Οι βάσεις του επιστημονικού λόγου τέθηκαν στην ελληνική αρχαιότητα.</i>
	• (δ) εκτενής ομιλία μπροστά σε ακροατήριο για την ανάπτυξη ενός θέματος· αγόρευση.	• <i>Ο Πρωθυπουργός εκφώνησε βαρυσήμαντο λόγο στη Βουλή.</i>
	• (ε) άδεια, δικαίωμα ομιλίας.	• <i>Ο πρόεδρος της συνέλευσης αφαίρεσε τον λόγο από τον ομιλητή, επειδή εκφραζόταν απρεπώς.</i>
	• (στ) συζήτηση, κουβέντα ή μνεία, αναφορά σε κάτι.	• <i>Για το οικονομικό σκέλος της υπόθεσης δεν έχει γίνει λόγος ακόμη.</i>
	• (ζ) φήμη, διάδοση.	• <i>Ακούστηκε ένας λόγος πως θα γίνουν πρόωρες εκλογές.</i>
	• (η) λογομαχία.	• <i>Από λόγο σε λόγο ήρθαν και στα χέρια.</i>
	• (θ) αντιλογία, αντίρρηση.	• <i>Δε σηκώνω λόγο στο θέμα αυτό.</i>
	• (ι) συμβουλή, νουθεσία.	• <i>Δεν άκουσε τον λόγο του πατέρα του.</i>
	• (ια) εντολή, προσταγή.	• <i>Τον πρώτο λόγο εδώ μέσα τον έχω εγώ.</i>
	• (ιβ) γνώμη, άποψη.	• <i>Ο λόγος του είναι νόμος.</i>
	• (ιγ) διαβεβαίωση, εγγύηση, υπόσχεση.	• <i>Έχεις τον λόγο μου ότι όσα σου είπα ισχύουν απολύτως.</i>
	• (ιδ) λογοδοσία, απολογία, απολογισμός.	• <i>Να ξέρεις ότι σύντομα θα δώσεις λόγο των πράξεών σου.</i>
	• (ιε) αιτία.	• <i>Αυτή η δημόσια υπηρεσία δεν έχει πλέον λόγο ύπαρξης.</i>
	• (ιστ) δικαιολογία, αιτιολογία.	• <i>Απουσιάζει από την εργασία του χωρίς λόγο.</i>
	• (ιζ) σκοπός, πρόθεση.	• <i>Ταξιδεύετε για τουριστικούς ή άλλους λόγους;</i>
	• (ιη) η διανοητική ικανότητα, ιδιότητα του ανθρώπου, η λογική, το λογικό.	• <i>Την απόφαση αυτή υπαγορεύει ο ορθός λόγος.</i>
	• (ιθ) η διδασκαλία, το κήρυγμα.	• <i>Οι πιστοί άκουσαν στον ναό τον λόγο του Θεού.</i>
• (κ ₁) σχέση μεταξύ πραγμάτων που υπακούει σε κάποια λογική, αναλογία, σειρά.	• <i>Κατά πρώτο λόγο συμφωνώ· διατηρώ όμως ορισμένες επιφυλάξεις.</i>	
• (κ ₂) [μαθ.] σχέση μεταξύ δύο μεγεθών ή ποσοτήτων, την οποία εκφράζει ένα πηλίκο.	• <i>Σε έναν κύκλο ο λόγος της διαμέτρου προς την περιφέρεια είναι ένας σταθερός αριθμός.</i>	
λογύδριον (-ο)	• μικρός, σύντομος λόγος.	• <i>Εκφώνησε για την επέτειο ένα λογύδριο.</i>
Α λόγιος	• (α) [ουσ.] άνθρωπος των γραμμάτων (χρησιμοποιείται κυρίως για τη χρονική περίοδο από την Αναγέννηση μέχρι και τον 19ο αιώνα).	• <i>Οι Έλληνες λόγιοι της διασποράς συνέβαλαν καθοριστικά στην πνευματική αφύπνιση του ελληνισμού κατά την Τουρκοκρατία.</i>
	• (β) [επίθ.] αυτός που ανήκει ή που αναφέρεται στον έντεχνο, στον καλλιεργημένο (γραπτό) λόγο (σε αντιδιαστολή προς τον λαϊκό).	• <i>Η προέλευση της λέξης «πανεπιστήμιο» είναι λόγια.</i>
λογικός	• (α) αυτός που είναι προικισμένος με τον ορθό λόγο, που έχει τη δυνατότητα να διανοείται, να σκέπτεται.	• <i>Ο άνθρωπος είναι λογικό ον.</i>
	• (β) αυτός που είναι σύμφωνος, συνεπής με τον ορθό λόγο και με τους κανόνες του, με την ορθή σκέψη.	• <i>Μπορείς να μου δώσεις μια λογική εξήγηση για το φαινόμενο αυτό;</i>

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	λογικός	<ul style="list-style-type: none"> • (γ₁) μέτριος, χωρίς υπερβολές, κανονικός. • (γ₂) [για άνθρωπο] αυτός που σκέφτεται, μιλάει, συμπεριφέρεται με ορθότητα, σωφροσύνη, μετριοπάθεια. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα προϊόντα μας πωλούνται σε λογικές τιμές. • Είναι άνθρωπος λογικός: δεν ενεργεί απειροσκέπτα.
	λογίζομαι	<ul style="list-style-type: none"> • θεωρούμαι, νομίζομαι, υπολογίζομαι. 	<ul style="list-style-type: none"> • Λογίζεται έγκριτος δημοσιογράφος και διαβάζω με προσοχή τις αναλύσεις του.
	λογισμός	<ul style="list-style-type: none"> • (α) [μαθ.] πράξη που εκτελείται για να βρεθεί το αποτέλεσμα του συνδυασμού πολλών αριθμών, υπολογισμός. • (β) η σκέψη, το μυαλό. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο αδελφός μου σπουδάζει μαθηματικός και αύριο εξετάζεται στον απειροστικό λογισμό. • Με αυτά που συμβαίνουν χάνω τον νου και τον λογισμό μου.
	λογεῖον (-ο)	<ul style="list-style-type: none"> • το μπροστινό τμήμα της σκηνής του αρχαίου θεάτρου, όπου έπαιζαν οι υποκριτές: προσκήνιο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Στο αρχαίο ελληνικό θέατρο το λογεῖο αρχικά δεν ήταν υπερυψωμένο σε σχέση με την ορχήστρα.
Π	ρήτωρ (-ορας)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που μιλάει μπροστά σε ακροατήριο, προς το οποίο και απευθύνεται, συνήθως από ένα βήμα, με σκοπό να πείσει για τις θέσεις του. • (β) αυτός που έχει εξαιρετική ικανότητα να μιλάει με ευφράδεια μπροστά σε ακροατήριο και να το συγκινεί, ο καλός ρήτορας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Φωνές αποδοκιμασίας διέκοψαν τον ρήτορα. • Σήμερα λίγοι πολιτικοί είναι και ρήτορες.
		<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που ανήκει ή που αναφέρεται στον ρήτορα και στην τέχνη του. • (β) αυτός που διατυπώνεται κατά συγκεκριμένο τρόπο για εντυπωσιασμό ή για επίδειξη (=πομπώδης, στομφώδης, επιδεικτικός). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ρητορικούς λόγους της ελληνικής αρχαιότητας θα διδαχθείτε στο λύκειο. • Η ομιλία του ήταν γεμάτη ρητορικές μεγαλοστομίες.
Λ	ρήσις (-η)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) εύστοχα και επιγραμματικά διατυπωμένη κρίση γνωστής προσωπικότητας (πνευματικής, επιστημονικής, πολιτικής κ.λπ.), την οποία κρίση επικαλούνται οι ομιλητές, για να προσδώσουν στον λόγο τους κύρος, αξιοπιστία και γλαφυρότητα (=ρητό, απόφθεγμα). • (β) [γενικότερα] σύντομη φράση που έχει ειπωθεί ή γραφτεί και έχει γίνει ευρύτερα γνωστή. • (γ) [φιλολ.] αγγελική ρήση: στο αρχαίο θέατρο η αφήγηση με την οποία ένας αγγελιοφόρος παρουσιάζει γεγονότα που συνέβησαν εκτός σκηνής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το βιβλίο αυτό περιέχει ρήσεις σοφών της ελληνικής αρχαιότητας. • Είναι γνωστή η ευαγγελική ρήση «μη κρίνετε, ἵνα μη κριθῆτε». • Στην τραγωδία «Ορέστης» του Ευριπίδη είναι αριστουργηματική η αγγελική ρήση του Φρύγα δούλου.
		<ul style="list-style-type: none"> • [νομ.] όρος που αναγράφεται σε μια σύμβαση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Στη σύμβασή μου με τον εργολάβο που κατασκευάζει το σπίτι μου περιλαμβάνεται και ρήτρα για την περίπτωση που δεν παραδώσει ολοκληρωμένο το έργο στον προσυμφωνημένο χρόνο.
Σ	λογομαχέω, -ῶ	<ul style="list-style-type: none"> • συζητώ σε έντονο και εριστικό τόνο, φιλονικώ (=διαπληκτίζομαι, λογοφέρνω, καβγαδίζω). 	<ul style="list-style-type: none"> • Λογομάχησαν άγρια και λίγο έλειψε να έρθουν στα χέρια.
	ἀντιλέγω	<ul style="list-style-type: none"> • εκφράζω διαφωνία ή αντίρρηση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σωστά μιλάς: δεν αντιλέγω.
Υ	ἀντιλογία	<ul style="list-style-type: none"> • αντίρρηση, ιδίως στη φράση πνεύμα αντιλογίας: για κάποιον που πάντοτε ή πολύ συχνά έχει αντιρρήσεις, εναντιώνεται. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδόν σε ό,τι λέω, διαφωνεί. Είναι πνεύμα αντιλογίας.
Ν	προλέγω	<ul style="list-style-type: none"> • έκφραση αντίθετης ή διαφορετικής γνώμης. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η πρότασή του συνάντησε τις έντονες αντιρρήσεις των συνεταίρων του.
		<ul style="list-style-type: none"> • (α) μιλώ για κάτι εκ των προτέρων, πριν αυτό να συμβεί, προμαντεύω, προβλέπω. • (β) λέω κάτι προηγουμένως, προαναφέρω. • (γ) λέω, συμφωνώ κάτι εκ των προτέρων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ισχυρίζεται ότι μπορεί να προλέγει το μέλλον. • Όπως προείπα στην αρχή της ομιλίας μου, οι περιστάσεις είναι κρίσιμες. • Όλα θα γίνουν όπως έχει προειπωθεί.
Θ	πρόλογος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) το εισαγωγικό μέρος κειμένου ή ομιλίας. • (β) [φιλολ.] το εισαγωγικό μέρος αρχαίου δράματος, που βρίσκεται πριν από το πρώτο χορικό άσμα, αναφέρεται σε γεγονότα σχετικά με την υπόθεση του δράματος και προετοιμάζει την κυρίως δράση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το βιβλίο έχει έναν κατατοπιστικό πρόλογο. • Στις σωζόμενες τραγωδίες του Ευριπίδη οι πρόλογοι αποτελούνται συνήθως από έναν μονόλογο ενός υποκριτή και από έναν διάλογο δύο υποκριτών.
		<ul style="list-style-type: none"> • η πρόβλεψη του μέλλοντος, το προμάντεμα, η προφητεία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι προρρήσεις της Κασσάνδρας δε γίνονταν πιστευτές.
Α	ἐπίλογος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) το τελευταίο τμήμα κειμένου, λόγου ή αφηγηματικού έργου, το οποίο συνήθως περιέχει ανακεφαλαίωση του κύριου μέρους ή έκθεση των συμπερασμάτων. • (β) [μτφ.] το αποτέλεσμα ή απλώς το τελευταίο τμήμα από μια σειρά γεγονότων ή πράξεων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Στον ἐπίλογο αυτής της έκθεσης παρουσιάζονται τα συμπεράσματα. • Στο νεκροταφείο γράφτηκε ο τραγικός ἐπίλογος του δυστυχήματος.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	παράλογος	• αυτός που υπάρχει, που συμβαίνει ή που εκφράζεται σε ασυμφωνία, σε αντίθεση με τη λογική, με τον κοινό νου, με τη σωφροσύνη κ.λπ.	• <i>Θεωρώ τις απαιτήσεις του παράλογες και δεν πρόκειται να τις δεχτώ.</i>
	ανάλογος	• αυτός που έχει ομοιότητα, συμμετρία, αντιστοιχία με άλλον ως προς το ποσό, τις διαστάσεις, την ποιότητα, τον βαθμό ή την αξία.	• <i>Οι δαπάνες του δεν είναι ανάλογες με τα νόμιμα εισοδήματά του.</i>
Υ	φιλόλογος	• επιστήμονας ειδικευμένος στη φιλολογία, δηλαδή στην επιστήμη που μελετά συγκεκριμένη γλώσσα και λογοτεχνία, συχνά σε συνδυασμό και με άλλες πλευρές του αντίστοιχου πολιτισμού.	• <i>Σε αυτόν τον τόμο, που αναφέρεται στην ποίηση του Κ. Π. Καβάφη, έχουν συγκεντρωθεί μελετήματα διαπρεπών φιλόλογων.</i>
	πολύλογος	• [επίθ.] αυτός που διατυπώνεται, που εκφέρεται με πολλά και, συνήθως, περιττά λόγια.	• <i>Στο μυθιστόρημα αυτό με κούρασε η πολύλογη αφήγηση.</i>
Ν	πολυλογάς	• αυτός που λέει πολλά λόγια, φλύαρος.	• <i>Είναι πολυλογάς και με εκνευρίζει.</i>
	πολυλογία	• (α) η ιδιότητα του πολυλογά. • (β) τα πολλά και συνήθως περιττά ή χωρίς ιδιαίτερη σημασία λόγια, φλυαρία.	• <i>Η πολυλογία του είναι κουραστική.</i> • <i>Άσε την πολυλογία, γιατί μας ζάλισες.</i>
Θ	ἄρρητος	• (α) αυτός που δε λέγεται, που δεν εκφράζεται, απερίγραπτος (=ανέκφραστος, ανείπωτος, άφατος).	• <i>Υποψιάζομαι ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση ο άνθρωπος αυτός έχει ἄρρητες επιδιώξεις.</i>
		• (β) [μαθ.] <u>ἄρρητοι αριθμοί</u> : αριθμοί που δεν είναι ούτε ακέραιοι ούτε κλάσματα, αλλά στη δεκαδική μορφή τους έχουν άπειρα μη περιοδικά δεκαδικά ψηφία.	• <i>Μεγάλο μέρος της μελέτης των ἄρρητων αριθμών θεμελίωσε με το έργο του ο Εύδοξος ο Κνίδιος (πιθανώς 391-337 π.Χ.), ένας από τους επιφανέστερους μαθηματικούς και αστρονόμους της ελληνικής αρχαιότητας.</i>
Ε	ἀπόρρητος	• αυτός που δεν πρέπει να ειπωθεί, να ανακοινωθεί, που πρέπει να μείνει μυστικός.	• <i>Διαπιστώθηκε κλοπή ἀπόρρητων στρατιωτικών εγγράφων.</i>
	ἐτυμολογία	• η προέλευση, ενδεχομένως ο τρόπος σχηματισμού (ρίζα, πρόθημα, επίθημα, συνθετικά κ.λπ.) και η εξέλιξη μιας λέξης.	• <i>Το λεξικό αυτό παρέχει κυρίως την ορθογραφία, την ετυμολογία και τις σημασίες των λέξεων.</i>
Τ	ἀμφιλεγόμενος	• αυτός που επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες ή για τον οποίο ισχύουν διαφορετικές εκδοχές.	• <i>Στον λόγο του υπήρχαν αρκετά ἀμφιλεγόμενα σημεία.</i>
	ἀμφιλογία	• η αμφισβήτηση, η διαφωνία για κάτι.	• <i>Εξακολουθεί να υπάρχει έντονη ἀμφιλογία σχετικά με το ζήτημα των αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.</i>
Α	ἀρχαιολογία	• επιστήμη που ασχολείται με την έρευνα και τη μελέτη της ζωής και της δραστηριότητας ανθρώπων που έζησαν σε παλαιότερες εποχές, με βάση τα ευρήματα μνημείων της τέχνης και των προϊόντων της ανθρώπινης εργασίας.	• <i>Τα σπουδαία ευρήματα των ανασκαφών στην Αμφίπολη σηματοδοτούν μια μεγάλη στιγμή της ελληνικής ἀρχαιολογίας.</i>
	μυθολογία	• (α) το σύνολο των μύθων και των παραδόσεων ενός λαού. • (β) [μτφ.] για σύνολο από φανταστικές ή ανακριβείς απόψεις για κάποιον ή για κάτι.	• <i>Η αρχαία ελληνική μυθολογία έχει γονιμοποιήσει όλο τον δυτικό πολιτισμό.</i> • <i>Γύρω από το θέμα αυτό έχει αναπτυχθεί μια ολόκληρη μυθολογία.</i>

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	λεξικό	• βιβλίο με συγκεντρωμένες και ταξινομημένες λέξεις ή γνώσεις σε αλφαβητική ή άλλη σειρά.	• <i>Όλοι οφείλουμε να έχουμε στο σπίτι μας και να χρησιμοποιούμε ένα καλό ερμηνευτικό λεξικό της νεοελληνικής γλώσσας.</i>
Π	λόγια (τα)	• (α) οτιδήποτε λέει κανείς, σύνολο λόγων με το οποίο εκφράζει κανείς κάτι (=κουβέντες).	• <i>Με τα λόγια δε βγαίνει τίποτα· εδώ χρειάζονται έργα.</i>
		• (β) [μειωτικά] κουβέντες χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο (π.χ. υποσχέσεις που δεν πρόκειται να πραγματοποιηθούν).	• <i>Όλα αυτά είναι λόγια· δεν αξίζει να τους δίνει κανείς σημασία.</i>
Λ	λογάς	• (α) φλύαρος, πολυλογάς.	• <i>Τι λογάς αυτός ο φίλος σου· στιγμή δε σταμάτησε!</i>
		• (β) αυτός που λέει, που υπόσχεται πολλά, χωρίς να τα πραγματοποιεί, φαφλατάς. • (γ) αυθάδης, θρασύς στα λόγια.	• <i>Μην τον πιστεύετε· δεν είναι παρά ένας αδιόρθωτος λογάς.</i> • <i>Πάψε να αντιμιλάς, λογού!</i>
Α	λογιοσύνη	• το να είναι κάποιος λόγιος, η μόρφωση, η πνευματική καλλιέργεια.	• <i>Ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους οι Φαναριώτες κατείχαν υψηλές θέσεις στην οθωμανική διοίκηση ήταν η λογιοσύνη τους.</i>

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α Π Λ Α	ρητό	● φράση σύντομη και επιγραμματική, που εκφράζει με κατηγορηματικό τρόπο μια αλήθεια και υποδεικνύει ή επιτάσσει ορισμένη στάση ζωής ή συμπεριφορά: απόφθεγμα, γνωμικό.	● Όπως επισημαίνεται στο γνωστό αρχαίο ελληνικό ρητό , «μέτρον ἄριστον».
Σ	λογοδοτώ	● δίνω λόγο, αποδίδω λογαριασμό, απολογούμαι για πράξεις και ενέργειές μου (ιδίως για πρόσωπα που έχουν ασκήσει κάποια εξουσία ή έχουν διαχειριστεί κάτι από υπεύθυνη θέση).	● Οι υπεύθυνοι θα λογοδοτήσουν στη δικαιοσύνη.
Υ	λογοφέρνω	● φιλονικώ με λόγια, λογομαχώ.	● Λογόφεραν και τώρα δε μιλιούνται.
	λογοκρίνω	● περιορίζω την ελευθερία της έκφρασης, ελέγχω το περιεχόμενο λόγων ή κειμένων και γενικότερα την έκφραση (στα μέσα ενημέρωσης, στην τέχνη, στη λογοτεχνία, στην αλληλογραφία κ.α.), ώστε να εμποδίσω τη διατύπωση ή / και τη διάδοση μη αρεστών απόψεων.	● Το τραγούδι αυτό κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1969 με τους στίχους λογοκρινμένους .
	λογάριθμος	● [μαθ.] ο εκθέτης της δυνάμεως στην οποία πρέπει να υψωθεί ένας ορισμένος αριθμός, για να γίνει η δύναμη αυτή ίση προς δοθέντα αριθμό (του οποίου ο λογάριθμος ζητείται).	● Ο λογάριθμος του 100 με βάση το 10 είναι το 2.
Ν	λογοτέχνης	● αυτός που καλλιεργεί τον έντεχνο λόγο, που συγγράφει έργα αισθητικής αξίας (πεζογράφος ή ποιητής).	● Στο εξωτερικό ένας από τους γνωστότερους Νεοέλληνες λογοτέχνες είναι ο Νίκος Καζαντζάκης.
Θ	λογοθεραπεία	● [ιατρ.] μέθοδος θεραπείας νευρώσεων (ιδίως διαταραχών του λόγου), η οποία αξιοποιεί την προφορική επικοινωνία.	● Τα δυσλεξικά παιδιά συνήθως ακολουθούν προγράμματα λογοθεραπείας .
	λογοπαίγνιο	● παιχνίδι με λέξεις πολλαπλών σημασιών ή με λέξεις διαφορετικής σημασίας αλλά ομόηχες.	● Η γνωστή εκκλησιαστική φράση «ὁ Κύριος μεθ' ἡμῶν» μπορεί με λογοπαίγνιο να ακουστεί ως «ὁ Κύριος με θυμόν»!
	λογικοφανής	● αυτός που φαίνεται λογικός.	● Εκ πρώτης όψεως τουλάχιστον, αυτή η εξήγηση είναι λογικοφανής .
	λεξικογραφία	● [γλωσσ.] η επιστήμη που έχει ως αντικείμενο μελέτης τις αρχές και τις μεθόδους σύνταξης ενός λεξικού εφαρμόζοντας τα διδάγματα της λεξικολογίας.	● Κάθε έγκυρο λεξικό βασίζεται στις αρχές και στις μεθόδους της λεξικογραφίας .
Ε	μονολεκτικός	● αυτός που αποτελείται από μία λέξη ή εκφράζεται με μία μόνο λέξη.	● Από τους χρόνους των ρημάτων της νεοελληνικής γλώσσας άλλοι είναι μονολεκτικοί και άλλοι περιφραστικοί.
	κοντολογίς	● με λίγα λόγια, εν συντομία: χωρίς ανάπτυξη ή μακρηγορία (=για να μην τα πολυλογώ).	● Κοντολογίς , ταλαιπωρηθήκαμε πολύ στο ταξίδι.
	μισθολόγιο	● επίσημος πίνακας που καθορίζει τον μισθό των υπαλλήλων, ιδίως των δημοσίων, κατά κλάδο, βαθμό ή αρχαιότητα.	● Προβλέπεται αναμόρφωση του μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων.
Τ	τιμολόγιο	● (α) [οικον.] εμπορικό έγγραφο που δείχνει: 1. το είδος, την ποσότητα και την τιμή των αγαθών που έχουν πουληθεί· 2. το κόστος των εμπορευμάτων, ανάλογα με το είδος και την ποιότητά τους (κοστολόγιο).	● Οι πωλήσεις αγαθών από τους χονδρεμπόρους γίνονται με τιμολόγιο .
		● (β) [οικον.] τιμοκατάλογος.	● Επειδή το νυκτερινό τιμολόγιο του ηλεκτρικού ρεύματος είναι σχετικά φθηνότερο, όλοι στο σπίτι επιδιώκουμε, όσο είναι δυνατόν, να το αξιοποιούμε.
Α	αερολογία	● [συνήθως στον πληθυντικό] άσκοπα και χωρίς ουσία λόγια: λόγια του αέρα, κενολογία.	● Αρχισε πάλι τις αερολογίες , γι' αυτό και δεν τον παίρνει κανείς στα σοβαρά.
	βιολογία	● η επιστήμη που ασχολείται με τα φαινόμενα της ζωής και τους νόμους που διέπουν τη λειτουργία των ζώντων οργανισμών.	● Η λέξη «χρωμόσωμα» είναι όρος της βιολογίας .

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Κ Α

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	κόσμιση	<ul style="list-style-type: none"> • (α) διευθέτηση, τακτοποίηση. • (β) διακόσμηση, στολισμός. 	<ul style="list-style-type: none"> • Με την κόσμιση του αρχέγονου χάους δημιουργήθηκε ο κόσμος.
	κόσμημα	<ul style="list-style-type: none"> • (α) μικρών διαστάσεων αντικείμενο επεξεργασμένο με τέχνη και φαντασία, συνήθως από πολύτιμο μέταλλο και πολύτιμους ή ημιπολύτιμους λίθους, το οποίο φοριέται για στολισμα, κυρίως από γυναίκες, ως περιδέραιο, βραχιόλι, δαχτυλίδι, σκουλαρίκι κ.λπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι διαρρήκτες έκλεψαν κοσμήματα μεγάλης αξίας.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β₁) [μτφ.] ως χαρακτηρισμός κάθε αντικείμενου, του οποίου η κομψότητα, η χάρη και η λεπτή εργασία θυμίζουν κόσμημα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το νέο θέατρο είναι ένα κόσμημα για την πόλη μας.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β₂) [μτφ.] ως χαρακτηρισμός ανθρώπου αξιόλογου, ξεχωριστού, για τον οποίο μπορεί κανείς να είναι υπερήφανος· καμάρι. • (γ) γενική ονομασία διακοσμητικών μοτίβων στην αρχιτεκτονική, στην τυπογραφία κ.α. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο επιστήμονας αυτός είναι το κόσμημα του χωριού μας. • Το κόσμημα στο εξώφυλλο του βιβλίου φιλοτέχνησε γνωστός χαράκτης.
Π	κοσμητικός	<ul style="list-style-type: none"> • (α) [γλωσσ.] κοσμητικό επίθετο: επίθετο που αποδίδει στο προσδιοριζόμενο ουσιαστικό μια ιδιότητα αναπόσπαστη και τελείως ιδιάζουσα· π.χ. «γαλανός ουρανός». • (β) [ειρωνικά] κοσμητικό επίθετο: για υβριστικό, μειωτικό χαρακτηρισμό που αποδίδεται σε κάποιον. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές θα εντοπίσουν τα κοσμητικά επίθετα του διηγήματος. • Τον ειρωνεύτηκε στολιζόντάς τον με διάφορα κοσμητικά επίθετα.
	κόσμιος	<ul style="list-style-type: none"> • για συμπεριφορά ή εμφάνιση απόλυτα σύμφωνη προς τα κοινωνικά αποδεκτά· ἢ ως επίσημος χαρακτηρισμός της διαγωγής των μαθητών στα σχολεία: διαγωγή κοσμιότατη (=εξαιρετικά καλή)· διαγωγή κοσμία (=όχι τόσο καλή). 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές οφείλουν να έχουν στο σχολείο κόσμια εμφάνιση.
	κοσμιότης (-τητα)	<ul style="list-style-type: none"> • η ιδιότητα του κόσμιου· ευπρέπεια, σεμνότητα, καλή συμπεριφορά (=ευκοσμία, ευγένεια). 	<ul style="list-style-type: none"> • Είναι άνθρωπος με αγωγή και φέρεται με κοσμιότητα.
Λ	κοσμικός	<ul style="list-style-type: none"> • (α₁) αυτός που σχετίζεται με τον κόσμο, την επίγεια ζωή, κατ' αντιδιαστολή προς τη θρησκευτική ή εκκλησιαστική ζωή (=εγκόσμιος, επίγειος, υλικός). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο Πάπας έχει και θρησκευτική και κοσμική εξουσία.
		<ul style="list-style-type: none"> • (α₂) μη θεοκρατικός, λαϊκός. 	<ul style="list-style-type: none"> • Στην Τουρκία οι ένοπλες δυνάμεις προασπίζουν τον κοσμικό χαρακτήρα του κράτους.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) αυτός που σχετίζεται με την κοινωνική ζωή της υψηλής κοινωνίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μετά τον θάνατο του πατέρα της εξαφανίστηκε από την κοσμική ζωή της Αθήνας.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) αυτός που αγαπά τις κοινωνικές επαφές. 	<ul style="list-style-type: none"> • Είναι κοσμική κυρία και συχνά οργανώνει στο σπίτι της συνεστιάσεις.
		<ul style="list-style-type: none"> • (δ) αυτός που σχετίζεται με το σύμπαν (=συμπαντικός, διαστημικός). 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτό το κοσμικό φαινόμενο θεωρείται δυσεξήγητο.
Α	κοσμήτωρ (-ορας)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) καθηγητής ή καθηγήτρια ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος, που εκλέγεται για ορισμένο διάστημα (συνήθως έναν χρόνο), για να συγκαλεί τις συνεδριάσεις της σχολής του και να προεδρεύει σε αυτές, να εκπροσωπεί τη σχολή στην πρυτανεία, να υπογράφει τις αποφάσεις κ.λπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Εξελέγη κοσμήτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) τίτλος μέλους του προεδρείου της Βουλής, το οποίο αποτελείται από τον πρόεδρο, πέντε αντιπροέδρους, τρεις κοσμήτορες και πέντε γραμματείς. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο ένας από τους τρεις κοσμήτορες της Βουλής προέρχεται υποχρεωτικά από την αξιωματική αντιπολίτευση.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) ένας από τους επόπτες αθλητικής συνάντησης, στον οποίο έχουν ανατεθεί επιπλέον καθήκοντα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επειδή ο δρομέας θεωρεί ότι αδικήθηκε στον αγώνα, θα υποβάλει ένσταση στον κοσμήτορα.
ΣΥΝΘΕΤΑ	διακοσμῶ	<ul style="list-style-type: none"> • διευθετώ έναν χώρο με την τοποθέτηση χρηστικών ή μη χρηστικών αντικειμένων, καθώς και με τη χρησιμοποίηση άλλων στοιχείων, τα οποία διαμορφώνουν ένα αρμονικό σύνολο· στολίζω. 	<ul style="list-style-type: none"> • Έχει διακοσμήσει το σπίτι της και με έργα τέχνης.
	κοσμογονία	<ul style="list-style-type: none"> • (α) επιστημονική ή μυθολογική θεωρία, με την οποία γίνεται προσπάθεια να ερμηνευτεί η δημιουργία του σύμπαντος και των ουράνιων σωμάτων. • (β) [μτφ.] πολύ σημαντικές, ριζικές και συνήθως δημιουργικές αλλαγές. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η κοσμογονία του Ησιόδου εκτίθεται στη «Θεογονία». • Τα τελευταία χρόνια γίνεται πραγματική κοσμογονία στις νέες τεχνολογίες.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ Υ Ν Θ Ε Τ Α	κοσμογραφία	• στοιχειώδεις γνώσεις αστρονομίας που διδάσκονται στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, καθώς και το αντίστοιχο εγχειρίδιο.	• Στο μάθημα της Κοσμογραφίας γίνεται χρήση απλών μαθηματικών και φυσικής.
	κοσμοκράτωρ (-ορας)	• για ηγέτη κράτους, ιδίως ηγεμόνα, ή για κράτος, του οποίου η εξουσία και η επιρροή απλώνεται σε μεγάλο μέρος του κόσμου.	• Ο Μέγας Αλέξανδρος φιλοδόξησε να γίνει κοσμοκράτορας .
	κοσμοπολίτης	• (α) άνθρωπος πολυταξιδεμένος, που έχει ζήσει σε διάφορες χώρες, έχει προσαρμοστεί και έχει απομοιώσει ποικίλους τρόπους ζωής και χαρακτηρίζεται από την άνεση με την οποία μπορεί να κινείται στους χώρους της υψηλής συνήθως κοινωνίας.	• Οι διπλωμάτες έχουν τον αέρα του κοσμοπολίτη .
		• (β) αυτός που θεωρεί τον εαυτό του πολίτη του κόσμου· διεθνιστής.	• Οι οπαδοί της στωικής φιλοσοφίας ήταν κοσμοπολίτες .
	άκοσμία	• η ιδιότητα του άκοσμου, η έλλειψη κοσμιότητας, η απρεπής και ανάρμοστη συμπεριφορά (=απρέπεια, παρεκτροπή).	• Επειδή γνωρίζω τον χαρακτήρα του, η άκοσμία του απέναντί μου δε με εξέπληξε.
ύπόκοσμος	• σύνολο ανθρώπων που ζουν στο περιθώριο της κοινωνίας και αναπτύσσουν παράνομη δραστηριότητα.	• Είναι άνθρωπος του υπόκοσμου και αποτελεί κίνδυνο για όλη τη γειτονιά.	

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α Π Λ Α	κοσμικότητα	• η ιδιότητα του κοσμικού, η τάση, η έφεση για κοσμική ζωή, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο εκδηλώνεται· [στον πληθυντικό] κοσμικά γεγονότα, εκδηλώσεις της κοσμικής ζωής, που χαρακτηρίζουν κυρίως τις ανώτερες κοινωνικές τάξεις.	• Τελευταία αποφεύγει τις κοσμικότητες .
	κοσμάκης	• οι απλοί άνθρωποι, τα μη προνομιούχα λαϊκά στρώματα, ο «απλός λαός».	• Ποιος νοιάζεται για τα προβλήματα του κοσμάκη ;
Σ Υ	κοσμοθεωρία	• η συνολική άποψη για τη ζωή και τον κόσμο, την οποία έχει διαμορφώσει κάποιος με βάση τα βιώματά του, την παιδεία του, την πολιτισμική του παράδοση, τις επιδράσεις που έχει δεχτεί από το περιβάλλον κ.λπ. και η οποία του υπαγορεύει κανόνες ζωής.	• Σύμφωνα με την κοσμοθεωρία του, δεν αξίζει να στενοχωρούμαστε για τίποτα.
	κοσμογυρισμένος	• ως χαρακτηρισμός προσώπου που έχει ταξιδέψει σε πολλά μέρη και κατά συνέπεια έχει συσσωρεύσει πολλές εμπειρίες και γνώσεις (=πολυταξιδεμένος).	• Μαζεύτηκαν όλοι κοντά στον κοσμογυρισμένο ναυτικό, για να ακούσουν τις ιστορίες του.
Υ Ν	κοσμοπλημμύρα	• πολύ μεγάλο πλήθος ανθρώπων που έχει συγκεντρωθεί σε ένα μέρος (=κοσμοσυρροή).	• Χάθηκαν μέσα στην κοσμοπλημμύρα .
	κοσμοσωτήριος	• αυτός που έγινε για τη σωτηρία του ανθρώπου ή που έχει ως συνέπεια τη σωτηρία του ανθρώπου.	• Το κοσμοσωτήριο άγγελμα της Ανάστασης έχει θεμελιώδη σημασία για τον χριστιανισμό.
Ν Θ	κοσμοϊστορικός	• για πολύ σημαντικά γεγονότα, που δίνουν άλλη τροπή στην πορεία και την εξέλιξη όλου του κόσμου, που αλλάζουν τον ρου της ιστορίας.	• Η ελληνική επικράτηση στους Περσικούς Πολέμους είναι κοσμοϊστορικής σημασίας.
	κοσμοναύτης	• μέλος του πληρώματος διαστημοπλοίου· αστροναύτης.	• Στη ρωσική διαστημική αποστολή μετείχε και ένας ελληνικής καταγωγής κοσμοναύτης .
Θ Ε	κοσμοκαλόγερος	• αυτός που ζει μέσα στην κοινωνία, έχοντας απαρνηθεί τις εγκόσμιες απολαύσεις, αλλά χωρίς να έχει πάρει επίσημα το μοναχικό σχήμα.	• Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης έχει χαρακτηριστεί κοσμοκαλόγερος της λογοτεχνίας μας.
	κοσμηματοπώλης	• έμπορος που ασχολείται με την πώληση κοσμημάτων, ο ιδιοκτήτης κοσμηματοπωλείου.	• Ο κοσμηματοπώλης εγκατέστησε στο κατάστημά του νέο σύστημα συναγερμού.
Ε Τ	κοσμηματοθήκη	• ειδική θήκη, συνήθως σε σχήμα κουτιού, επενδυμένη με βελούδο, μετάξι κ.λπ., στην οποία φυλάσσονται και με την οποία μεταφέρονται κοσμήματα (=μπιζουτιέρα).	• Τοποθέτησα το δαχτυλίδι στην κοσμηματοθήκη και την έκλεισα.
	απόκοσμος	• (α ₁) αυτός που φαίνεται ότι δε σχετίζεται και ιδίως ότι δεν προέρχεται από τον δικό μας κόσμο αλλά από κάποιον άλλο.	• Στεκόμουν και θαύμαζα τις βυζαντινές τοιχογραφίες με τις απόκοσμες μορφές των αγίων.
• (α ₂) πολύ παράξενος, μυστηριώδης.		• Από το βάθος ερχόταν μια απόκοσμη φωνή.	
Α	μαθητόκοσμος	• (β) [για πρόσωπο] αυτός που βρίσκεται στον δικό του κόσμο, απομονωμένος και απόμακρος από τον κοινωνικό περίγυρο.	• Είναι απόκοσμος άνθρωπος και δεν τον πλησιάζεις εύκολα.
		• [περιληπτικά] το σύνολο των μαθητών, οι μαθητές.	• Τον Σεπτέμβριο ο μαθητόκοσμος επιστρέφει στα θρανία.
	φοιτητόκοσμος	• [περιληπτικά] το σύνολο των φοιτητών, οι φοιτητές.	• Σε αυτό το μέρος της πόλης συχνάζει κυρίως φοιτητόκοσμος .

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Κ Α

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	κάλλος (τό)	• (α) ομορφιά, για να υπογραμμίσουμε την υψηλή αισθητική απόλαυση που προκαλεί η τελειότητα του ανθρώπινου σώματος ή του φυσικού περιβάλλοντος (=ωραιότητα, καλλονή).	• <i>Ο Ερμής του Πραξίτελη, άγαλμα που εκτίθεται στο Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας, θεωρείται η τέλεια έκφραση του σωματικού κάλλους.</i>
		• (β) [στον πληθυντικό: <i>τα κάλλη</i>] το σύνολο των στοιχείων που καθιστούν κάποιο ωραίο, ελκυστικό.	• <i>Δεν μπόρεσε να αντισταθεί στα κάλλη της.</i>
Λ	καλλονή	• (α) ωραιότητα (=κάλλος, ομορφιά).	• <i>Αυτή η γυναίκα είναι απερίγραπτης καλλονής.</i>
		• (β) [συνεκδοχικά] οτιδήποτε εξαιρετικά ωραίο (=ομορφιά).	• <i>Η Ελλάδα έχει πάμπολλες φυσικές καλλονές.</i>
		• (γ) [συνεκδοχικά] γυναίκα εξαιρετικής ομορφιάς.	• <i>Στα νιάτα της πρέπει να ήταν αληθινή καλλονή.</i>
Α	καλλιστείον (-εία)	• [στον πληθυντικό] διαγωνισμός ομορφιάς.	• <i>Είναι πολύ όμορφη κοπέλα και διεκδικεί με αξιώσεις την πρώτη θέση στα καλλιστεία.</i>
Σ	καλοήθης	• [ιατρ.] για νόσο ή όγκο που εμφανίζεται σε ήπια μορφή, δεν προξενεί σοβαρές αλλοιώσεις στους ιστούς και στις φυσιολογικές λειτουργίες του οργανισμού και δε συνιστά σοβαρό κίνδυνο για την υγεία.	• <i>Οι εξετάσεις έδειξαν ότι ο όγκος είναι καλοήθης.</i>
	καλοκαγαθία	• στην κλασική αρχαιότητα, ο ιδεώδης τύπος ανθρώπου, που συνδύαζε το σωματικό κάλλος με την ηθική τελειότητα.	• <i>Το ιδεώδες της παιδείας στην κλασική αρχαιότητα ήταν η καλοκαγαθία.</i>
	καλοκαιρία	• καλός καιρός, καλή κατάσταση της ατμόσφαιρας με ήλιο και χωρίς υγρασία.	• <i>Σε όλη τη χώρα θα επικρατήσει αύριο καλοκαιρία.</i>
Υ	καλλιεπής	• αυτός που μιλά ή / και γράφει με όμορφο τρόπο, που χειρίζεται κομψά τον λόγο (=ευφραδής).	• <i>Ο πολιτικός αυτός είναι καλλιεπής ρήτορας.</i>
	καλλιέπεια	• [για τον γραπτό ή τον προφορικό λόγο] η χάρη, η κομψότητα και η γλαφυρότητα του ύφους (=καλλιλογία, κομψοέπεια).	• <i>Τις εκθέσεις αυτής της μαθήτριας χαρακτηρίζει η καλλιέπεια.</i>
Ν	καλλωπίζω	• καθιστώ ωραία την όψη (=ομορφαίνω, ευπρεπίζω)· <i> καλλωπίζομαι</i> : προσφέρω τις απαραίτητες φροντίδες στο πρόσωπό μου, ώστε να γίνει ωραιότερο, ασχολούμαι με την εξωτερική μου εμφάνιση.	• <i>Τόση ώρα η αδελφή μου κάθεται μπροστά στον καθρέφτη και καλλωπίζεται.</i>
	καλλίφωνος	• αυτός που έχει ωραία φωνή, που τραγουδάει ωραία.	• <i>Έχω έναν θείο εξαιρετικά καλλίφωνο, ο οποίος έγινε αιτία να αγαπήσω από τα παιδικά μου χρόνια το καλό τραγούδι.</i>
Θ	καλλιφωνία	• η ιδιότητα του καλλίφωνου.	• <i>Η καλλιφωνία είναι μεγάλο προσόν για έναν ψάλτη.</i>
	καλλιγραφώ	• γράφω καλλιγραφικά, δηλαδή με όμορφη και κομψή γραφή, με ωραία γράμματα.	• <i>Ένα καλλιγραφημένο κείμενο χαίρεσαι να το διαβάξεις.</i>
Ε	Καλλιρρόη	• [μυθ.] όνομα πολλών γυναικών που σχετίζονται πάντοτε με το υγρό στοιχείο, όπως η κόρη του Ωκεανού, η κόρη του ποταμού Αχελώου, η κόρη του ποταμού Σκάμανδρου και μητέρα του Γανυμήδη κ.ά.· <i> </i> γυναικείο όνομα.	• <i>Η Καλλιρρόη ήταν μία από τις πιο σημαντικές κρήνες της αρχαίας Αθήνας.</i>
	καλλιγραφία	• τρόπος γραφής ιδιαίτερα φροντισμένος και κάπως περίτεχνος, που συνήθως ακολουθεί ένα υπόδειγμα γραμμάτων και αριθμών· <i> </i> το μάθημα κατά το οποίο οι μαθητές του δημοτικού σχολείου διδάσκονται πώς να γράφουν όμορφα και συμμετρικά.	• <i>Γενικά στη ζωή μου επιζητώ την ομορφιά και η αγάπη μου για την καλλιγραφία είναι μία όψη αυτής της τάσης.</i>
Τ	καλλιτεχνία	• (α) η δημιουργία έργων ωραίων, που προκαλούν την αισθητική απόλαυση του θεατή ή του ακροατή· τέχνη, καλλιτεχνική ενασχόληση.	• <i>Η επιστήμη και η καλλιτεχνία είναι τομείς του πνευματικού πολιτισμού.</i>
		• (β) εργασία που εκτελείται με λεπτή τεχνική, επιμέλεια και καλαισθησία, που φανερώνει υψηλή αισθητική (=κομψοτεχνία).	• <i>Αυτό το έπιπλο είναι δουλεμένο με αληθινή καλλιτεχνία.</i>
Α	καλλιεργώ	• (α) εκτελώ ένα σύνολο γεωργικών εργασιών, που έχουν ως αποτέλεσμα την παραγωγή φυτικών προϊόντων.	• <i>Αυτή η γεωργική έκταση καλλιεργείται με δημητριακά.</i>
		• (β) [μτφ.] κάνω κάτι να αναπτυχθεί (=αναπτύσσω).	• <i>Τα παιχνίδια αυτά καλλιεργούν στα παιδιά πολεμικά ένστικτα.</i>

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ Υ Ν Θ Ε Τ Α	καλλιεργῶ	• (γ) [βιολ.] προκαλώ την ανάπτυξη και τον πολλαπλασιασμό μικροοργανισμών ή τμήματος ιστών, στην κατάλληλη θερμοκρασία και σε ειδικό θρεπτικό περιβάλλον, για επιστημονικούς ή / και θεραπευτικούς σκοπούς.	• Στο εργαστήριο αυτό γίνεται έρευνα για την παρασκευή νέων φαρμάκων και καλλιεργούνται μικροοργανισμοί.
		• (δ) [ειδικότερα] ασχολούμαι συστηματικά και επιμελώς με πολιτιστικό αγαθό, με στόχο να το αναπτύξω και να το διευρύνω.	• Οι αρχαίοι Έλληνες καλλιέργησαν σε ύψιστο βαθμό τις τέχνες και τα γράμματα.
		• (ε) [μτφ.] φροντίζω για την ανάπτυξη και την τελειοποίηση μιας ικανότητας ή ιδιότητάς μου (=εξασκώ).	• Χάρη στους γονείς μου καλλιέργησα από μικρός το ταλέντο μου στη μουσική.

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	καλοσύνη	• (α) η ιδιότητα του καλού ανθρώπου, που θέλει το καλό και την ευτυχία του συνανθρώπου του.	• Η καλοσύνη είναι ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του.
		• (β) καλός καιρός.	• Όταν θα έχει καλοσύνη , θα πάμε στο νησί.
Π	καλοσύνη	• (γ ₁) [συνεκδοχικά] οι καλές πράξεις, οι αγαθοεργίες, οι ευεργεσίες (=τα καλά).	• Κάνει πολλές καλοσύνες , χωρίς να το δείχνει.
		• (γ ₂) οι υποκριτικές εκδηλώσεις ευγένειας και φιλίας.	• Τώρα που είναι και άλλοι μπροστά, αυτή είναι όλο καλοσύνες .
Λ	καλοσυνάτος	• (α ₁) αυτός που έχει καλό και ήπιο χαρακτήρα (=καλόκαρδος, καλόψυχος).	• Είναι καλοσυνάτος άνθρωπος και δε θα αρνηθεί να σε βοηθήσει.
		• (α ₂) αυτός που ανήκει ή που ταιριάζει σε έναν καλοσυνάτο άνθρωπο.	• Με κοίταξε με καλοσυνάτο βλέμμα.
Α	καλλυντικό	• (β) ήπιος, αίθριος καιρός.	• Από χθες ο καιρός είναι καλοσυνάτος .
		• οποιοδήποτε φυσικό ή χημικό παρασκεύασμα χρησιμοποιείται για την περιποίηση και τον καλλωπισμό του προσώπου, του σώματος, των μαλλιών, των νυχιών κ.λπ.	• Αυτά τα καλλυντικά είναι κατάλληλα για λιπαρές επιδερμίδες.
Σ	καλοδέχομαι	• (α) υποδέχομαι κάποιον με προθυμία και με ευγένεια.	• Αν και ήταν προχωρημένη ώρα, μας καλοδέχτηκαν στο σπίτι τους.
		• (β) ακούω ή πληροφορούμαι με ευχαρίστηση και ευνοϊκή διάθεση (=χαιρετίζω).	• Έδειξε να καλοδέχεται την πρότασή μου.
Υ	καλοθρεμμένος	• αυτός που έχει τραφεί καλά, με τροφή πλούσια σε ποσότητα και καλή σε ποιότητα.	• Βλέπω ότι στο πτηνοτροφείο αυτό όλες οι γαλοπούλες είναι καλοθρεμμένες .
		• αυτός που σχετίζεται με την καλολογία, δηλαδή με την ωραία και κομμη έκφραση· καλολογικά στοιχεία : τα εκφραστικά στοιχεία που κοσμούν το ύφος ενός κειμένου (κοσμητικά επίθετα, παρομοιώσεις, μεταφορές κ.λπ.).	• Θα βρούμε τα καλολογικά στοιχεία του ποιήματος και θα σχολιάσουμε τη λειτουργία τους.
Ν	καλομαθαίνω	• (α) [μτβ.] συνηθίζω κάποιον στην άνεση και στην καλοπέραση, τον εθίζω στην τρυφή και στην ευκολία (=κακομαθαίνω, κακοσυνηθίζω).	• Φαίνεται ότι τον είχαν καλομάθει οι γονείς του, γι' αυτό τώρα που μένει μόνος του δυσκολεύεται.
		• (β) [αμτβ.] συνηθίζω στην ευκολία, στην άνεση και στη φροντίδα, γίνομαι νωθρός και τρυφηλός από την καλοπέραση (=κακομαθαίνω, κακοσυνηθίζω).	• Ο γιος σας είναι πολύ καλομαθημένος : τα θέλει όλα στο χέρι.
Θ	καλοπιάνω	• πιάνω με το καλό κάποιον, προσπαθώ να του φανώ ευχάριστος με λόγια ή με έργα, με απώτερο σκοπό να πετύχω κάτι, να εξυπηρετήσω κάποιο συμφέρον μου.	• Κοίταξε να τον καλοπιάσεις , μήπως σου κάνει τη χάρη.
		• (α) αυτός που αντιμετωπίζει κάποιον ή κάτι με εμπιστοσύνη και χωρίς προκαταλήψεις (=καλοπροαίρετος, ανυστερόβουλος).	• Νομίζω ότι με την άποψη αυτή θα συμφωνούσε κάθε καλόπιστος συζητητής.
Ε	καλόπιστος	• (β) [γενικότερα, για πράξεις, ενέργειες κ.λπ.] αυτός που γίνεται ή συντελείται με καλή πίστη και ειλικρίνεια, χωρίς δόλο και υστεροβουλία.	• Δέχομαι κάθε αρνητική κριτική, αρκεί να είναι καλόπιστη .
		• ευχή σε νέο πλοίο και γενικότερα σε μεταφορικό μέσο, τα ταξίδια που θα κάνει να είναι ασφαλή και ευχάριστα.	• Όλοι ευχήθηκαν το νεότευκτο πλοίο να είναι καλοτάξιδο .
Τ	καλορίζικος	• καλότυχος, κυρίως ως ευχή με την ευκαιρία ενός ευχάριστου γεγονότος, που θεωρείται απαρχή μιας νέας ζωής, μιας νέας περιόδου.	• Καλορίζικο το σπίτι!
		• ζωή χωρίς στερήσεις και στενοχώριες.	• Η πολλή καλοπέραση κάνει συνήθως τον άνθρωπο μαλακό.
Α	καλλιμάρμαρος	• [αρχαιοπρεπές] αυτός που έχει οικοδομηθεί με όμορφα μάρμαρα, που διαθέτει όμορφα μάρμαρα· Καλλιμάρμαρο : το Παναθηναϊκό Στάδιο.	• Κάθε χρόνο ο τερματισμός του διεθνούς μαραθωνίου δρόμου της Αθήνας γίνεται στο Καλλιμάρμαρο .

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Κ Α

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	ἀγών (-ώνας)	• (α) η επίπονη προσπάθεια για την επίτευξη ενός σκοπού.	• Για την επιτυχία στις εξετάσεις απαιτείται αγώνας.
		• (β) κάθε συστηματική, οργανωμένη και συλλογική κινητοποίηση για την επίτευξη στόχου.	• Οι εργαζόμενοι άρχισαν απεργιακό αγώνα.
		• (γ) ένοπλη αναμέτρηση μεταξύ αντίπαλων στρατιωτικών δυνάμεων, μάχη (=σύγκρουση, σύρραξη).	• Ο ελληνικός αντιστασιακός αγώνας στην Κατοχή στοίχισε τη ζωή πολλών πατριωτών.
		• (δ) <u>Αγώνας</u> : η ελληνική επανάσταση του 1821.	• Δυστυχώς, η διχόνοια δεν έλειψε στα χρόνια του Αγώνα.
		• (ε) το αγώνισμα ή άλλος αθλητικός αγώνας και ιδίως η πραγματοποίησή του.	• Στους περυσινούς πανελλήνιους κολυμβητικούς αγώνες σημειώθηκαν σπουδαίες επιδόσεις.
		• (στ) διαγωνισμός, συναγωνισμός.	• Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού οργανώνει κάθε χρόνο θεατρικούς αγώνες.
		• (ζ) <u>δικαστικός αγώνας</u> : δίκη.	• Μετά από πολύμηνο δικαστικό αγώνα κέρδισε την υπόθεση.
Π	ἀγωγός	• (α) ο σωλήνας μέσω του οποίου διοχετεύεται κάτι, προκειμένου να μεταφερθεί από ένα μέρος ή σημείο σε άλλο.	• Έσπασε ο αγωγός της ύδρευσης και πλημμύρισε ο δρόμος.
		• (β) [φυσ.] υλικό που επιτρέπει τη διάδοση μέσω αυτού ενέργειας (ηλεκτρικής, θερμικής κ.λπ.), ώστε αυτή να μεταφέρεται από ένα σημείο του σε άλλο.	• Τα μέταλλα είναι καλοί αγωγοί της θερμότητας.
	ἀγώγιμος	• (α) [φυσ.] αυτός που έχει την ιδιότητα να λειτουργεί ως αγωγός, μεταβιβάζοντας τη θερμότητα ή τον ηλεκτρισμό.	• Ο βακελίτης δεν είναι αγωγίμο υλικό και χρησιμοποιείται ως μονωτικό κατά της θερμότητας και του ηλεκτρισμού.
		• (β) [νομ.] αυτός του οποίου η ικανοποίηση μπορεί να επιδιωχθεί δικαστικά με αγωγή.	• Ο δικηγόρος με πληροφόρησε ότι η αξίωσή μου για αποζημίωση είναι αγωγήμη.
	ἀγωγή	• (α) η ανατροφή ή το σύστημα εκπαίδευσης (=διαπαιδαγώγηση, καθοδήγηση).	• Έχει λάβει αυστηρή αγωγή από την οικογένειά του.
		• (β) [ιατρ.] σύστημα ή μέθοδος που εφαρμόζεται για τη θεραπεία ορισμένης ασθένειας.	• Ο γιατρός καθόρισε για τον ασθενή ειδική φαρμακευτική αγωγή.
		• (γ) [νομ.] προσφυγή σε πολιτικό δικαστήριο με στόχο τη διεκδίκηση ορισμένου δικαιώματος.	• Άσκησα εναντίον του αγωγή διεκδικώντας αποζημίωση.
Α	ἀγωνίζομαι	• (α) καταβάλλω έντονη και επίμονη προσπάθεια για την επίτευξη ενός σκοπού (=παλεύω, μοχθώ, πασχίζω).	• Για να συντηρεί την οικογένειά του, αγωνίζεται ολημερίς.
		• (β) διεξάγω πόλεμο, μάχομαι (=πολεμώ).	• Στην Επανάσταση του 1821 οι Έλληνες αγωνίστηκαν για την ελευθερία τους.
		• (γ) συμμετέχω σε αγώνα (αθλητικό, μουσικό κ.λπ.), διαγωνίζομαι.	• Η ομάδα μας αγωνίζεται σήμερα εκτός έδρας.
	ἀγωνία	• (α) ψυχική κατάσταση που χαρακτηρίζεται από ταραχή, ανησυχία, αβεβαιότητα ή ανασφάλεια λόγω κινδύνου ή δυσκολίας και εκδηλώνεται και με ψυχοσωματικά συμπτώματα.	• Πέρασαν μεγάλη αγωνία με τον τραυματισμό του γιου τους.
		• (β) εκδήλωση απόγνωσης μπροστά σε κίνδυνο.	• Η ταινία αυτή αποτελεί μια κραυγή αγωνίας για το μέλλον του πλανήτη μας.
	ἀγώνισμα	• (α) άθλημα, αθλητικός αγώνας.	• Πήρε χρυσό μετάλλιο στο αγώνισμα της δισκοβολίας.
		• (β) [μτφ.] οτιδήποτε κατακτάται με επίπονη προσπάθεια.	• Η φιλοσοφία είναι δύσκολο αγώνισμα.
	ἀγέλη	• (α) πλήθος ζώων του ίδιου είδους, που ζουν και μετακινούνται μαζί (=κοπάδι).	• Μια αγέλη λύκων επιτέθηκε στο κοπάδι.
		• (β) [μτφ. (μειωτικά)] κάθε ανοργάνωτο, άβουλο και ισοπεδωτικά απρόσωπο πλήθος ανθρώπων.	• Οι πάσης φύσεως οπαδοί συχνά παρασύρονται και ενεργούν σαν αγέλη.
Α	ἀγελάς (-άδα)	• μεγαλόσωμο θηλυκό μηρυκαστικό, που εκτρέφεται για την παραγωγή γάλακτος: το θηλυκό βόδι.	• Στο λιβάδι έβοσκαν αγελάδες.
	ἀγελαῖος	• (α) [για ζώο] αυτός που ανήκει ή που αναφέρεται στην αγέλη.	• Τα ζώα έχουν αγελαίο ένστικτο.
		• (β) [μτφ.] αυτός που έχει τον χαρακτήρα της αγέλης, του όχλου.	• Ένα αγελαίο πλήθος εισέβαλε στον χώρο και προκάλεσε απερίγραπτες καταστροφές.
ἄγλημα	• μικρή και επίλεκτη μονάδα ειδικής υπηρεσίας ή αποστολής, ιδίως στρατιωτικής.	• Στο αεροδρόμιο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επιθεώρησε το τιμητικό ἄγλημα.	

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	ανταγωνιστής	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που ανταγωνίζεται κάποιον, δηλαδή που αγωνίζεται να τον ξεπεράσει και να αναδειχθεί καλύτερος αντίπαλος. 	<ul style="list-style-type: none"> • Προσπαθούμε να διατηρούμε σε λογικά επίπεδα τις τιμές των προϊόντων μας, γιατί αντιμετωπίζουμε ισχυρούς ανταγωνιστές.
	διάγω	<ul style="list-style-type: none"> • [λόγ.] περνώ τη ζωή μου ή τον καιρό μου υπό ορισμένες συνθήκες, με συγκεκριμένο τρόπο διαβίωσης (=διαβιά). 	<ul style="list-style-type: none"> • «Διάγω βίον τρυφήλόν» (=άνετο, φιλήδονο).
Υ	εισάγω	<ul style="list-style-type: none"> • (α) βάζω, τοποθετώ μέσα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σε λίγο ο ασθενής εισάγεται στο χειρουργείο.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [για προϊόντα, εμπορεύματα] φέρνω από ξένη χώρα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η χώρα μας εισάγει φυσικό αέριο από τη Ρωσία και την Αλγερία.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) [μτφ.] οδηγώ κάποιον στη σταδιακή κατάκτηση γνώσης ή τέχνης, του παρουσιάζω μεθοδικά σύνολο, σύστημα γνώσεων (=μυώ, μαθαίνω, διδάσκω). 	<ul style="list-style-type: none"> • Μας εισήγαγε στα μυστικά της τέχνης του.
		<ul style="list-style-type: none"> • (δ) φέρνω (προς συζήτηση, ψήφιση, επικύρωση) σε αρμόδιο συλλογικό όργανο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το νομοσχέδιο θα εισαχθεί αύριο για συζήτηση στην ολομέλεια της Βουλής.
		<ul style="list-style-type: none"> • (ε) εφαρμόζω κάτι πρώτος, συμβάλλω στη διάδοση, καθιερώνω. 	<ul style="list-style-type: none"> • Την καλλιέργεια της πατάτας εισήγαγε στη χώρα μας ο Καποδίστριας.
		<ul style="list-style-type: none"> • (στ) επιτυγχάνω σε εξετάσεις για την εισαγωγή μου σε εκπαιδευτικό ίδρυμα: γίνομαι δεκτός. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο αδελφός μου εισήχθη πρώτος στο Τμήμα Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.
		<ul style="list-style-type: none"> • (ζ) [γλωσσ.] συνδέω μια πρόταση με τις προηγούμενες της. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ειδικές προτάσεις εισάγονται με τους ειδικούς συνδέσμους
Ν	εισακτέος	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που πρέπει (δηλ. που έχει το δικαίωμα ή τις προϋποθέσεις) να εισαχθεί κάπου: εισακτέοι: αυτοί που ετησίως εισάγονται με εξετάσεις ή με άλλο σύστημα στα ιδρύματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο αριθμός των εισακτέων στα Α.Ε.Ι. και στα Τ.Ε.Ι. καθορίζεται κάθε χρόνο με υπουργική απόφαση.
		<ul style="list-style-type: none"> • (α₁) [για εμπορεύματα] πουλώ στο εξωτερικό. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η χώρα αυτή εξάγει κυρίως αγροτικά προϊόντα.
Θ	εξάγω	<ul style="list-style-type: none"> • (α₂) [για άλλα αγαθά] μεταφέρω σε άλλη χώρα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόκειται για έργα τέχνης που έχουν εξαχθεί παράνομα στο εξωτερικό.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [για συμπεράσμα, άποψη, θέση κ.λπ. (συνήθως στην παθητική φωνή)] καταλήγω. 	<ul style="list-style-type: none"> • Από τη μεταξύ μας συζήτηση μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) [μαθ.] καταλήγω σε αποτέλεσμα με συγκεκριμένους υπολογισμούς. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξαγάγετε την τετραγωνική ρίζα του αριθμού 3.136.
Ε	κατάγω	<ul style="list-style-type: none"> • φέρω εις πέρας, επιτυγχάνω. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το κόμμα κατήγαγε περιφανή νίκη στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές. • Ο πυγμάχος κατήγαγε αποφασιστικό κτύπημα επί του αντιπάλου του και τον έθεσε εκτός μάχης.
		<ul style="list-style-type: none"> • (α) δείχνω τα αξιοθέατα ενός τόπου σε ξένους επισκέπτες, κατατοπίζοντάς τους ταυτόχρονα για την ιστορία του, κάνω ξενάγηση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Θα χαρώ να σας ξεναγήσω στα εκθέματα του νέου μουσείου.
Τ	ξεναγῶ	<ul style="list-style-type: none"> • (β) [μτφ.] κατατοπίζω, βοηθώ κάποιον να μάθει άγνωστα για αυτόν πράγματα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι σπάνιες αυτές ηχογραφήσεις ξεναγούν τον ακροατή στην παραδοσιακή μουσική αυτού του νησιού.
		<ul style="list-style-type: none"> • (α) δημιουργώ προϊόν, κυρίως σε μεγάλες ποσότητες (=κατασκευάζω). 	<ul style="list-style-type: none"> • Η βιομηχανία αυτή παράγει εδώ και πολλά χρόνια πλαστικούς σωλήνες.
Α	παράγω	<ul style="list-style-type: none"> • (β) [για τη γη] βγάζω ως καρπό. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το μέρος αυτό παράγει κυρίως ελιές και εσπεριδοειδή.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) [ειδικότερα] κάνω κάτι να υπάρξει. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η τριβή παράγει θερμότητα.
		<ul style="list-style-type: none"> • (δ) δημιουργώ, αποδίδω. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτός ο άνθρωπος δεν είναι καθόλου αποδοτικός στην εργασία του και το έργο που παράγει είναι μηδαμινό.
		<ul style="list-style-type: none"> • (ε) [στην παθητική φωνή] δημιουργούμαι, προκύπτω. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτά τα κοινωνικά φαινόμενα παράγονται από την οικονομική κρίση.
		<ul style="list-style-type: none"> • (στ) [γλωσσ., στην παθητική φωνή] σχηματίζομαι (από άλλη λέξη). 	<ul style="list-style-type: none"> • Το ουσιαστικό «λόγος» παράγεται από το ρήμα «λέγω».
Α	συνάγω	<ul style="list-style-type: none"> • (α) οδηγούμαι σε διαπίστωση συνδυάζοντας δεδομένα (=συμπεραίνω). 	<ul style="list-style-type: none"> • Από τα διαθέσιμα δεδομένα δεν μπορούμε να συναγάγουμε ασφαλή συμπεράσματα.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) συνάγεται (απρόσωπο ρήμα): εξάγεται, βγαίνει ως συμπέρασμα από σύνολο στοιχείων (=προκύπτει, επάγεται). 	<ul style="list-style-type: none"> • Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η διαθήκη είναι άκυρη.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	σύναξις (-η)	• (α) [λαϊκ. (παλαιότερα)] η συγκέντρωση ανθρώπων (=συνάθροιση).	• Είχαν σύναξη οι προεστοί στο αρχοντικό.
		• (β) [εκκλ.] η λειτουργική συγκέντρωση πιστών σε εορτή ή στη μνήμη αγίου (=πανήγυρις).	• Η Σύναξις του Ιωάννου του Προδρόμου εορτάζεται στις 7 Ιανουαρίου.
Υ	κωνηγός	• (α) αυτός που προσπαθεί να σκοτώσει ή να συλλάβει άγρια ζώα ή πουλιά στο φυσικό τους περιβάλλον (=θηρευτής).	• Είναι μανιώδης κωνηγός και ετοιμάζεται για νέα εξόρμηση.
		• (β) αυτός που επιζητεί ή επιδιώκει κάτι με επιμονή και πάθος, που προσπαθεί να το επιτύχει με κάθε τρόπο.	• Είναι κωνηγός της τύχης , η οποία όμως δεν του έχει χαμογελάσει σχεδόν ποτέ.
Ν	μυσταγωγός	• (γ) [αθλ.] στο ποδόσφαιρο ο επιθετικός παίκτης, του οποίου ο ρόλος είναι να δημιουργεί ευκαιρίες για επίτευξη τέρματος ή να σημειώνει ο ίδιος τέρμα υπέρ της ομάδας του.	• Η ομάδα πρέπει να ενισχυθεί με έναν αριστεροπόδο κωνηγό .
		• αυτός που εισάγει, που μυεί σε μυστήρια ή μυστηριακές τελετές θρησκείας, αίρεσης, μυστικής οργάνωσης κ.λπ. (=κατηχητής, μνητής) [μτφ.] αυτός που πρωτοστατεί στη διδασκαλία και τη διάδοση επιστήμης ή τέχνης, ευγενούς ιδέας, υψηλού ιδανικού κ.λπ., που αφιερώνει τη ζωή και τη δράση του στον σκοπό αυτό.	• Για όσους είχαν την τύχη να μαθητεύσουν κοντά του, ο μεγάλος σκηνοθέτης Κάρλος Κουν (1908-1987) ήταν ένας μυσταγωγός της θεατρικής τέχνης.
Θ	λοχαγός	• βαθμός κατώτερου αξιωματικού του Στρατού Ξηράς, ανώτερος από τον υπολοχαγό και κατώτερος από τον ταγματάρχη αξιωματικός του Στρατού Ξηράς, που διοικεί λόχο, ίλη ή πυροβολαρχία.	• Ο στρατιώτης παρουσιάστηκε στον λοχαγό του και ζήτησε διήμερη κανονική άδεια.
		• ο επαγγελματίας που παρουσιάζει και σχολιάζει σε ξένους τα αξιοθέατα ενός τόπου.	• Οι τουρίστες παρακολουθούσαν την ξεναγό , θαυμάζοντας συγχρόνως τον Παρθενώνα.
Ε	όδηγος	• (α) αυτός που οδηγεί όχημα.	• Είναι έμπειρος οδηγός και με έναν επιδέξιο ελιγμό απέφυγε το τροχαίο ατύχημα.
		• (β) αυτός που προπορεύεται, δείχνοντας τον δρόμο στους άλλους.	• Για να φτάσετε στην κορυφή του βουνού, χρειάζεστε οδηγό .
Τ	ξεναγός	• (γ) αυτός που δείχνει σε άλλους πώς πρέπει να ενεργήσουν.	• Αυτοί υπήρξαν οι οδηγοί στον αγώνα μας.
		• (δ) [γενικότερα] οτιδήποτε μπορεί να καθοδηγήσει, να κατευθύνει.	• Για τον άνθρωπο η γνώση είναι απαραίτητος οδηγός .
Α	παιδαγωγός	• (ε) βιβλίο ή γενικά έντυπο που περιέχει οδηγίες ή πληροφορίες πρακτικού χαρακτήρα.	• Αγόρασα έναν τουριστικό οδηγό της Ρώμης.
		• (στ) μεταλλική, ξύλινη ή πλαστική επιμήκης κατασκευή, συχνά με εσωτερική αύλακα, η οποία κατασκευή επιτρέπει να σύρεται κατά μήκος μιας πόρτας ένα παράθυρο, μια κουρτίνα κ.ά.	• Αυτό το συρόμενο παράθυρο δεν κλείνει, γιατί σκαλώνει σε ένα σημείο του οδηγού .
Α	ύδραγωγός	• (ζ) [πληροφ.] συσκευή ενσωματωμένη στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, η οποία εκτελεί ανάγνωση και εγγραφή σε οπτικούς δίσκους, μαγνητικές ταινίες κ.λπ.	• Σχεδόν όλοι οι προσωπικοί ηλεκτρονικοί υπολογιστές διαθέτουν και οδηγό ψηφιακού δίσκου .
		• (α) αυτός που αναλαμβάνει υπεύθυνα τη διαπαιδαγώγηση παιδιού ή παιδιών.	• Στην αρχαία Ρώμη οι παιδαγωγοί ήταν συχνά Έλληνες αιχμάλωτοι, που ασκούσαν και χρέη ελληνοδιδασκάλου.
Α	ύδραγωγείο (-ο)	• (β) αυτός που με την προσφορά του ασκεί σημαντική επίδραση στο σύνολο, διαμορφώνοντας αντιλήψεις, εμπνέοντας τους άλλους και αποτελώντας γι' αυτούς πρότυπο.	• Ο Όμηρος υπήρξε παιδαγωγός όλων των αρχαίων Ελλήνων.
		• (γ) επιστήμονας ειδικευμένος στην παιδαγωγική, δηλαδή στην επιστήμη που αναφέρεται στην αγωγή των παιδιών και μελετά τους τρόπους και τα εκπαιδευτικά συστήματα με τα οποία αυτή επιτυγχάνεται.	• Το φετινό συνέδριο των Ελλήνων παιδαγωγών θα διεξαχθεί στη Ρόδο.
Α	ύδραγωγός	• [αρχαιολ.] στην ελληνική αρχαιότητα, ο αγωγός που μετέφερε νερό.	• Κατά τις ανασκαφές εντοπίστηκαν τμήματα ύδραγωγών του 5ου αι. π.Χ.
Α	ύδραγωγείο (-ο)	• η δεξαμενή όπου συγκεντρώνεται νερό και διοχετεύεται με αγωγούς σε δίκτυα ύδρευσης.	• Τα ύδραγωγεία βρίσκονται σε υψηλά σημεία των πόλεων.

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α Π Λ Α	αγωγιμότητα	• [φυσ.] η ιδιότητα υλικού σώματος να επιτρέπει τη διέλευση μέσω αυτού ορισμένης ενέργειας.	• Η αγωγιμότητα των υδατικών διαλυμάτων είναι μικρή.
		• επαγγελματίας που μεταφέρει πρόσωπα ή πράγματα, κυρίως με ζώα ή άμαξα.	• Ο προπάππος μου ήταν αγωγιάτης στην Κύθνο και έκανε μεταφορές με μουλάρια.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ Υ	αγώ(γ)ι	<ul style="list-style-type: none"> η διαδρομή που κάνει κάποιος (συνήθως επαγγελματίας) με φορτηγό ζώο ή αμάξι, για να μεταφέρει κάποιον ή κάτι με αμοιβή, καθώς και το σχετικό φορτίο: <i> το αγώ(γ)ι ζυπνάει τον αγωγιάτη</i> (παροιμιακή φράση): η δουλειά, οι υποχρεώσεις και η ανάγκη να αντεπεξέλθεις σε αυτές, σε κάνουν να δουλέψεις, να ενεργοποιηθείς. 	<ul style="list-style-type: none"> (α) Για να μεταφερθούν όλα τα πράγματα, χρειάστηκαν τρία αγώγια. (β) Όταν σταμάτησε να τον συντηρεί ο πατέρας του, αναγκάστηκε να δουλέψει: <i>πράγματι λοιπόν, «το αγώ(γ)ι ζυπνάει τον αγωγιάτη».</i>
	συναξάρι	<ul style="list-style-type: none"> [εκκλ.] διήγηση που αναφέρεται στον βίο και στο μαρτύριο αγίου ή μάρτυρα του χριστιανισμού ή και σε άλλα θέματα σχετικά με την εκκλησιαστική ζωή. 	<ul style="list-style-type: none"> Διαβάστηκαν στους πιστούς περικοπές από το συναξάρι του νεομάρτυρος Νικολάου.
Θ	φορτηγό	<ul style="list-style-type: none"> μεταφορικό μέσο (όχημα ή πλοίο), που μεταφέρει διάφορα φορτία. 	<ul style="list-style-type: none"> Λόγω απεργίας έχουν ακινητοποιηθεί σε όλη τη χώρα τα φορτηγά.
	επιβατηγός	<ul style="list-style-type: none"> αυτός που μετακινεί επιβάτες: <i> επιβατηγό</i>: πλοίο που μεταφέρει επιβάτες, κατ' αντιδιαστολή προς το εμπορικό. 	<ul style="list-style-type: none"> Τα πλοία που συνδέουν τον Πειραιά με την Κρήτη είναι κυρίως μεγάλα επιβατηγά - οχηματαγωγά (Ε/Γ - Ο/Γ).
Ε	οχηματαγωγό	<ul style="list-style-type: none"> το πλοίο που μεταφέρει οχήματα (επιβατηγά και φορτηγά). 	<ul style="list-style-type: none"> Για την ασφαλή έξοδο του πλοίου από το πολυσύχναστο λιμάνι, βρισκόταν στο πηδάλιο πλοηγός.
	πλοηγός	<ul style="list-style-type: none"> αυτός που οδηγεί ένα πλοίο κατά τη διέλευσή του από επικίνδυνα σημεία (περάσματα, διώρυγες) ή κατά την είσοδο ή έξοδο του από λιμάνι. 	<ul style="list-style-type: none"> Ο μεγάλος παιδαγωγός Αλέξανδρος Δελμούζος (1880-1956) επιτέλεσε σπουδαίο έργο στο Παρθεναγωγείο του Βόλου.
Α	παρθεναγωγείο	<ul style="list-style-type: none"> [παλαιότερα] σχολείο, ιδίως της Μέσης Εκπαίδευσης, όπου φοιτούσαν μόνο κορίτσια. 	<ul style="list-style-type: none"> Η νηπιαγωγός αντιμετώπιζε τις ιδιαιτερότητες των παιδιών με γνώση και ευαισθησία.
	νηπιαγωγός	<ul style="list-style-type: none"> παιδαγωγός που έχει ειδικευθεί στην εκπαίδευση των νηπίων. 	

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Κ Α

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	
Α	πειθῶ (ῆ)	<ul style="list-style-type: none"> • [λόγ.] η δύναμη και η ικανότητα να πείθει κανείς τους άλλους (=πειστικότητα). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ως συζητητής γνωρίζει άριστα την τέχνη της πειθούς και οι απόψεις του συχνά επικρατούν.
	πειστικός	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που έχει τη δύναμη, την ικανότητα να πείθει, να διαμορφώνει τη γνώμη των άλλων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο δικηγόρος υπερασπίστηκε τον κατηγορούμενο με πειστικά επιχειρήματα.
Π	πείσμα	<ul style="list-style-type: none"> • η έντονη, διαρκής επιμονή κάποιου σε ορισμένη γνώμη ή ενέργεια (=ισχυρογνωμοσύνη). 	<ul style="list-style-type: none"> • Γνώριζε ότι είχε άδικο, αλλά από πείσμα δεν υποχωρούσε.
	πιστεύω	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αναγνωρίζω κάποιον ως ειλικρινή, αποδέχομαι κάποιον ή κάτι ως αληθινό. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τον πιστεύω, γιατί ξέρω ότι είναι τίμιος άνθρωπος.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β₁) έχω εμπιστοσύνη σε κάποιον ή κάτι, εμπιστεύομαι ως αξιόπιστο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πώς να πιστέψω στις υποσχέσεις του, αφού ποτέ δεν τις τηρεί;
		<ul style="list-style-type: none"> • (β₂) εμπιστεύομαι κάποιον ή κάτι με τη βεβαιότητα ότι θα τα καταφέρει. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο προπονητής της ομάδας τόνισε στους παίκτες ότι πιστεύει στις δυνατότητές τους.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) δέχομαι ότι κάποιος ή κάτι υπάρχει ή λειτουργεί κατά συγκεκριμένο τρόπο ή διαθέτει συγκεκριμένες ιδιότητες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πιστεύεις στα όνειρα;
		<ul style="list-style-type: none"> • (δ) έχω θρησκευτική πίστη σε κάτι. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν στους ολύμπιους θεούς.
		<ul style="list-style-type: none"> • (ε) ασπάζομαι ως ιδεολογία, πρεσβεύω ή ακολουθώ κάτι ως προσωπικό σύστημα αρχών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πιστεύω στον διάλογο και το έχω αποδείξει πολλές φορές.
		<ul style="list-style-type: none"> • (στ) [+ότι] έχω τη γνώμη, εκτιμώ (=νομίζω, φρονώ). 	<ul style="list-style-type: none"> • Πιστεύω ότι πρόκειται για σπουδαία διπλωματική επιτυχία.
<ul style="list-style-type: none"> • (ζ) [+να] ελπίζω (έχοντας και κάποια επιφύλαξη), εύχομαι. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πιστεύω να γράψω καλά στο διαγώνισμα. 		
Λ	πίστις (-η)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) η βεβαιότητα ότι κάτι που απορρέει από θεία αποκάλυψη ή ανθρώπινη αναζήτηση είναι αληθινό, υπάρχει ή ισχύει. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μη δίνεις πίστη σε διαδόσεις.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [ειδικότερα] η αποδοχή της ύπαρξης θεού και η προσήλωση σε αυτόν, το να δέχεται κανείς την ύπαρξη και την ουσία του σύμφωνα με συγκεκριμένο θρησκευτικό δόγμα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η πίστη του στον Θεό ήταν ακλόνητη.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) το θρήσκευμα, η θρησκεία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μαρτύρησε για την πίστη του.
		<ul style="list-style-type: none"> • (δ₁) η παραδοχή της αξίας, της σπουδαιότητας μιας ιδέας, αρχής, θεωρίας κ.λπ. και η υποστήριξή τους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Από το σύνολο του συγγραφικού έργου του αναδύεται η πίστη του στα ιδεώδη της δημοκρατίας.
Α	πιστός	<ul style="list-style-type: none"> • (δ₂) η αυστηρή προσήλωση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο νέος Πρωθυπουργός ορκίστηκε πίστη στο Σύνταγμα.
		<ul style="list-style-type: none"> • (ε) [οικον.] η πράξη με την οποία κάποιος δανείζει σε άλλον ένα ποσό, με τη συμφωνία ότι εκείνος θα του το επιστρέψει σε ορισμένο χρόνο προσαυξημένο με τον τόκο που συμφωνήθηκε. [περιληπτικά] το σύνολο των δανείων ή των πιστώσεων που δίνονται σε διάφορους τομείς, η δανειοδότηση από τράπεζες και κρατικούς, συνήθως, φορείς. 	<ul style="list-style-type: none"> • Στην Ελλάδα η στεγαστική πίστη είχε αναπτυχθεί πολύ πριν από λίγα χρόνια.
Α	πιστός	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που πιστεύει σε θρησκευτικό δόγμα, ευλαβής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Είναι πιστός χριστιανός και εκκλησιάζεται τακτικά.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [ως ουσ.] αυτός που πιστεύει σε ορισμένη θρησκεία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας αρκετοί πιστοί μετέλαβαν.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) αυτός στον οποίο έχει κανείς εμπιστοσύνη, έμπιστος και αφοσιωμένος. 	<ul style="list-style-type: none"> • Συγκρότησε σωματοφυλακή από πιστούς σε αυτόν στρατιώτες.
		<ul style="list-style-type: none"> • (δ) αυτός που παραμένει σταθερός και ακλόνητος σε κάτι, που δεν αλλάζει άποψη, στάση κ.λπ., που δείχνει συνέπεια (=συνεπής, αμετακίνητος). 	<ul style="list-style-type: none"> • Έμεινε πιστός στις αξίες του ως το τέλος της ζωής του.
		<ul style="list-style-type: none"> • (ε) αυτός που χαρακτηρίζεται από ακρίβεια στην απόδοση πρωτοτύπου ή γεγονότος (=ακριβής). 	<ul style="list-style-type: none"> • Το έγγραφο αυτό είναι πιστό αντίγραφο του πρωτοτύπου.
πιστώ (-ώνω)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) παρέχω σε κάποιον χρήματα ή εμπορεύματα με πίστωση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αποδείχθηκε ασυνεπής οφειλέτης και καμιά τράπεζα δεν τον πιστώνει πλέον. 	
	<ul style="list-style-type: none"> • (β) [λογιστ.] ανοίγω πίστωση, σημειώνω το ποσό που πρέπει να πληρωθεί σε κάποιον. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αν μετά την εκκαθάριση της φορολογικής μου δήλωσης προκύψει ποσό επιστροφής φόρου, ο τραπεζικός λογαριασμός μου θα πιστωθεί με το ποσό αυτό. 	

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	πιστότης (-τητα)	• (α) η ακρίβεια της απόδοσης ενός πράγματος.	• Σε μια μετάφραση η πιστότητα της ως προς το πρωτότυπο είναι βασικό ζητούμενο.
		• (β) <u>υψηλή πιστότητα</u> : η ικανότητα ενός συστήματος αναπαραγωγής ήχου να αποδίδει χωρίς καμία αλλοίωση όλα τα χαρακτηριστικά της μουσικής που μεταδίδει.	• Πρόκειται για στερεοφωνικό συγκρότημα υψηλής πιστότητας .
Π	πίστωσις (-η)	• (α) παροχή χρημάτων ως δανείου ή αγαθών (εμπορευμάτων) με απόδοση του αντιτίμου τους στο μέλλον.	• Η αγορά του μηχανήματος δεν έγινε τοις μετρητοίς αλλά επί πιστώσει .
		• (β) [λογιστ.] η εγγραφή στα λογιστικά βιβλία του ποσού με το οποίο πιστώνεται κάποιος.	• Σε αυτό το λογιστικό βιβλίο της εταιρείας καταχωρίζονται οι πιστώσεις και οι χρεώσεις .
		• (γ) η άδεια που παρέχει η νομοθετική εξουσία στην εκτελεστική να δαπανήσει ορισμένο ποσό, που κρίνεται απαραίτητο για τη λειτουργία του κράτους.	• Στον κρατικό προϋπολογισμό του επόμενου έτους οι πιστώσεις για κοινωνικές δαπάνες εμφανίζονται μειωμένες.
		• (δ) <u>πίστωση χρόνου</u> : η προθεσμία που δίνεται σε κάποιον, προκειμένου να ολοκληρώσει ένα έργο.	• Ο Πρωθυπουργός ζήτησε από τους πολίτες πίστωση χρόνου , για να αποδώσουν τα νέα μέτρα.
	πιστωτής	• αυτός που πιστώνει, που δίνει χρήματα με πίστωση (=δανειστής).	• Οι πιστωτές του τον πιέζουν να εξοφλήσει τα χρέη του.
	πιστωτικός	• αυτός που σχετίζεται με την πίστωση.	• Θα πληρώσετε τοις μετρητοίς ή με πιστωτική κάρτα ;
	πιθανός	• αυτός που μπορεί να γίνει ή να ισχύσει, αναμενόμενος σύμφωνα με τα δεδομένα: ενδεχόμενος.	• Εξετάσαμε όλες τις πιθανές λύσεις.
Λ	πιθανότης (-τητα)	• (α) η δυνατότητα να συμβεί κάτι, η αναμενόμενη εξέλιξη σύμφωνα με τα δεδομένα.	• Έχεις πολλές πιθανότητες να επιτύχεις στις εξετάσεις, εφόσον έχεις προετοιμαστεί καλά και διαθέτεις τα απαιτούμενα προσόντα.
		• (β) [συνεκδοχικά] το πιθανό γεγονός, η πιθανή περίπτωση ή περίπτωση.	• Την πιθανότητα αυτή δεν την είχαμε υπολογίσει.
		• (γ) [στατιστ.] η σχετική δυνατότητα να συμβεί ένα γεγονός, όπως αυτή εκφράζεται από την αναλογία του αριθμού όλων των πιθανών περιπτώσεων προς τον συνολικό αριθμό των περιπτώσεων.	• Έχεις μία στις δέκα πιθανότητες να πετύχεις στον διαγωνισμό.
		• (δ) [μαθ.] <u>νόμος των πιθανοτήτων</u> : ο στατιστικός υπολογισμός των προϋποθέσεων εκδηλώσεως ενός φαινομένου, βάσει του οποίου κάτι θεωρείται πιθανό ή απίθανο.	• Και με τον νόμο των πιθανοτήτων να το πάροουμε, δε γίνεται να αστοχείς συνεχώς: κάποια στιγμή θα ευστοχήσεις.
Α	πεποιθήσις (-η)	• (α) η απόλυτη βεβαιότητα κάποιου ότι αυτό που πιστεύει ή ισχυρίζεται ισχύει πραγματικά.	• Έχω ασφαλή πεποίθηση ότι θα τα καταφέρω.
		• (β) <u>πεποιθήσεις</u> : το σύνολο των αρχών στις οποίες καθένας πιστεύει με σταθερότητα (=φρονήματα, απόψεις).	• Οι πρόσφυγες αυτοί διώκονται από το δικτατορικό καθεστώς της χώρας τους για τις πολιτικές τους πεποιθήσεις .
Σ	πειθαρχῶ	• (α) υπακούω (εκούσια ή αναγκαστικά) στους ανωτέρους ή στις αρχές, ενεργώ σύμφωνα με τη θέλησή τους, εκτελώ τις εντολές τους.	• Υποχρέωση των πολιτών είναι να πειθαρχούν στους νόμους.
		• (β) [γενικότερα] υπακούω σε κανόνες, συμμορφώνομαι προς τις υποδείξεις.	• Αν δεν πειθαρχούσε ο λαός στη δεδομένη οικονομική πολιτική, η χώρα θα χρεοκοπούσε.
Υ	πειθαρχία	• η υποταγή στους ανωτέρους ή σε ορισμένες αρχές, η υπακοή στις διαταγές, στους νόμους, στους ισχύοντες κανόνες (= υπακοή, υποταγή, ευπειθεια).	• Στις ένοπλες δυνάμεις επικρατεί αυστηρή πειθαρχία .
Ν	πειθήνιος	• αυτός που πειθαρχεί απόλυτα, που εκτελεί τυφλά κάθε εντολή, χωρίς να προβάλλει αντιρρήσεις, διαφωνίες (=πειθαρχικός, υπάκουος).	• Οι άνθρωποι αυτοί τον έχουν μετατρέψει σε πειθήνιο όργανό τους.
Θ	πιστοποιῶ	• (α) βεβαιώνω, επιβεβαιώνω (επίσημα) ότι κάτι είναι αληθινό (ή όχι).	• Πιστοποιήθηκε η ακρίβεια των καταγγελιών.
		• (β) εκδίδω, χορηγώ (συνήθως επίσημο) έγγραφο, πιστοποιητικό.	• Ο ιατροδικαστής πιστοποίησε τα αίτια θανάτου του θύματος.
Ε	πιθανολογῶ	• θεωρώ κάτι ενδεχόμενο, πιθανό (=υποθέτω, εικάζω).	• Πιθανολογῶ ότι την άνοιξη θα έχουμε πρόωρες εκλογές.
Τ	έμπιστεύω (-ομαι)	• (α) δείχνω εμπιστοσύνη σε κάποιον.	• Τον έμπιστεύομαι για τις δύσκολες υποθέσεις μου.
		• (β) αξιοποιώ κάτι ως έρεισμα, βασίζομαι σε κάτι.	• Έμπιστεύομαι πάντα το ένστικτό μου.
		• (γ) αναθέτω, αφήνω κάτι σε έμπιστο πρόσωπο.	• Φεύγοντας για διακοπές, μου έμπιστεύθηκε τα κλειδιά του σπιτιού του.
		• (δ) εκμυστηρεύομαι κάτι σε έμπιστο πρόσωπο (=μοιράζομαι).	• Στην καλύτερή της φίλη έμπιστευόταν όλα τα μυστικά της.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	μεταπείθω	• πείθω κάποιον να αλλάξει γνώμη, πεποίθηση ή απόφαση.	• Προσπάθησα να τον μεταπείσω , αλλά δεν τα κατάφερα.
Υ	καταπείθω	• πείθω κάποιον εντελώς, τον απαλλάσσω από κάθε αμφιβολία ή αναστολή, του εμπνέω απόλυτη πίστη για κάτι.	• Είχε καταπείσει τους πάντες για την αθωότητά του.
Ν	διαπιστεύω	• [συνήθως <i>διαπιστεύομαι</i>]: ορίζομαι από την κυβέρνηση διπλωματικός εκπρόσωπος σε ξένο κράτος.	• Είναι διαπιστευμένη στην ελληνική πρεσβεία του Λονδίνου.
Θ	αξιόπιστος	• αυτός που αξίζει να τον εμπιστευτεί κανείς, να τον πιστεύει και να βασίζεται σε αυτόν.	• Η πληροφορία που σας μεταφέρω προέρχεται από αξιόπιστη πηγή.
Ε	εὔπιστος	• αυτός που πιστεύει με ευκολία ό,τι ακούει, συνήθως εξαιτίας της αφέλειας που τον χαρακτηρίζει, χωρίς να υποπτεύεται ότι η πραγματικότητα μπορεί να έχει παραποιηθεί εσκεμμένα ή από άγνοια (=ευκολόπιστος).	• Αν είσαι εὔπιστος , κινδυνεύεις να εξαπατηθείς.
Τ	ἀπειθεία	• (α) η άρνηση υπακοής σε ανώτερο ή σε κανόνες, η ανυπακοή (=απειθαρχία). • (β) [νομ.] αδίκημα κατά της πολιτειακής εξουσίας, το οποίο συνίσταται σε άρνηση εκτελέσεως νόμιμης εντολής.	• Αναφέρθηκαν κρούσματα ἀπειθείας στο στρατεύμα. • Επειδή ο υπάλληλος αρνήθηκε να εκτελέσει εντολή του προϊσταμένου του, κατηγορείται για ἀπειθεία .
Α	ἀπειθής	• [λόγ.] αυτός που δεν πειθαρχεί (=απειθαρχος, ανυπάκουος).	• Ο μαθητής αυτός είναι ἀπειθής και θα τιμωρηθεί παραδειγματικά.

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	πειστήριο	• (α) αντικείμενο που συντελεί στη βεβαίωση της τελέσεως ενός εγκλήματος ή στην απόδειξη της ενοχής ή της αθωότητας του κατηγορουμένου (=απόδειξη, αποδεικτικό στοιχείο, τεκμήριο). • (β) [κατ' επέκταση] οτιδήποτε αποδεικνύει ότι συνέβη ένα γεγονός, ότι τελέστηκε μια πράξη κ.λπ.	• Τα πειστήρια του εγκλήματος είναι αδιάσειστα. • Το αρχαιότερο πειστήριο της παρουσίας του ανθρώπου στη Γη έχει βρεθεί στην Αφρική.
Π	πειστικότητα	• η ικανότητα κάποιου να πείθει, να είναι πειστικός.	• Υποστήριξε τη γνώμη του με θέρμη και πειστικότητα .
Λ	πιστευτός	• αυτός τον οποίο μπορεί να πιστέψει κανείς.	• Είναι ποτέ δυνατόν να γίνουν πιστευτά τέτοια πράγματα;
Α	πεισμόνω	• (α) [μτβ.] προκαλώ το πείσμα κάποιου, τον κάνω να αντιδράσει με έντονα αρνητικό τρόπο, διεγείρω την οργή του (=εκνευρίζω). • (β) [αμτβ.] βάζω κάτι πείσμα, γίνομαι ισχυρογνώμων, επιμένω σε κάτι από αντίδραση.	• Πρόσεξε μην τον πεισμόσεις με αυτά που του λες. • Έχει πεισμόσει και δεν παίρνει από λόγια.
Α	πεισματάρης	• αυτός που μιλά ή ενεργεί με πείσμα (=πείσμων, ισχυρογνώμων).	• Οι ηλικιωμένοι είναι μερικές φορές πεισματάρηδες .
Σ	πειθαναγκάζω	• εξαναγκάζω κάποιον να πειστεί σε κάτι χρησιμοποιώντας ψυχολογική βία ή απειλές.	• Αν χρειαστεί, θα τον πειθαναγκάσω να με ακολουθήσει.
Υ	εμπιστοσύνη	• η πίστη στην αξιοπιστία, εντιμότητα ή ικανότητα, αξία κ.λπ. κάποιου.	• Ο άνθρωπος αυτός αποδείχθηκε ανάξιος της εμπιστοσύνης μας.
Θ	απειθαρχος	• αυτός που δεν πειθαρχεί, που δεν υπακούει (=ανυπάκουος, ἀπειθής).	• Ο απειθαρχος μαθητής τιμωρήθηκε με διήμερη αποβολή.
Τ	διαπιστευτήριο	• [συνήθως στον πληθυντικό] το επίσημο κυβερνητικό έγγραφο με το οποίο δηλώνεται ο διορισμός διπλωματικού αντιπροσώπου σε άλλη χώρα.	• Ο νέος πρεσβευτής της Ιταλίας στην Ελλάδα επέδωσε χτες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τα διαπιστευτήριά του.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	πράξις (-η)	• (α) οτιδήποτε κάνει κάποιος (=ενέργεια).	• Ο καθένας κρίνεται από τις πράξεις του.
		• (β) η υλοποίηση, η εφαρμογή, η άσκηση.	• Μακάρι αυτό το σχέδιο να γίνει πράξη .
		• (γ) κάθε συναλλαγή εμπορικής ή χρηματιστηριακής φύσεως, κάθε είδους αγοραπωλησία (=δοσοληψία).	• Κατά τη χθεσινή συνεδρίαση του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, οι τελευταίες πράξεις στη μετοχή αυτής της εταιρείας έγιναν στα 2 ευρώ.
		• (δ) επίσημη ενέργεια, απόφαση νομοθετικού, εκτελεστικού - διοικητικού ή δικαστικού ανώτατου οργάνου.	• Για να διευθετηθεί το ζήτημα αυτό, απαιτείται πράξη του αρμόδιου υπουργού.
		• (ε) καταχώριση σε ειδικό βιβλίο (από αρμόδιο πρόσωπο ή υπηρεσία).	• Ύστερα από αίτησή μου μου χορηγήθηκε από τον Δήμο ληξιαρχική πράξη γεννήσεως.
		• (στ) καθεμιά από τις αυτοτελείς σκηνικά ενότητες θεατρικού έργου, όπερας κ.λπ.	• Αυτό το θεατρικό έργο έχει τρεις πράξεις .
		• (ζ) (αριθμητική) πράξη : καθεμιά από τις τέσσερις μαθηματικές διαδικασίες για την παραγωγή ενός αριθμού από άλλους αριθμούς, δηλαδή η πρόσθεση, η αφαίρεση, ο πολλαπλασιασμός και η διαίρεση.	• Αν και μαθητής γυμνασίου, δυσκολεύεται ακόμα και σε απλές αριθμητικές πράξεις .
Π	πράγμα	• (α) οτιδήποτε άψυχο με υλική υπόσταση, απτό.	• Οι αφηρημένες έννοιες δεν αντιστοιχούν σε υλικά πράγματα .
		• (β) οτιδήποτε υπαρκτό και συνήθως άψυχο, είτε απτό είτε αφηρημένη έννοια, το οποίο δεν καθορίζεται σαφώς στον λόγο.	• Είδα πράγματα , που δεν έχει δει άνθρωπος μάτι.
		• (γ) τα δεδομένα, το αντικείμενο που μας απασχολεί.	• Προσπαθώ να βλέπω το πράγμα σφαιρικά.
		• (δ) το γεγονός.	• Συμβαίνουν περίεργα πράγματα .
		• (ε) [+γενική προσώπου] τα προσωπικά αντικείμενα ή οι αποσκευές κάποιου.	• Δε θέλω να πειράζουν τα πράγματά μου.
		• (στ) η γενική κατάσταση.	• Έτσι έχουν τα πράγματα .
		• (ζ) [ειδικότερα] η πολιτική κατάσταση.	• Πώς τα βλέπεις τα πράγματα στην Ελλάδα;
Α	πραγματεύομαι	• μελετώ, εξετάζω ή αναπτύσσω μεθοδικά, επιστημονικά ένα θέμα σε βάθος και σε πλάτος, προφορικά ή γραπτά.	• Ο συγγραφέας πραγματεύεται στο βιβλίο του το θέμα των ναρκωτικών.
	πραγματικός	• (α) αυτός που υπάρχει ή υπήρξε στην πραγματικότητα (και όχι στη φαντασία ή στα λόγια), που ανταποκρίνεται στην αλήθεια (=αληθινός).	• Ο ανακριτής προσπαθεί να αποκτήσει σαφή εικόνα για τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης.
		• (β) αυτός που είναι όντως αυτό που φαίνεται, αυτό που νομίζει κανείς (=γνήσιος, αληθινός).	• Ο χρυσοχός πιστοποίησε ότι το διαμάντι στο κόσμημα είναι πραγματικό .
		• (γ) αυτός που συγκεντρώνει τις ιδιότητες που προσιδιάζουν στη φύση του, αυτός που είναι όπως πρέπει ή αναμένει κανείς να είναι.	• Με τη στάση του απέδειξε ότι είναι πραγματικός φίλος .
	πραγματευτής	• βλ. πραματευτής .	
	πραγματεία	• γραπτό επιστημονικό κείμενο, στο οποίο εξετάζεται, μελετάται και αναπτύσσεται σε βάθος και σε πλάτος ένα ορισμένο θέμα.	• Πρόσφατα εκδόθηκε μια πολυσέλιδη ιατρική πραγματεία του για το άσθμα.
	πεπραγμένα (τά)	• ό,τι έχει πράξει ή αποφασίσει ένα συμβούλιο, μια επιτροπή ή ένα συνέδριο.	• Αναμένεται η έκδοση των πεπραγμένων του περυσινού συνεδρίου για τη νεοελληνική γλώσσα.
πρακτόρειον (-είο)	• το επαγγελματικό γραφείο του πράκτορα, επιχείρηση που αναλαμβάνει την προώθηση, την εκτέλεση υποθέσεων που αφορούν άλλους.	• Την πληροφορία αυτή μεταδίδει το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων.	
Α	πράκτωρ (-ορας)	• (α) αυτός που αναλαμβάνει να διεκπεραιώνει υποθέσεις τρίτων με αμοιβή.	• Είμαι ναυτικός πράκτορας με έδρα τον Πειραιά.
		• (β) αυτός στον οποίο, με μυστική εντολή μιας κυβέρνησης, μιας στρατιωτικής ή πολιτικής οργάνωσης ή μιας άλλης ομάδας, ανατίθεται η εκτέλεση συγκεκριμένων, συχνά παράνομων, αποστολών, παραγγελιών ή διαταγών.	• Αποκαλύφθηκε ότι ήταν πράκτορας ξένης δύναμης.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΛΕΙΨΜΑΤΑ
Α Π Λ Α	πρακτικός	• (α) αυτός που σχετίζεται με την πρακτική ή την πράξη (και όχι με τη θεωρία).	• Η προσπάθεια δεν είχε κανένα πρακτικό αποτέλεσμα.
		• (β ₁) αυτός που μπορεί να χρησιμοποιηθεί, να εφαρμοστεί εύκολα, που διευκολύνει τον χρήστη.	• Το προϊόν αυτό διατίθεται πλέον σε νέα, πρακτική συσκευασία.
		• (β ₂) αυτός που είναι έτσι σχεδιασμένος, κατασκευασμένος, ώστε να είναι χρήσιμος (παρά εντυπωσιακός).	• Τα δώρα στους φίλους μου προτιμώ να είναι κυρίως πρακτικά .
		• (γ) αυτός που επικεντρώνεται ή στοχεύει κυρίως στην αποτελεσματικότητα, τη χρησιμότητα πράξης ή διαδικασίας.	• Ο αδελφός μου είναι άνθρωπος με πρακτική σκέψη και με βοηθά πολύ στην αντιμετώπιση προβλημάτων της καθημερινότητας.
		• (δ) αυτός του οποίου η επαγγελματική ικανότητα βασίζεται σε εμπειρικές και όχι σε θεωρητικές γνώσεις, σε επιστημονική κατάρτιση.	• Παλαιότερα, ιδίως στα χωριά, οι λεγόμενοι γιατροί ήταν πρακτικοί .
Σ	διαπράττω	• τελώ, κάνω μια αξιόποινη πράξη.	• Σπείρα νεαρών διέπραττε κλοπές.
	διάπραξις (-η)	• η τέλεση αξιόποινης πράξης (ως ενέργεια ή ως αποτέλεσμα).	• Κατηγορείται για διάπραξη φόνου εξ αμελείας.
Υ	εισπράττω	• (α) πληρώνομαι, λαμβάνω χρήματα που μου οφείλονται.	• Από τους νέους φόρους το Δημόσιο αναμένει να εισπράξει σημαντικά ποσά.
		• (β) [μτφ.] γίνομαι αποδέκτης, δέχομαι τις συνέπειες μιας κατάστασης (την οποία συνήθως εγώ δημιούργησα ή προκάλεσα).	• Αμέσως μετά το τέλος της θεατρικής παράστασης οι ηθοποιοί και ο σκηνοθέτης εισέπραξαν το χειροκρότημα του κοινού.
		• (γ) ερμηνεύω (λόγο, πράξη κ.λπ.) με ορισμένο τρόπο.	• Εισέπραξα το σχόλιό του για την άποψή μου ως αποδοκμασία.
Ν	εΐσπραξις (-η)	• (α) η λήψη οφειλόμενων χρημάτων.	• Ζήτησα από τον πωλητή του πλυντηρίου που αγόρασα απόδειξη εΐσπραξης .
		• (β) [συνήθως στον πληθυντικό] το σύνολο των χρημάτων που εισπράττει κάποιος (πβ. <i>τζίρος</i>).	• Την προηγούμενη εβδομάδα οι εισπράξεις του καταστήματος ήταν αυξημένες.
Θ	συμπράττω	• ενεργώ σε συνεργασία ή σε συνεννόηση με άλλον ή άλλους για συγκεκριμένο σκοπό ή αποτέλεσμα (=συνεργώ, συνεργάζομαι).	• Στη συναυλία συνέπραξαν διεθνούς φήμης καλλιτέχνες.
	σύμπραξις (-η)	• η συνεργασία, η συμμετοχή σε κοινή προσπάθεια ύστερα από συνεννόηση.	• Αποφασίστηκε εκλογική σύμπραξη των δύο κομμάτων.
Θ	δυσπραγία	• η δυσκολία στην αντιμετώπιση των οικονομικών κυρίως προβλημάτων, η κατάσταση στενότητας και δυσχερειών.	• Η εταιρεία διανύει και πάλι περίοδο οικονομικής δυσπραγίας και το μέλλον της διαγράφεται αβέβαιο.
	άπραξία	• (α) η έλλειψη δραστηριότητας και κίνησης (=αδράνεια, ραθυμία). • (β) η έλλειψη εμπορικής κίνησης.	• Η απραξία του στρατεύματος έχει μειώσει τη μαχητικότητά του. • Η παρατεταμένη απραξία στην αγορά έχει οδηγήσει πολλές επιχειρήσεις στη χρεοκοπία.
Ε	ἄπρακτος	• αυτός που δεν πέτυχε τον σκοπό του.	• Τελικά, η πρεσβεία στον Αχιλλέα γύρισε στο αρχαίο στρατόπεδο άπρακτη .
	πολυπράγμων	• (α) αυτός που έχει πολλές ασχολίες (χωρίς να μπορεί να αντεπεξέρχεται σε όλες με επιτυχία). • (β) αυτός που ανακατεύεται σε ξένες υποθέσεις, σε υποθέσεις που δεν τον αφορούν (=ανακατωσούρης).	• Στην ελληνική αρχαιότητα οι Λακεδαιμόνιοι χαρακτηρίζαν μειωτικά τους Αθηναίους πολυπράγμονες . • Επειδή στις κοινωνικές σχέσεις του είναι πολυπράγμων , αρκετοί τον αποφεύγουν.
	πολυπραγμοσύνη	• (α) η ενασχόληση με πολλά συγχρόνως πράγματα, με πολλές υποθέσεις. • (β) η ανάμειξη κάποιου σε υποθέσεις (τρίτων) που δεν τον αφορούν.	• Αναρωτιέμαι τελευταία αν η πολυπραγμοσύνη μου έχει νόημα. • Εξαιτίας της πολυπραγμοσύνης του είμαστε επιφυλακτικοί απέναντί του.
Α	εισπράκτωρ (-ορας)	• υπάλληλος που είναι αρμόδιος για την εισπραξη οφειλόμενων χρημάτων ή για την έκδοση των εισιτηρίων σε μέσα μαζικής μεταφοράς.	• Σήμερα απεργούν οι οδηγοί και οι εισπράκτορες των υπεραστικών λεωφορείων.
	ἔμπρακτος	• αυτός που εξωτερικεύεται με πράξεις, που επιβεβαιώνεται στην πράξη (=απτός, αισθητός, χειροπιαστός).	• Ο φίλος αυτός έδειξε έμπρακτο ενδιαφέρον για μένα στην πρόσφατη περιπέτεια της υγείας μου.
	διαπραγματεύομαι	• διεξάγω συνομιλίες για τη διεκπεραίωση θέματος ή για την επίλυση διαφοράς.	• Εκπρόσωποι των εμπόλεμων διαπραγματεύονται τους όρους της ανακωχής.

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
A	πραγματικότητα	• το σύνολο των υπαρκτών δεδομένων, η υπάρχουσα κατάσταση.	• Η αποχώρησή του διαμορφώνει μια νέα πραγματικότητα για την εταιρεία.
Π	πράγματι	• [για την επιβεβαίωση πρότασης] κατά τρόπο που ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα (=πραγματικά, όντως, αλήθεια, αληθινά).	• Είναι πράγματι ανήκουστο αυτό που συνέβη.
Λ	πραγμάτωση	• η πραγματοποίηση, η εφαρμογή στην πράξη.	• Για την πραγμάτωση των στόχων σου απαιτείται αγώνας.
Λ	πραγμάτευση	• η αναλυτική διερεύνηση και ανάπτυξη ενός θέματος.	• Η πραγμάτευση του θέματος από τον μελετητή είναι αποκαλυπτική.
A	πραματευτής	• πλανόδιος έμπορος, αυτός που πουλάει τηνπραμάτεια του γυρνώντας στις γειτονιές ή περιφερόμενος σε διάφορες περιοχές (=γυρολόγος, πλανόδιος).	• Στις εμποροπανηγύρεις έρχονταν στο χωριό διάφοροι πραματευτάδες .
A	πραμάτεια	• το εμπόρευμαπραματευτή, τα πράγματα που έχει για πούλημα.	• Ο γυρολόγος διαλαλούσε την πραμάτεια του.
Σ	πραγματογνώμονας	• πρόσωπο με ειδική επιστημονική κατάρτιση ή πείρα σε ένα θέμα ή έναν τομέα, από το οποίο ζητείται γνώμάτευση για ζητήματα που emπίπτουν στην αρμοδιότητά του.	• Τα αίτια και τις συνθήκες του πολύνεκρου αεροπορικού δυστυχήματος θα διερευνήσει επιτροπή πραγματογνωμόνων .
Σ	πραγματοποιώ	• (α) εφαρμόζω στην πράξη, υλοποιώ, κάνω πραγματικότητα, φέρω εις πέρας (=πραγματώνω, εκπληρώνω).	• Με επίμονη και σκληρή δουλειά κατόρθωσα να πραγματοποιήσω το όνειρό μου.
Y		• (β ₁) αντί του «κάνω».	• Οι διαδηλωτές πραγματοποιούν πορεία διαμαρτυρίας προς τη Βουλή.
Y	πραγματοποίηση	• (β ₂) [για έργο] επιτελώ.	• Αυτό το πνευματικό ίδρυμα έχει πραγματοποιήσει σπουδαίο πολιτιστικό έργο.
N		• (α) η εφαρμογή στην πράξη, η υλοποίηση, το να γίνει κάτι πραγματικότητα (=εκπλήρωση).	• Η πραγματοποίηση του σχεδίου έγινε με απόλυτη ακρίβεια.
Θ	διαπραγμάτευση	• (β) η εκτέλεση.	• Η ημερομηνία πραγματοποίησης της απεργίας δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί.
E		• (α) η διεξαγωγή συνομιλιών για τη διεκπεραίωση θέματος ή την επίλυση διαφοράς.	• Ως προς ορισμένα δευτερεύοντα ζητήματα θα μπορούσε να γίνει διαπραγμάτευση στα βασικά όμως παραμένουμε ανυποχώρητοι.
E	κοινοπραξία	• (β) η αγοραπωλησία μετοχών και ομολόγων στο χρηματιστήριο.	• Οι τιμές στις οποίες γίνεται σήμερα η διαπραγμάτευση της μετοχής αυτής στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών κινούνται σε περιορισμένο εύρος διακύμανσης.
T		• η συνένωση συγγενικών οικονομικών δραστηριοτήτων, οι οποίες ασκούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα με σκοπό τον έλεγχο της δραστηριότητας και την εξουδετέρωση του μεταξύ τους ανταγωνισμού.	• Τα πλοία αυτά ανήκαν στην « Κοινοπραξία Πλοίων Σαρανικού ».
A	πραξικόπημα	• (α) η αιφνίδια και δυναμική πολιτική ενέργεια, που στοχεύει στη βίαιη ανατροπή της νόμιμης πολιτικής κατάστασης μιας χώρας (συνήθως με χρήση στρατιωτικών μέσων για την εγκαθίδρυση αντιλαϊκών και απολυταρχικών καθεστώτων).	• Στις 21 Απριλίου 1967 επίορκοι στρατιωτικοί ανέτρεψαν με πραξικόπημα τη νόμιμη ελληνική κυβέρνηση και επέβαλαν δικτατορία.
A		• (β) [γενικότερα] κάθε αυθαίρετη κίνηση που έχει τη μορφή του δόλιου αιφνιδιασμού, με σκοπό την επιβολή των θέσεων κάποιου.	• Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης καταγγέλλει τον Πρωθυπουργό ότι μεθοδεύει εκλογικό πραξικόπημα .
	εχθροπραξίες	• [συνηθέστατα στον πληθυντικό] οι πολεμικές ενέργειες ανάμεσα σε αντίπαλα στρατόπεδα.	• Συμφωνήθηκε κατάπαυση των εχθροπραξιών .

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	ἄθλω (-ούμαι)	• [παθ.] γυμνάζομαι, επιδίδομαι στον αθλητισμό.	• Χρειάζονται περισσότερα γήπεδα και γυμναστήρια, για να αθλείται η νεολαία.
	ἄθλησις (-η)	• (α) η ενασχόληση με άθλημα, αγώνισμα. • (β) [λόγ.] επίτονη προσπάθεια, σωματική και ψυχική δοκιμασία για την κατάκτηση επιδιωκόμενου σκοπού.	• Η άθληση είναι πολύ ωφέλιμη, αρκεί βέβαια να γίνεται με μέτρο. • Ο βίος πολλών αγίων της Ορθοδοξίας αποτελεί παράδειγμα πνευματικής άθλησης .
Π	ἄθλητής	• (α) αυτός που ασχολείται συστηματικά με τον αθλητισμό, επαγγελματικά ή ερασιτεχνικά. • (β) [μτφ.] αυτός που αγωνίζεται και δοκιμάζεται σε διάφορους τομείς της ζωής του.	• Στους αγώνες αυτούς πρόκειται να συμμετάσχουν κορυφαίοι αθλητές του στίβου από όλο τον κόσμο. • Ο Νίκος Καζαντζάκης υπήρξε ένας κατεξοχήν αθλητής του πνεύματος.
	ἄθλητικός	• (α) αυτός που σχετίζεται με τα αγωνίσματα που γυμνάζουν το σώμα και με τις οργανωμένες δραστηριότητες που συνδέονται με αυτά. • (β) αυτός που έχει τη σωματική διάπλαση αθλητή και γενικότερα αυτός που ταιριάζει σε αθλητή (=καλογυμνασμένος).	• Στο στάδιο αυτό έχουν γίνει σπουδαίες αθλητικές συναντήσεις. • Αν και δεν είναι πλέον νέος, διατηρεί αθλητικό παράστημα.
Λ	ἄθλημα	• κάθε αγώνισμα που διεξάγεται βάσει ορισμένων κανόνων και απαιτεί την καταβολή σωματικών κυρίως δυνάμεων και την αξιοποίηση δεξιοτήτων για την επίτευξη όσο το δυνατόν καλύτερων επιδόσεων ή απλώς για εκγύμναση του σώματος και αναψυχή.	• Υπάρχουν αθλήματα ομαδικά, όπως το ποδόσφαιρο και η σκυταλοδρομία, και αθλήματα ατομικά, όπως ο ακοντισμός, η δισκοβολία και η σκοποβολή.
	ἄθλιος	• (α) αυτός που βρίσκεται σε εξαιρετικά κακή κατάσταση, που προκαλεί δυσάρεστα συναισθήματα (λύπης, συμπάθειας, οίκτου κ.τ.ό.) [=εξαθλιωμένος, αξιοθρήνητος]. • (β) ταλαιπώρος, δυστυχισμένος. • (γ) αυτός που χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη κακοήθεια, φαιλότητα (=κακοήθης, τιποτένιος, φαύλος, αχρείος).	• Η χώρα βρίσκεται σε άθλια οικονομική κατάσταση. • Ζω μια άθλια ζωή. • Κατήγγειλε στην αστυνομία τον άθλιο εκβιασμό εις βάρος του.
Α	ἄθλιότης (-τητα)	• (α) πολύ κακή κατάσταση. • (β) δυστυχία, ταλαιπωρία. • (γ) [συνήθως στον πληθυντικό] ανήθικη πράξη.	• Η χώρα θα βυθιστεί στην αθλιότητα , αν παραμελήσει την παιδεία. • Ζει σε μεγάλη αθλιότητα . • Για να πλουτίσει, έκανε πολλές αθλιότητες .
	ἄθλοθέτης	• αυτός που ορίζει ή διαθέτει τα έπαθλα για τους νικητές αγώνων ή διαγωνισμών.	• Αθλοθέτης των αγώνων είναι το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.
Σ	ἄθλοφόρος	• [αρχαιοπρεπές] νικητής, τροπαιούχος.	• Ακούστηκε στον ναό το τροπάριο του αθλοφόρου αγίου.
	πένταθλον (-ο)	• (α) σύνθετο άθλημα της κλασικής αρχαιότητας, το οποίο περιελάμβανε πέντε επιμέρους αγωνίσματα, τρία ελαφρά (άλμα, δρόμο και ακοντισμό) και δύο βαρέα (δισκοβολία και πάλη). • (β) σύνθετο σύγχρονο άθλημα, που διεξάγεται κυρίως από γυναίκες και περιλαμβάνει πέντε αγωνίσματα: δρόμο 100 μέτρων μετ' εμποδίων, δρόμο 800 μέτρων, σφαιροβολία, άλμα εις μήκος και άλμα εις ύψος.	• Η αθλήτρια αυτή έχει αναδειχθεί παγκόσμια πρωταθλήτρια στο πένταθλο .
Θ	δέκαθλον (-ο)	• σύνθετο άθλημα στίβου, που περιλαμβάνει δέκα αγωνίσματα: δρόμο 100, 400 και 1.500 μέτρων, δρόμο 110 μέτρων μετ' εμποδίων, ακοντισμό, δισκοβολία, σφαιροβολία, σφυροβολία, άλμα εις ύψος και άλμα εις μήκος.	• Επειδή του αρέσουν τα αγωνίσματα του στίβου και έχει πολυσύνθετες αθλητικές ικανότητες, αποφάσισε να ασχοληθεί με το δέκαθλο .
	φιλάθλος	• (α) [επίθ.] αυτός που αγαπά τον αθλητισμό. • (β) [επίθ. (κατ' επέκταση)] αυτός που συμβαδίζει με τις αρχές και τα ιδεώδη του αθλητισμού. • (γ) [ουσ.] ο θεατής αθλητικού αγώνα.	• Ο υπουργός τόνισε στον λόγο του ότι το νέο γυμναστήριο παραδίδεται στη φιλάθλη νεολαία της περιοχής. • Οι οπαδοί των ομάδων οφείλουν να επιδεικνύουν φιλάθλο πνεύμα.
Α	ἔπαθλον (-ο)	• το βραβείο που απονέμεται σε νικητή αγώνων ή διαγωνισμών.	• Λίγοι φιλάθλοι παρακολούθησαν τους φετινούς διασυλλογικούς αγώνες στίβου. • Σε λίγο αρχίζει η τελετή απονομής των επάθλων .

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α Π Λ Α	αθλητισμός	• (α) η συστηματική ενασχόληση και επίδοση σε αθλητικά αγωνίσματα.	• Φρόντισα να ασχοληθούν τα παιδιά μου από μικρά με τον αθλητισμό .
		• (β) το σύνολο των αθλητικών δραστηριοτήτων και η όλη οργάνωση του συστήματος αθλήσεως.	• Ο αθλητισμός σημειώνει πρόοδο στη χώρα αυτή τα τελευταία χρόνια.
Σ	αθλοπαιδιές	• αθλητικές δραστηριότητες για σωματική άσκηση και ψυχαγωγία· αθλητικά παιχνίδια.	• Στο πρόγραμμα του δημοτικού σχολείου προβλέπονται και ώρες αθλοπαιδιών .
	αθλητίατρος	• γιατρός με ειδίκευση στην αθλητιατρική, δηλαδή στον κλάδο της ιατρικής που ασχολείται με τη θεραπεία παθήσεων σχετικών με την άθληση.	• Ο αθλητίατρος διέγνωσε βαριά κάκωση στο γόνατο του ποδοσφαιριστή.
Υ	αθλητικογράφος	• δημοσιογράφος που ασχολείται με την παρουσίαση και τον σχολιασμό αθλητικών γεγονότων· αθλητικός συντάκτης.	• Παρακολουθούσε από μικρός με μεγάλο ενδιαφέρον τα αθλητικά γεγονότα και σήμερα εργάζεται σε εφημερίδα ως αθλητικογράφος .
Ν Θ	συναθλητής	• (α) πρόσωπο που επιδίδεται στο ίδιο άθλημα με ένα άλλο.	• Ο πρωταθλητής γιόρτασε την επιτυχία του μαζί με Έλληνες και ξένους συναθλητές του.
		• (β) πρόσωπο που ανήκει στην ίδια ομάδα με ένα άλλο.	• Ήταν παλαιότερα συναθλητές σε επαρχιακό σύλλογο και απόψε αγωνίζονται ως αντίπαλοι ανήκοντας σε διαφορετικά σωματεία.
Ε Τ	πρωταθλητής	• (α) αυτός που έρχεται πρώτος στο πρωτάθλημα συγκεκριμένου αγωνίσματος.	• Ο ακοντιστής αυτός ήταν πέρυσι πρωταθλητής Ευρώπης.
		• (β) [μτφ. (ειρωνικά)] αυτός που θεωρείται κορυφαίος σε μια δραστηριότητα.	• Δυστυχώς, στη χώρα μας είμαστε πρωταθλητές στο κάπνισμα μεταξύ των 34 χωρών - μελών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.).
Α	πρωταθλητισμός	• η ενασχόληση με τον αθλητισμό που έχει υψηλούς στόχους, που στοχεύει σε υψηλές επιδόσεις και όχι στην προσωπική αναψυχή.	• Ο πρωταθλητισμός απαιτεί κόπους και θυσίες.
	αντιαθλητικός	• αυτός που δεν ταιριάζει σε αθλητή ή είναι αντίθετος στον αθλητισμό.	• Ο διαιτητής απέβαλε τον ποδοσφαιριστή για αντιαθλητική ενέργεια.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	φερτός	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που έχει μεταφερθεί από ένα μέρος σε άλλο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Στο δέλτα του ποταμού συγκεντρώνονται φερτές ύλες.
	φορῶ	<ul style="list-style-type: none"> • (α) φέρω, έχω στο σώμα μου κάτι ως ένδυμα, υπόδημα, κόσμημα ή άλλο εξάρτημα ενδύσεως ή ως καλλυντικό. 	<ul style="list-style-type: none"> • Εκείνο το βράδυ φορούσα πράσινο πουκάμισο και μαύρο παντελόνι.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) τοποθετώ κάτι πάνω μου ως ένδυμα, υπόδημα, κόσμημα ή άλλο εξάρτημα, ντύνομαι. 	<ul style="list-style-type: none"> • Φόρεσε το παλτό της και έφυγε βιαστικά.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) βάζω σε κάποιον ένδυμα, υπόδημα, κόσμημα ή άλλο εξάρτημα, τον κάνω να βάλει κάτι πάνω του. 	<ul style="list-style-type: none"> • Φόρεσαν στο παιδί καθαρά ρούχα.
Π	φορᾶ	<ul style="list-style-type: none"> • (α) η κατεύθυνση κινούμενου πράγματος (=πορεία). 	<ul style="list-style-type: none"> • Έστρεψα το πανί του σκάφους κατά τη φορᾶ τού ανέμου.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [μτφ.] ο τρόπος με τον οποίο εξελίσσεται μια κατάσταση (=πορεία, εξέλιξη). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακολουθούμε τη φορᾶ των πραγμάτων.
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) χρονικό σημείο (=περίπτωση, στιγμή). 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρώτη φορᾶ μου συμβαίνει αυτό.
		<ul style="list-style-type: none"> • (δ) [με αριθμητικό ή ποσοτικό επίθετο] για τη δήλωση συχνότητας, του πόσο συχνά συμβαίνει κάτι. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τις περισσότερες φορές που τον καλώ στο τηλέφωνο, δεν απαντά.
		<ul style="list-style-type: none"> • (ε) [ακολουθούμενο από συγκεκριμένη χρονική ενότητα] δηλώνει τη συχνότητα κατά τη διάρκεια ορισμένης χρονικής περιόδου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πηγαίνω σε γυμναστήριο δύο φορές την εβδομάδα.
		<ul style="list-style-type: none"> • (στ) [μετά από απόλυτο αριθμητικό και ακολουθούμενο από συγκριτικό] δηλώνει τον βαθμό σπουδαιότητας, μεγέθους, ποιότητας μιας πράξης, ενέργειας, αντικειμένου κ.λπ. σε σύγκριση με κάτι άλλο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτό το διαμέρισμα είναι τρεις φορές καλύτερο από το προηγούμενο που είδαμε.
Λ	φέρετρον (-ο)	<ul style="list-style-type: none"> • το ξύλινο κιβώτιο μέσα στο οποίο τοποθετείται ο νεκρός, για να μεταφερθεί στο νεκροταφείο και στη συνέχεια να ταφεί. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το φέρετρο του νεκρού αξιωματικού ήταν καλυμμένο με την ελληνική σημαία.
	φορεὺς (-έας)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που φέρει, μεταφέρει ή μεταδίδει κάτι. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το θέμα της ομιλίας ήταν «το σχολείο ως φορέας πολιτισμού».
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [ειδικότερα] το πρόσωπο που φέρει τον ιό ασθένειας, χωρίς το ίδιο να την εκδηλώνει. • (γ) διοικητικό όργανο, υπηρεσία ή οργανισμός, που έχει την ευθύνη για την υλοποίηση συγκεκριμένων στόχων ή για την κατάρτιση και την εφαρμογή προγραμμάτων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Είναι φορέας του ιού του συνδρόμου επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας (Α.Ι.Δ.Σ.). • Ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα οι συνδικαλιστικοί φορείς των εργαζομένων θα συντονίσουν τη δράση τους.
φορεῖον (-ο)	<ul style="list-style-type: none"> • φορητό κρεβάτι που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά ασθενών, τραυματιών ή νεκρών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τον πήραν με φορείο και τον μετέφεραν στο νοσοκομείο. 	
Α	φόρος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) οτιδήποτε είναι υποχρεωμένος κανείς να εισφέρει ή να καταβάλλει σε κάποιον (κυρίως σε ανώτερη αρχή). 	<ul style="list-style-type: none"> • Κατά τον Μεσαίωνα οι δουλοπάροικοι πλήρωναν στον φεουδάρχη φόρο υποτελείας.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [ειδικότερα, συχνότερα] η υποχρεωτική χρηματική εισφορά, που καταβάλλουν οι πολίτες και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις στο κράτος ή σε άλλη αρχή, π.χ. στον Δήμο, για την κάλυψη δημοσίων δαπανών ή αναγκών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο Υπουργός Οικονομικών δήλωσε ότι φέτος δεν πρόκειται να επιβληθούν πρόσθετοι φόροι.
Α	φόρημα / φόρεμα	<ul style="list-style-type: none"> • (α) μονοκόμματο γυναικείο εξωτερικό ένδυμα που καλύπτει τον άνω κορμό μέχρι ένα σημείο των ποδιών· φουστάνι. 	<ul style="list-style-type: none"> • Έβαλε το καινούργιο της βραδινό φόρεμα και βγήκε.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [καθημ.] το να φοράει κανείς κάτι (ένδυμα, υπόδημα). 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτά τα παπούτσια αχρηστεύτηκαν από το πολύ φόρεμα.
Α	φόρτος	<ul style="list-style-type: none"> • οτιδήποτε επιβαρύνει κάποιον προκαλώντας κόπωση ή ενόχληση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δεν μπόρεσε να παρευρεθεί στην εκδήλωση λόγω φόρτου εργασίας.
	φορτίον (-ο)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) οτιδήποτε φορτώνεται σε μεταφορικό μέσο (π.χ. εμπόρευμα). 	<ul style="list-style-type: none"> • Το φορτίο του πλοίου είναι ασφαλισμένο.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [μτφ.] οτιδήποτε είναι υποχρεωμένος να υποστεί ή να διαχειριστεί κάποιος και το οποίο τον επιβαρύνει υλικά ή ψυχικά (=βάρος). • (γ) [φυσ.] ηλεκτρικό φορτίο: η ποσότητα ηλεκτρισμού σώματος ή ουσίας, η οποία ποσότητα φανερώνει περίσσεια ή έλλειμμα ηλεκτρονίων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ως λαός και ως κράτος οφείλουμε να διαχειριζόμαστε υπεύθυνα το βαρύ φορτίο της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. • Παρουσιάστηκε βλάβη στην κατανομή των ηλεκτρικών φορτίων.

Α	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	
Π Λ Α	φορτικός	• αυτός που επιβαρύνει με την παρουσία του, που χαρακτηρίζεται από ενοχλητική επιμονή.	• Θα σταματήσεις επιτέλους αυτές τις φορτικές ερωτήσεις;	
	φερέγγυος	• (α) [οικον.] αυτός που παρέχει εγγυήσεις για την τήρηση των οικονομικών του υποχρεώσεων. • (β) αυτός που εμπνέει εμπιστοσύνη (=αξιόπιστος).	• Επειδή είστε φερέγγυος οφειλέτης, θα έχετε από την τράπεζα τη διευκόλυνση που ζητήσατε. • Όλοι οι στενοί συνεργάτες μου έχουν αποδειχθεί φερέγγυα πρόσωπα.	
Σ	φορολογώ	• επιβάλλω φόρους σε κάποιον ή κάτι.	• Το κράτος οφείλει να φορολογεί τους πολίτες δίκαια.	
	επιφέρω	• [λόγ.] οδηγώ σε ορισμένο αποτέλεσμα (=προκαλώ, συνεπάγομαι).	• Η τεράστια τεχνολογική πρόοδος έχει επιφέρει ραγδαίες οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές.	
	Y	περιφέρω	• (α) μεταφέρω κάτι γύρω γύρω, κυρίως διαγράφοντας κυκλική τροχιά.	• Πιστοί περιέφεραν την ιερή εικόνα στους δρόμους της πόλης.
			• (β) [συνήθως ειρωνικά] επιδεικνύω κάτι χωρίς ντροπή.	• Περιφέρει την ασημαντότητά της από εκπομπή σε εκπομπή.
• (γ ₁) <u>περιφέρομαι</u> : ολοκληρώνω κυκλική τροχιά (=περιστρέφομαι).			• Η Σελήνη περιφέρεται γύρω από τη Γη.	
• (γ ₂) » : τριγυρνά άσκοπα εδώ κι εκεί σε ένα μέρος (=περιπλανιέμαι).			• Εντοπίστηκε κάποιος που περιφερόταν ύποπτα έξω από την τράπεζα.	
N	ἀναφέρω	• (α) μιλά για κάποιον ή για κάτι, κάνω μνεία (=μνημονεύω).	• Ο συγγραφέας αναφέρει στο βιβλίο του περιστατικά της Κατοχής.	
		• (β) καθιστώ γνωστό σε ευρύ κοινό.	• Επίσημες πηγές αναφέρουν ότι οι τραυματίες από τα αιματηρά χθεσινά επεισόδια ανέρχονται σε είκοσι.	
		• (γ) [ειδικότερα] καθιστώ γνωστό σε προϊστάμενο, σε αρμόδια αρχή.	• Για να γνωστοποιήσει οτιδήποτε στους ανωτέρους του, ήταν υποχρεωμένος τυπικά να αρχίζει με τη φράση «λαμβάνω την τιμήν να αναφέρω ότι...».	
		• (δ) καταγγέλλω, κάνω αναφορά σε κάποιον.	• Ο λοχίας ανέφερε τον απείθαρχο στρατιώτη στον διοικητή.	
		• (ε) <u>αναφέρομαι σε</u> : κάνω λόγο για κάτι ή για κάποιον.	• Στη συνέντευξή του αναφέρθηκε στα προβλήματα των νέων.	
		• (στ) [συνήθως τριτοπρόσωπο: <u>αναφέρεται, αναφέρονται</u>] έχω ως θέμα ή αντικείμενο, εξετάζω (=αφορώ).	• Η σημερινή εκπομπή αναφέρεται στο καυτό θέμα των ναρκωτικών.	
		• (ζ) [στρατ.] αναφέρω ως στρατιώτης σε αξιωματικό τα στοιχεία και την ειδικότητά μου.	• Ο στρατιώτης στέκεται προσοχή και αναφέρεται στον λοχαγό.	
Θ	άνωφερής	• [λόγ.] για έδαφος που έχει κλίση προς τα πάνω· ανηφορικός.	• Επειδή ο δρόμος αυτός είναι επικίνδυνα άνωφερής / κατωφερής , υπάρχει στην αρχή του σχετικό προειδοποιητικό σήμα οδικής κυκλοφορίας.	
	καταφερής / κατωφερής	• [λόγ.] για έδαφος που έχει κλίση προς τα κάτω· κατηφορικός.		
	πολύφερνος	• [αρχαιοπρεπές (συνήθως ως χαρακτηρισμός γυναικών)] αυτή που έχει μεγάλη προίκα και είναι περιζήτητη νύφη.	• Για την πολύφερνη νύφη ενδιαφέρονταν πολλοί, μεταξύ των οποίων βέβαια και προικοθήρες.	
E	ἀμφορεὺς (-έας)	• [αρχαιολ.] μεγάλο, συνήθως πήλινο αγγείο με σφαιρικό ή ωοειδές σώμα και δύο λαβές, για τη φύλαξη ή τη μεταφορά κυρίως υγρών ή τροφών.	• Στις ανασκαφές βρέθηκαν και τρεις παναθηναϊκοί αμφορείς .	
	T	διαφορὰ	• (α) η έλλειψη ομοιότητας (=ανομοιότητα, απόκλιση, απόσταση).	• Μεταξύ της χθεσινής και της σημερινής θερμοκρασίας υπάρχει αισθητή διαφορὰ .
			• (β) [συνεκδοχικά] το να ξεχωρίζει κάτι από τα όμοιά του, επειδή υπερέχει (=υπεροχή, ανωτερότητα).	• Η ποιοτική διαφορὰ του νέου προϊόντος από τα υπάρχοντα το εδραίωσε στην αγορά.
			• (γ) [συνήθως στον πληθυντικό] η αντίδικια ως προς κάτι (=αντίθεση, ασυμφωνία, διαφωνία, διένεξη, φιλονικία).	• Οι διαφορές μεταξύ των κρατών πρέπει να επιλύονται με ειρηνικά μέσα.
			• (δ) [μαθ.] το εξαγόμενο της πράξης της αφαίρεσης (=υπόλοιπο).	• Η διαφορὰ του 4 από το 6 είναι 2.
• (ε) [γενικότερα] η απόσταση μεταξύ μεγεθών που εκφράζονται αριθμητικά.	• Υπάρχει διαφορὰ ώρας μεταξύ των δύο χωρών.			
A	ἐκφορὰ	• (α) [μτφ.] η διατύπωση, η έκφραση.	• Η ελεύθερη εκφορὰ των απόψεων καθενός είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη.	
		• (β ₁) [γλωσσ.] η προφορά, η εκφώνηση, η άρθρωση.	• Οι ηθοποιοί είναι ασκημένοι στην ορθή εκφορὰ του λόγου.	
		• (β ₂) [γλωσσ.] ο τρόπος με τον οποίο συντάσσεται μια λέξη ή μια πρόταση.	• Η εκφορὰ των βουλευτικών προτάσεων της νεοελληνικής γλώσσας γίνεται με υποτακτική.	
		• (γ) [κατ' επέκταση (για νεκρό)] η μεταφορά με νεκρική πομπή, η κηδεία.	• Αμέσως μετά τη νεκρώσιμη ακολουθία θα γίνει η εκφορὰ του νεκρού.	

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	ἀγγελιαφόρος	• απεσταλμένος που έχει ως αποστολή τη διαβίβαση αγγελίας, είδησης ή διαταγής.	• Ο Ερμής ήταν ο αγγελιαφόρος των θεών.
	λεωφόρος	• δρόμος ταχείας κυκλοφορίας οχημάτων, που συνδέει το κέντρο πόλεως με τα προάστια της ή τα περίχωρα μεταξύ τους.	• Η Λεωφόρος Συγγρού συνδέει την Αθήνα με τον φαληρικό όρμο.
Υ	δορυφόρος	• (α) [αστρον.] το ουράνιο σώμα που περιστρέφεται γύρω από πλανήτη.	• Ο Φόβος και ο Δείμος είναι δορυφόροι του Άρη.
		• (β) συσκευή που εκτοξεύεται (με πύραυλο κυρίως) στο διάστημα και κινείται γύρω από την επιφάνεια της Γης, υποβοηθώντας επιστημονικές παρατηρήσεις, στρατιωτικούς σκοπούς, τις τηλεπικοινωνίες κ.ά.	• Ένας νέος μετεωρολογικός δορυφόρος θα τεθεί σύντομα σε τροχιά.
Ν		• (γ) [στην αρχαιότητα] ο οπλισμένος με δόρυ φρουρός σημαντικού προσώπου (=ακόλουθος, σωματοφύλακας, υπασπιστής).	• Ο βασιλιάς εμφανίζεται στο ανάγλυφο περιστοιχιζόμενος από δύο δορυφόρους .
		• (δ) [μτφ.] πρόσωπο ή κράτος που εξαρτάται πολιτικά από άλλο ισχυρότερο.	• Η Σοβιετική Ένωση και οι δορυφόροι της απέιχαν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λος Άντζελες το 1984.
Θ	καρποφόρος	• (α) αυτός που παράγει καρπούς, εύφορος.	• Στην περιοχή υπάρχουν εκτεταμένες καλλιέργειες καρποφόρων δέντρων.
		• (β) [μτφ.] αποτελεσματικός, επικερδής, ωφέλιμος (=επιτυχής, προσοδοφόρος, χρήσιμος, συμφέρων).	• Με τον κ. Πετρίδη έχουμε μια καρποφόρα επιχειρηματική συνεργασία.
Ε	θεοφόρος	• αυτός που εμπνέεται από τον Θεό, που τον φέρει μέσα του και αναδεικνύεται έτσι σε όργανο της θείας οικονομίας, σε «δοχείο» της θείας χάριτος.	• Οι Πατέρες της Εκκλησίας χαρακτηρίζονται άγιοι και θεοφόροι .
	ψηφοφόρος	• κάθε πολίτης που μπορεί να ψηφίζει, που έχει και ασκεί το δικαίωμα ψήφου (=εκλογέας).	• Η δημοσκόπηση έγινε σε δείγμα χιλίων ψηφοφόρων .
Τ	παράφορος	• [για συναίσθημα] που εκδηλώνεται με σφοδρότητα (=ορμητικός, σφοδρός, θυελλώδης, ασυγκράτητος, ανεξέλεγκτος).	• Ένωθε για την κοπέλα αυτή ένα παράφορο ερωτικό πάθος.
	μισθοφορικός	• αυτός που σχετίζεται με μισθοφόρους ή αποτελείται από μισθοφόρους.	• Τα στρατεύματα που έλαβαν μέρος στην εκστρατεία ήταν κυρίως μισθοφορικά .
Α	διηνεκής	• [λόγ.] αυτός που διαρκεί για πάντα, χωρίς διακοπή (=διαρκής, ακατάπαυστος, αιώνιος).	• Οι φιλοσοφικές αναζητήσεις είναι διηνεκές .

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	φερέφωνο	• το πρόσωπο που εκφράζει τις απόψεις άλλου, που μιλά και δρα σύμφωνα με τις επιθυμίες άλλου.	• Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις δεν πρέπει να είναι φερέφωνα των κομμάτων.
	φέρελπις	• [λόγ.] αυτός που δημιουργεί βάσιμες προσδοκίες σχετικά με το μέλλον και την εξέλιξή του.	• Ο χαρακτήρας και η αγωγή του δείχνουν ότι είναι φέρελπις νέος.
Υ	φοροδιαφυγή	• η αθέτηση των νόμιμων φορολογικών υποχρεώσεων, η απάτη εις βάρος του κράτους, η οποία συνίσταται στην απόκρυψη της πραγματικής φορολογητέας ύλης ή στην παραποίηση της με διάφορα τεχνάσματα (πλαστά τιμολόγια, παροχή υπηρεσιών χωρίς αποδείξεις κ.λπ.), με στόχο την αποφυγή καταβολής φόρων (=φοροκλοπή).	• Από το Υπουργείο Οικονομικών ανακοινώθηκαν νέα μέτρα για την πάταξη της φοροδιαφυγής .
		• (α) [επίθ.] αυτός που σχετίζεται με διάφορα τεχνικά θέματα για την καταβολή και είσπραξη των φόρων, τη σύνταξη φορολογικών δηλώσεων κ.λπ.	• Είναι λογίστρια και εργάζεται σε φοροτεχνικό γραφείο.
Θ	φοροτεχνικός	• (β) [ουσ.] επαγγελματίας, ειδικός σε διάφορα τεχνικά θέματα γύρω από τη φορολογία.	• Για ένα φορολογικό πρόβλημα που αντιμετωπίζω, θα απευθυνθώ σε φοροτεχνικό .
		• αυτός που συμπληρώνει ψευδή φορολογική δήλωση, αποφεύγοντας να δηλώσει το πραγματικό του εισόδημα, ώστε να αποδίδει στο κράτος φόρο μικρότερο από τον αναλογούντα αυτός που δεν πληρώνει τους φόρους του, που φοροδιαφεύγει.	• Το Υπουργείο Οικονομικών έδωσε στη δημοσιότητα κατάλογο με ονόματα φοροφυγάδων .
Ε	φοροφυγάς		
	διαφορετικός	• αυτός που διαφέρει (=αλλιώτικος).	• Δεν πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο αλλά για δύο διαφορετικά .
Τ	ασθενοφόρο	• όχημα με ειδικό εξοπλισμό και εκπαιδευμένο προσωπικό, που μεταφέρει ασθενείς ή τραυματίες σε νοσοκομείο (=νοσοκομειακό).	• Ήμουν αυτόπτης μάρτυρας σε σφοδρή μετωπική σύγκρουση δύο αυτοκινήτων και κάλεσα αμέσως ασθενοφόρο .
	βαθμοφόρος	• αυτός που φέρει βαθμό, συνήθως στέλεχος των Ενόπλων Δυνάμεων με διακριτικά βαθμού (λοχαγού, συνταγματάρχη κ.λπ.).	• Όσοι νεοσύλλεκτοι πρόκειται να γίνουν δόκιμοι αξιωματικοί, εντάσσονται στον Λόχο Υποψηφίων Βαθμοφόρων (Λ.Υ.Β.).

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ Υ Ν Θ Ε Τ Α	<i>ελπιδοφόρος</i>	• αυτός που περιέχει ή δημιουργεί ελπίδα (=ενθαρρυντικός).	• Η οικολογική ευαισθητοποίηση όλο και περισσότερων πολιτών δίνει ένα ελπιδοφόρο μήνυμα για τη σωτηρία του πλανήτη μας.
	<i>λαχειοφόρος</i>	• αυτός που δίνει δικαίωμα συμμετοχής σε κλήρωση λαχνών.	• Αυτή τη φωτογραφική μηχανή την έχω κερδίσει με λαχειοφόρο αγορά.
	<i>ανυπόφορος</i>	• αυτός τον οποίο είναι αδύνατον να υποφέρει, να ανεχθεί κανείς (=αφόρητος, αβάσταχτος, επαχθής).	• Ο θόρυβος από αυτό το πλυντήριο αυτοκινήτων, που βρίσκεται ακριβώς δίπλα στο σπίτι μας, είναι ανυπόφορος .
	<i>οπλοφορία</i>	• η ιδιότητα αυτού που οπλοφορεί, το να έχει κάποιος μαζί του φορητό όπλο.	• Κατηγορείται για παράνομη οπλοφορία και οπλοχρησία.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	βιώ (-ώνω)	• ζω με έντονο και ενσυνείδητο τρόπο (καταστάσεις και γεγονότα).	• Στην παιδική μου ηλικία βίωσα κάποιες τραυματικές εμπειρίες.
	βιώσις (-η)	• ο τρόπος με τον οποίο βιώνει κανείς κάτι.	• Η βίωση της δυστυχίας και της εξαθλίωσης τον έκανε να αλλάξει ζωή.
Π	βιοτικός	• (α) αυτός που σχετίζεται με τη ζωή και ειδικότερα με τις υλικές ανάγκες της ζωής.	• Δεν έχω καθόλου ελεύθερο χρόνο, αφού ανυψώνω όλη την ημέρα μου σε βιοτικές μέριμνες.
		• (β) [οικον.] βιοτικό επίπεδο : το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών που μπορεί να αγοράσει κανείς με το μέσο εισόδημά του. [γενικότερα] το σύνολο των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών διαβίωσης ενός ατόμου ή συνόλου ατόμων.	• Στις χώρες του Τρίτου Κόσμου το βιοτικό επίπεδο του λαού είναι χαμηλό.
Α	βιώσιμος	• αυτός που έχει τη δυνατότητα ή μεγάλες πιθανότητες να επιζήσει, να επιβιώσει. [συνήθως μεταφορικά] αυτός που μπορεί να συνεχίσει να υπάρχει σε καλή κατάσταση.	• Πρέπει να εξευρεθεί μια δίκαιη και βιώσιμη λύση για το Κυπριακό.
Σ	βιογραφία	• η γραπτή εξιστόρηση της ζωής και του έργου ενός (συνήθως σημαντικού) προσώπου.	• Διάβασα πρόσφατα τη βιογραφία του Ελευθερίου Βενιζέλου.
	βιολόγος	• επιστήμονας ειδικευμένος στη βιολογία, δηλαδή στην επιστήμη που μελετά τα κοινά φαινόμενα της οργανικής ζωής.	• Η βιολόγος του σχολείου εξηγεί στους μαθητές τη δομή του κυττάρου.
	βιομήχανος	• ιδιοκτήτης βιομηχανίας, ενός ή περισσότερων εργοστασίων μαζικής παραγωγής αγαθών (=εργοστασιάρχης).	• Ξεκίνησε με ένα μικρό εργαστήριο και έγινε βιομήχανος .
Υ	άβιωτος	• αυτός που δεν μπορεί κανείς να τον υποφέρει, να τον ζήσει.	• Αυτές οι απάνθρωπες συνθήκες μας έχουν κάνει τον βίο αβίωτο .
	αιωνόβιος	• (α) αυτός που έχει ξεπεράσει τα εκατό χρόνια ζωής ή που ζει επί αιώνες.	• Στη μέση της πλατείας υπάρχει ένας αιωνόβιος πλάτανος.
		• (β) [συνήθως καθ' υπερβολήν] αυτός που ζει πολλά χρόνια, εξαιρετικά μακρόβιος.	• Ο κόσμος βαρέθηκε τους αιωνόβιους πολιτικούς και θέλει ανανέωση.
Ν	ἀμφίβιος	• (α) [ζωολ.] ζώο που ζει και στην ξηρά και στο νερό.	• Ο βάτραχος είναι αμφίβιο ζώο.
		• (β ₁) αμφίβιο όχημα : το στρατιωτικό ή ερπυστριοφόρο αυτοκινούμενο όχημα, που είναι επίπεδο στο κάτω μέρος και έχει εξοπλιστεί έτσι, ώστε να μπορεί να κινείται τόσο στην ξηρά ως τροχοφόρο όσο και στη θάλασσα ως μικρό πλωτό σκάφος.	• Η απόβαση των πεζονατών στην ακτή έγινε με αμφίβιο όχημα.
		• (β ₂) [στρατ.] αμφίβιες επιχειρήσεις : στρατιωτικές αποβατικές επιχειρήσεις, οι οποίες διενεργούνται με συνδυασμό χερσαίων και ναυτικών δυνάμεων.	• Για την κατάληψη του νησιού θα χρειαστούν αμφίβιες επιχειρήσεις.
Θ	ἀναβιώ (-ώνω)	• (α) [μτβ.] επαναφέρω στη ζωή, σε χρήση ή στη δημοσιότητα κάτι που έχει ή τείνει να εκλείψει (=ξαναζωντανεύω).	• Ο πολιτιστικός σύλλογος του χωριού προσπαθεί να αναβιώσει έθιμα άγνωστα στις νεότερες γενιές.
		• (β) [αμτβ.] επανέρχομαι στη ζωή, ξαναγίνομαι ζωντανός, δραματίζομαι εκ νέου, αποκτώ πάλι υπόσταση, βιώνω πάλι (=ζωντανεύω, ξαναγεννιέμαι).	• Το έθιμο του Κλήδονα αρχίζει να αναβιώνει σε ορισμένες περιοχές.
Ε	ἀναβιώσις (-η)	• η επαναφορά στη ζωή· το να αρχίσει κάτι (που έχει εκλείψει) να υπάρχει ξανά.	• Προτεργάτης της αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων το 1896 ήταν ο Γάλλος Πιέρ ντε Κουμπερτέν.
	ἀποβιώ (-ώνω)	• [λόγ.] φεύγω από τη ζωή, πεθαίνω.	• Υπέκυψε στα τραύματά του και απεβίωσε .
	διαβιώ (-ώνω)	• [λόγ.] περνά τη ζωή μου, ζω.	• Διαβιών υπό άθλιες συνθήκες.
Τ	διαβιώσις (-η)	• ο συγκεκριμένος τρόπος ζωής, το σύνολο των συνθηκών υπό τις οποίες ζει κανείς.	• Τα έξοδα διαβίωσης των εργαζομένων αυξάνονται συνεχώς.
	Α	ἐπιβιώ (-ώνω)	• (α) καταφέρνω να διατηρούμαι στη ζωή αντιμετωπίζοντας πάσης φύσεως αντιξοότητας.
• (β) [μτφ.] υπάρχω ακόμη.			• Σε κάποια μέρη της χώρας επιβιώνουν παλιάρχαια έθιμα και δοξασίες.
• (γ) διαφεύγω θανάσιμο κίνδυνο, καταφέρνω να ζήσω, επιζώ.			• Κανείς δεν επιβίωσε μετά την καταστροφική έκρηξη.
• (δ) [ιδίως για οικονομική επιχείρηση] εξακολουθώ να λειτουργώ, αποφεύγω το κλείσιμο.			• Αρκετές μικρές επιχειρήσεις, που αντιμετωπίζουν σκληρό ανταγωνισμό, απλώς επιβιώνουν .

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ Υ Ν	έπιβίωσις (-η)	• (α) [για ζωντανό οργανισμό] εξακολουθώ να διατηρούμαι στη ζωή έχοντας αντιμετωπίσει αντίξοες συνθήκες, φυσικές, κοινωνικές κ.λπ.	• Ο πρωτόγονος άνθρωπος αντιμετώπιζε οξύτατο πρόβλημα επιβίωσης .
		• (β ₁) [μτφ.] συνέχιση της ύπαρξης· διατήρηση.	• Χρειάζεται να ληφθούν μέτρα για την επιβίωση των ορεινών οικισμών.
		• (β ₂) [λαογρ.] ό,τι έχει επιβιώσει από το παρελθόν.	• Τα έθιμα της Αποκριάς θεωρούνται επιβιώσεις της διονυσιακής λατρείας.
		• (γ) [ιδίως για οικονομική επιχείρηση] συνέχιση της λειτουργίας της.	• Ο εκσυγχρονισμός είναι αναγκαίος όρος όχι μόνο για την ανάπτυξη αλλά και για την επιβίωση της οικονομίας.
	συμβιώ (-ώνω)	• ζω στον ίδιο χώρο (με κάποιον άλλον).	• Οι λαοί της περιοχής συμβιώνουν αρμονικά επί αιώνες.
Θ	συμβίωσις (-η)	• (α) η ζωή στο ίδιο σπίτι δύο ή περισσότερων ατόμων, που συνήθως συνδέονται μεταξύ τους με συγγενικούς δεσμούς (=συνύπαρξη, συγκατοίκηση).	• Είναι πολύ δύσκολη η συμβίωση με έναν τόσο ιδιότροπο άνθρωπο.
		• (β) [βιολ.] η συνύπαρξη δύο διαφορετικών ειδών, κατά την οποία ωφελούνται αμοιβαία.	• Η συμβίωση διαφορετικών ειδών είναι μέρος της οικολογικής ισορροπίας.
Ε	βραχύβιος	• (α) αυτός που έχει σύντομο διάστημα ζωής (=ολιγόζωος).	• Τα έντομα αυτά είναι βραχύβια .
		• (β) [μτφ.] αυτός που έχει σύντομη διάρκεια.	• Η συμφωνία αποδείχθηκε τελικά βραχύβια .
Τ	έμβιος	• αυτός που έχει ζωή, που χαρακτηρίζεται από δραστηριότητα των ζωτικών λειτουργιών του.	• Κατά την εξερεύνηση του Άρη δεν έχουν εντοπιστεί έμβια όντα.
	ήμερόβιος	• [για ζώα] αυτός που ενεργοποιείται κατά τη διάρκεια της ημέρας μόνο, ενώ κατά τη διάρκεια της νύχτας ξεκουράζεται και συγκεντρώνει δυνάμεις.	• Υπάρχουν έντομα ήμερόβια και νυκτόβια.
Α	μακρόβιος	• αυτός που ζει πολλά χρόνια.	• Οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών συνήθως είναι μακρόβιοι .
	σύμβιος / συμβία	• <u>συμβία</u> : [λόγ. (ειρωνικά)] η σύζυγος.	• Ήταν αδύνατον να αποφύγω το καυστικό σχόλιο της συμβίας μου.

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α Π	βίωμα	• [ψυχολ.] η προσωπική εμπειρία από κάτι (κατάσταση, σχέση κ.λπ.) καθώς και η γνώση που αυτή παρέχει και η οποία επιδρά έντονα στη ζωή του ανθρώπου, στη διαμόρφωση της νοοτροπίας του και της συμπεριφοράς του.	• Στο έργο του αποτυπώνει τα προσωπικά του βιώματα από τον πόλεμο.
	βιωματικός	• αυτός που αναφέρεται στα βιώματα (βλ. λ.) ή σχετίζεται με αυτά.	• Έγραψε αυτό το μυθιστόρημα βασισμένος σε βιωματικό υλικό .
Α	βιωματικότητα	• η ιδιότητα του βιωματικού (βλ. λ.).	• Σε αυτή την άσκηση παραγωγής λόγου αξιοποιείται και η βιωματικότητα των μαθητών.
	βιωσιμότητα	• η πιθανότητα, η δυνατότητα κάποιου να επιβιώσει.	• Η βιωσιμότητα της εταιρείας είναι αμφίβολη.
Σ Υ	βιογένεση	• [βιολ.] η παραγωγή ζωντανών οργανισμών από άλλους ζωντανούς οργανισμούς κατ' αντιδιαστολή προς την αυτόματη γένεση, την αβιογένεση (=βιογονία).	• Μετά τα πειράματα του Παστέρ (1861) η θεωρία της βιογένεσης έγινε κοινώς αποδεκτή.
	βιοηθική	• η μελέτη των ηθικών προβλημάτων που γεννά η σύγχρονη τεχνολογία, η ιατρική και η γενετική και κυρίως η ανθρώπινη παρέμβαση στη βιολογική διαδικασία (λ.χ. η κλωνοποίηση, η ευθανασία, ο έλεγχος των γεννήσεων κ.λπ.).	• Η προοπτική της κλωνοποίησης ανθρώπων εγείρει σοβαρά ζητήματα βιοηθικής .
N	βιοθεωρία	• [φιλοσ.] η θεωρία για το βίο, για τη ζωή.	• Έχει αναπτύξει μια ιδιότυπη βιοθεωρία .
Θ Ε	βιοτέχνης	• ο ιδιοκτήτης βιοτεχνίας, δηλαδή επιχείρησης που ασχολείται με τη μετατροπή (μεταποίηση) πρώτων υλών σε προϊόντα, απασχολεί μικρό αριθμό εργατών, χρησιμοποιεί σε περιορισμένη έκταση απλά μηχανικά μέσα και τα προϊόντα που παράγει συνήθως δεν είναι τυποποιημένα.	• Οι βιοτέχνες της σεισμόπληκτης περιοχής θα ενισχυθούν με χαμηλότοκα δάνεια.
	βιότοπος	• [βιολ.] το φυσικό περιβάλλον που διαθέτει όλες τις απαραίτητες συνθήκες για την εκπλήρωση μέρους ή ολόκληρου του κύκλου της ζωής των φυτικών ή ζωικών οργανισμών.	• Το δέλτα του ποταμού Έβρου αποτελεί σημαντικότατο βιότοπο .
A	βιοψία	• [ιατρ.] η μέθοδος διαγνώσεως ανωμαλιών του οργανισμού, κατά την οποία εξετάζονται σε μικροσκόπιο κύτταρα ή ιστοί που έχουν αφαιρεθεί από ζωντανό οργανισμό, για να διαπιστωθεί το είδος εξαλλαγής που έχουν υποστεί.	• Θα γίνει βιοψία σε δείγμα του όγκου, για να διαπιστωθεί αν είναι καλοήθης.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	βιοπάλη	<ul style="list-style-type: none"> ο αγώνας που κάνει ο άνθρωπος για να εξασφαλίσει τα απαραίτητα για την επιβίωσή του. 	<ul style="list-style-type: none"> Έχει ριχτεί από μικρός στη βιοπάλη.
	βιοπορισμός	<ul style="list-style-type: none"> η εξασφάλιση με προσωπική εργασία των απαραίτητων για τη ζωή. 	<ul style="list-style-type: none"> Τραγουδώ ερασιτεχνικά και όχι για βιοπορισμό.
Υ	αερόβιος	<ul style="list-style-type: none"> [βιολ.] αυτός που χρειάζεται οξυγόνο για να υπάρξει ή να συντελεστεί. 	<ul style="list-style-type: none"> Υπάρχουν αερόβιοι μικροοργανισμοί, αερόβιες ρίζες και αερόβια φυτά.
	αντιβίωση	<ul style="list-style-type: none"> [ιατρ.] η θεραπευτική αγωγή με χορήγηση αντιβιοτικών φαρμάκων. 	<ul style="list-style-type: none"> Για να μην πάθει μόλυνση, του χορηγείται αντιβίωση.
Ν	αντιβιοτικό	<ul style="list-style-type: none"> [φαρμ.] φαρμακευτική ουσία, όπως η πενικιλίνη ή η στρεπτομυκίνη, που παράγεται από ποικίλους μικροοργανισμούς και μύκητες και έχει την ιδιότητα –σε αραιή διάλυση– να αναστέλλει την ανάπτυξη παθολογικών μικροοργανισμών ή να τους καταστρέφει. [συνεκδοχικά] το φάρμακο που περιέχει μία από τις ουσίες αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> Πρέπει να γίνεται λελογισμένη χρήση των αντιβιοτικών και όχι κατάχρηση.
	αυτοβιογραφία	<ul style="list-style-type: none"> το αφηγηματικό κείμενο που κύριο θέμα του έχει την εξιστόρηση της ζωής του ίδιου του συγγραφέα. 	<ul style="list-style-type: none"> Η αυτοβιογραφία δεν πρέπει να συγχέεται με τα απομνημονεύματα.
Θ	ισόβιος	<ul style="list-style-type: none"> [κυρίως για αξιώματα ή ποινές] αυτός που διαρκεί ή ισχύει όσο ζει κάποιος. 	<ul style="list-style-type: none"> Για το έγκλημα που διέπραξε, έχει καταδικαστεί σε ισόβια κάθειρξη.
	κοινόβιο	<ul style="list-style-type: none"> (α) μορφή μοναστικής ζωής, κατά την οποία όλοι οι μοναχοί ακολουθούν κοινό πρόγραμμα ζωής και λατρείας και διοικούνται από ηγούμενο, τον οποίο εκλέγουν οι ίδιοι. (β) [κατ' επέκταση] η συμβίωση πολλών ανθρώπων σε χώρο όπου υπάρχει συνήθως αυτονομία και ελευθερία κινήσεων και επικρατεί πνεύμα κοινοκτημοσύνης. 	<ul style="list-style-type: none"> Η ζωή στο μοναστήρι διέπεται από τις αρχές του κοινοβίου. Κατέλαβαν ένα εγκαταλελειμμένο σπίτι και το έκαναν κοινόβιο.
Ε	λαθρόβιος	<ul style="list-style-type: none"> (α) αυτός που υπάρχει και ζει χωρίς να τον αντιλαμβάνονται οι άλλοι. (β) [μτφ. (για έντυπο)] αυτός που έχει ελάχιστη κυκλοφορία και αδιαφανείς πόρους. 	<ul style="list-style-type: none"> Και μια λαθρόβια ύπαρξη έχει την αξία της. Απορώ πώς επιβιώνει αυτό το λαθρόβιο έντυπο.
	ορεσίβιος	<ul style="list-style-type: none"> [λόγ.] αυτός που κατοικεί στα βουνά, σε ορεινές περιοχές. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι ορεσίβιοι πληθυσμοί της περιοχής είναι ανυπότακτοι.
Τ	σωσίβιο	<ul style="list-style-type: none"> (α) ειδική συσκευή που φοριέται περίπου όπως το γιλέκο, έχει ανάλογο σχήμα, κατασκευάζεται από φελλό, έχει πάνινη επένδυση και μπορεί να επιπλέει στο νερό, ώστε να κρατάει στην επιφάνεια της θάλασσας αυτόν που τη φορά, σώζοντάς τον από πνιγμό. λαστιχένια ή πλαστική κουλούρα που φορούν στη θάλασσα όσοι δεν ξέρουν κολύμπι (συνήθως παιδιά). 	<ul style="list-style-type: none"> Μόλις εντοπίσαμε από το πλοίο τον ναυαγό, του ρίξαμε σωσίβιο.
		<ul style="list-style-type: none"> (β) [μτφ.] για κάτι ή κάποιον που μπορεί να δώσει τη σωτήρια λύση σε μια πολύ δύσκολη κατάσταση. 	<ul style="list-style-type: none"> Η λήψη του δανείου υπήρξε σωσίβιο για την εταιρεία.
A			

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Κ Α

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α Π Λ	φυγή	• (α) η εσπευσμένη απομάκρυνση από κάπου.	• <i>Μπροστά στον κίνδυνο να συλληφθεί, προτίμησε τη φυγή.</i>
		• (β) η μη επιτρεπόμενη εγκατάλειψη ενός τόπου, η απομάκρυνση από κάποιο μέρος κρυφά.	• <i>Λίγο μετά τη σύλληψή του ακολούθησε η απόδραση και η φυγή του στο εξωτερικό.</i>
		• (γ) η άτακτη υποχώρηση στο πεδίο της μάχης.	• <i>Έτρεψαν τον εχθρό σε άτακτη φυγή.</i>
		• (δ) [μτφ.] το να ξεφεύγει κανείς από κάτι δυσάρεστο.	• <i>Η μουσική είναι για μένα μια φυγή από την πεζή πραγματικότητα.</i>
Α	φυγάς	• αυτός που διαφεύγει κρυφά σε ξένη χώρα, επειδή διώκεται (δικαστικά, πολιτικά κ.λπ.) στην πατρίδα του.	• <i>Φυγάδες του δικτατορικού καθεστώτος κατέφυγαν σε γειτονικές χώρες.</i>
	φυγαδεύω	• βοηθώ κάποιον να δραπετεύσει.	• <i>Φίλοι του τον φυγάδευσαν στο εξωτερικό.</i>
Σ Υ	φυγοδικῶ	• [νομ.] αποφεύγω να παραστώ στο δικαστήριο για να δικαστώ.	• <i>Ο κατηγορούμενος φυγοδικεί και δικάζεται ερήμην.</i>
	φυγόμαχος	• αυτός που αποφεύγει τη μάχη, τον αγώνα και γενικότερα κάθε προσπάθεια που εμπειριέχει σύγκρουση με πρόσωπα ή με πράγματα, με καταστάσεις κ.λπ.	• <i>Χαρακτηρίζεται δικαίως φυγόμαχος λόγω της προκλητικά υποχωρητικής στάσης του σε κρίσιμες στιγμές.</i>
	φυγομαχῶ	• αποφεύγω να δώσω μάχη και γενικότερα να αγωνιστώ, να κάνω ενέργειες ή προσπάθειες που εμπειριέχουν σύγκρουση με πρόσωπα, με πράγματα, με καταστάσεις κ.λπ.	• <i>Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης κατηγορεί τον Υπουργό Οικονομικών ότι φυγομαχεί στη Βουλή.</i>
	φυγόπονος	• αυτός που αποφεύγει τους κόπους, την εργασία (=οκνηρός, τεμπέλης).	• <i>Ο μαθητής αυτός είναι φυγόπονος, αφού ούτε επιμελής είναι ούτε είναι διατεθειμένος να καταβάλει την απαιτούμενη προσπάθεια στα μαθήματά του.</i>
Ν	φυγοπονία	• η ιδιότητα του φυγόπονου: η τάση αποφυγής ενεργειών ή δραστηριοτήτων που απαιτούν ή προϋποθέτουν σωματικό ή πνευματικό μόχθο, κόπο (=οκνηρία, τεμπελιά).	• <i>Αντί να μεταθέτεις τις ευθύνες, πρέπει επιτέλους να συνειδητοποιήσεις ότι πρωταρχική αιτία της αποτυχίας σου είναι η φυγοπονία σου.</i>
		• (α) προσπαθώ να μένω μακριά, να κρατώ αποστάσεις από κάποιον ή κάτι, ώστε να μην έρχομαι σε επαφή, να μην έχω σχέση.	• <i>Όταν τον είδα από μακριά, άλλαξα δρόμο, για να τον αποφύγω.</i>
		• (β) προσπαθώ να μην κάνω ή να μην πω κάτι που με δυσαρεστεί ή που είναι επικίνδυνο ή λανθασμένο.	• <i>Πρέπει να αποφεύγομε την πολυφαγία.</i>
Θ Ε	ἀποφεύγω	• (γ) ξεφεύγω, σώζομαι από ανεπιθύμητη κατάσταση (=διαφεύγω, γλυτώνω).	• <i>Μόλις την τελευταία στιγμή ο οδηγός απέφυγε τη σύγκρουση.</i>
		• (α) η σκόπιμη αποχή, αποστασιοποίηση ή απομάκρυνση από κάτι, ώστε αυτό να μην ασκεί επίδραση, να μην επηρεάζει ή βλάπτει.	• <i>Συνιστάται η αποφυγή της υπέρμετρης κατανάλωσης λιπαρών ουσιών.</i>
		• (β) η σκόπιμη άρνηση ή καθυστέρηση να κάνει κανείς κάτι.	• <i>Η αποφυγή της διπλωματικής αναγνώρισης από τη χώρα μας του νέου κράτους θεωρείται ορθή.</i>
Τ	διαφεύγω	• (γ) η ακύρωση δυσάρεστης ή ανεπιθύμητης κατάστασης πριν από την εκδήλωσή της, ώστε να μην υπάρξουν αρνητικές συνέπειες.	• <i>Η αστυνομία έχει λάβει μέτρα για την αποφυγή επεισοδίων.</i>
		• (α) απομακρύνομαι εντέχνως από τόπο ή κατάσταση, χωρίς να γίνομαι αντιληπτός (=ξεφεύγω).	• <i>Οι ληστές διέφυγαν στο εξωτερικό.</i>
		• (β) καταφέρνω να αποφύγω κάτι αρνητικό για μένα.	• <i>Ο δράστης διέφυγε τη σύλληψη.</i>
		• (γ) [για υγρό ή αέριο που είναι κλεισμένο κάπου] διαρρέω, διαχέομαι.	• <i>Διέφυγε ραδιενεργό αέριο από το πυρηνικό εργοστάσιο.</i>
		• (δ ₁) [+γενική προσωπικής αντωνυμίας] κάτι δε γίνεται αντιληπτό, δεν κατανοείται η σημασία του.	• <i>Στο σημείο αυτό σας διαφεύγει μια σημαντική λεπτομέρεια.</i>
Α	διαφυγή	• (δ ₂) [+γενική προσωπικής αντωνυμίας] <u>μου διαφεύγει κάτι</u> : δε θυμάμαι.	• <i>Αυτή τη στιγμή μου διαφεύγει το επώνυμό του.</i>
		• (α) η απομάκρυνση κάποιου από ένα σημείο, συνήθως κατά τρόπο κρυφό ή όχι συνηθισμένο (=δραπετεύηση).	• <i>Οι ληστές αναζητούν τρόπο διαφυγής.</i>
		• (β) [ειδικότερα] η διαρροή υγρού ή αερίου μέσα από τον χώρο στον οποίο είναι κλεισμένο.	• <i>Το σημαντικότερο γεγονός της ημέρας είναι η διαφυγή τοξικών αερίων από εργοστάσιο χημικών.</i>

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	καταφεύγω	• (α) πηγαίνω κάπου αναζητώντας ασφάλεια και προστασία, βρίσκω καταφύγιο.	• Μετά την Άλωση πολλοί βυζαντινοί λόγιοι κατέφυγαν στη Δύση.
		• (β) [μτφ.] απευθύνομαι (σε πρόσωπο, οργανισμό, υπηρεσία κ.λπ.) για βοήθεια ή προστασία ή για να βρω το δίκιο μου (=προσφεύγω, προστρέχω).	• Το θύμα της απάτης κατέφυγε στην αστυνομία και κατήγγειλε το συμβάν.
		• (γ) [ειδικότερα] μεταχειρίζομαι συγκεκριμένο μέσο από ανάγκη, κάνω οτιδήποτε για να αντεπεξέλθω σε έκτακτη περίπτωση (=χρησιμοποιάω, μετέρχομαι, μεταχειρίζομαι, προσφεύγω, κάνω το παν).	• Η κυβέρνηση θα αναγκαστεί να καταφύγει σε σκληρά οικονομικά μέτρα.
Υ	καταφυγή	• (α) το να καταφεύγει κάποιος σε κάποιον τόπο ή αρχή για προστασία, βοήθεια ή ασφάλεια.	• Η καταφυγή στα ναρκωτικά όχι μόνο δε δίνει λύση στα προβλήματά μας, αλλά και οδηγεί στην καταστροφή.
		• (β) [συνεκδοχικά] το πρόσωπο, ο τόπος και γενικά οτιδήποτε στο οποίο καταφεύγει κάποιος (=καταφύγιο).	• Η πίστη στον Θεό ήταν για τη γυναίκα αυτή η ύστατη καταφυγή .
Θ	καταφύγιον (-ο)	• (α) ο τόπος ή το πρόσωπο στο οποίο καταφεύγει κανείς, με σκοπό να προφυλαχθεί από κινδύνους, να προστατευτεί από δυσμενείς συνθήκες, να κρυφτεί από διώκτες κ.λπ.	• Η θύελλα τον ανάγκασε να ζητήσει καταφύγιο σε μια σπηλιά.
		• (β) [ειδικότερα] υπόγειος χώρος, κατασκευασμένος ειδικά για να καταφεύγει σε αυτόν στρατιωτικό προσωπικό ή άμαχος πληθυσμός σε καιρό πολέμου.	• Μόλις ήχησαν οι σειρήνες για τον αεροπορικό βομβαρδισμό, όλοι έτρεξαν στα καταφύγια .
		• (γ) [μτφ.] κάθε χώρος στον οποίο οδηγείται κανείς, για να βρει λύση σε πρόβλημά του.	• Στην ποίηση βρήκε το καταφύγιο που ζητούσε.
Ε	προσφεύγω	• (α) στρέφομαι, απευθύνομαι σε κάποιον ή κάτι αναζητώντας διεξόδο ή προσωπική κάλυψη μέσω αυτού.	• Θα προσφύγω σε δικηγόρο για συμβουλές.
		• (β) [νομ.] ασκώ προσφυγή.	• Προσέφυγα στον Άρειο Πάγο, ζητώντας αναίρεση της απόφασης του Εφετείου.
Τ	προσφυγή	• (α) [σε περιπτώσεις ανάγκης] η αναζήτηση διεξόδου, βοήθειας ή προσωπικής κάλυψης από κάποιον ή κάτι με τη χρήση συγκεκριμένων μέσων.	• Από κυβερνητικούς παράγοντες συζητείται η πιθανότητα προσφυγής σε πρόωρες εκλογές.
		• (β) [νομ.] το ένδικο μέσο με το οποίο ζητείται η παροχή δικαστικής προστασίας από τα διοικητικά δικαστήρια αναφορικά με μια διοικητική έννομη σχέση.	• Ασκήθηκε προσφυγή κατά της αποφάσεως του πειθαρχικού υπηρεσιακού συμβουλίου.
Α	πρόσφυξ (-γας)	• αυτός που εξαναγκάζεται σε φυγή από τον μόνιμο τόπο εγκατάστασής του ή την πατρίδα του, κυρίως για να αποφύγει διωγμούς από την επίσημη εξουσία.	• Κύματα πρόσφυγων εγκαταλείπουν τις περιοχές όπου μαίνεται ο πόλεμος.
		• [λόγ.] αυτός που δεν μπορεί να τον αποφύγει κανείς, αναπότρεπτος (=αναπόφευκτος, αναπότρεπτος αναπόδραστος).	• Ο επιστήμονας αυτός είχε πολλά να προσφέρει ακόμη, αλλά δυστυχώς νικήθηκε από την άφευκτη μοίρα του θανάτου.

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	φευγαλέος	• (α) αυτός που διαρκεί πολύ λίγο, που έρχεται και φεύγει γρήγορα (=στιγμιαίος, παροδικός, εφήμερος).	• Δεν ξέρω αν αυτός ο φευγαλέος πόνος που ένοιωσα είναι ανησυχητικός.
		• (β) αυτός που μόλις γίνεται αντιληπτός, ο αμυδρά αισθητός.	• Του έριξα απλώς μια φευγαλέα ματιά, χωρίς να προσέξω τα χαρακτηριστικά του προσώπου του.
Λ	φευγάτος	• (α) αυτός που ήδη έχει φύγει, που έχει αναχωρήσει.	• Έτρεξα να τον προλάβω, αλλά ήταν ήδη φευγάτος .
		• (β) [μτφ. (σκωπτικά)] αυτός που δίνει την εντύπωση ότι ζει στον δικό του κόσμο.	• Όση ώρα του μιλούσα, ήταν φευγάτος : δεν καταλάβαινε τίποτα.
Σ	φυγόδικος	• [νομ.] ο κατηγορούμενος που δεν εμφανίζεται στο δικαστήριο για να δικαστεί στην καθορισμένη δικάσιμο.	• Οι δύο φυγόδικοι δικάστηκαν ερήμην και κρίθηκαν ένοχοι.
		• (α) [φυσ.] αυτός που τείνει να απομακρύνεται από το κέντρο.	• Ο οδηγός του αυτοκινήτου έστριψε δεξιά με μεγάλη ταχύτητα , με φυσικό επακόλουθο η φυγόκεντρος δύναμη να οδηγήσει το όχημα στο αντίθετο ρεύμα κυκλοφορίας.
		• (β) [μτφ.] αυτός που κινείται με αντίθετη φορά ή κατεύθυνση προς ορισμένο κέντρο (εξουσίας, κρατικής οργάνωσης κ.λπ.).	• Μετά το αρνητικό εκλογικό αποτέλεσμα, στο εσωτερικό αυτού του πολιτικού κόμματος παρατηρούνται φυγόκεντρες τάσεις πολλών στελεχών και η διατήρηση της ενότητάς του είναι αμφίβολη.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ Υ Ν	φυγομαχία	<ul style="list-style-type: none"> • (α) η αποφυγή (από δειλία, αδυναμία κ.λπ.) μάχης, αγώνα ή απάντησης σε πρόκληση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ως προς το ζήτημα αυτό αρκετοί πολιτικοί αναλυτές διαπιστώνουν φυγομαχία της κυβέρνησης στις επιθέσεις της αντιπολίτευσης.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) η τάση, η διάθεση αποφυγής κάθε προσπάθειας, κάθε ενέργειας που εμπεριέχει σύγκρουση με πρόσωπα ή με πράγματα, με καταστάσεις κ.λπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρέπει να αγωνιστείς για το δίκιο σου. Με τη φυγομαχία δεν καταφέρνεις τίποτα.
Θ	φυγόποινος	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που έχει καταδικαστεί από δικαστήριο, αλλά αποφεύγει να εκτίσει την ποινή του και παραμένει ασύλληπτος. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο φυγόδικος κακοποιός μετά την καταδίκη του είναι και φυγόποινος.
Ε	αναπόφευκτος	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που δεν μπορεί να τον αποφύγει κανείς, αναπότρεπτος (=αναπόδραστος, μοιραίος). 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαπίστωσαν ότι το διαζύγιό τους ήταν πλέον αναπόφευκτο.
Τ Α	φοροφυγιάς	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που συμπληρώνει ψευδή φορολογική δήλωση, αποφεύγοντας να δηλώσει το πραγματικό του εισόδημα, ώστε να αποδίδει στο κράτος φόρο μικρότερο από τον αναλογούντα· αυτός που δεν πληρώνει τους φόρους του, που φοροδιαφεύγει. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το Υπουργείο Οικονομικών έδωσε στη δημοσιότητα κατάλογο με ονόματα φοροφυγάδων.

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Κ Α

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	τελώ	<ul style="list-style-type: none"> • (α) [λόγ., μτβ.] προβαίνω στην τέλεση πράξεως ή διαδικασίας, πραγματοποιώ κάτι (=εκτελώ, διενεργώ). • (β) [λόγ., αμτβ.] βρίσκομαι σε συγκεκριμένη κατάσταση. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Τέλεσαν</i> τους γάμους τους σε στενό οικογενειακό κύκλο. • <i>Ο υπουργός τελεί</i> υπό παραίτηση.
	τέλεσις (-η)	<ul style="list-style-type: none"> • η πραγματοποίηση, το να γίνεται, να συντελείται ή να εκπληρώνεται κάτι. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Σε λίγο θα αρχίσει στον ναό η τέλεση του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας.</i>
	τελετή	<ul style="list-style-type: none"> • (α) εκδήλωση με επίσημο συνήθως χαρακτήρα, που περιλαμβάνει σειρά από τυποποιημένες συμβολικές ενέργειες. • (β) [ειδικότερα] η ιεροτελεστία, το συγκεκριμένο τυπικό, με το οποίο συμβολικά εκφράζεται η λατρεία προς τον Θεό, όπως η τέλεση ιερής ακολουθίας (=ιερουργία, ιεροτελεστία). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Σε λίγες μέρες θα γίνει στην Αρχαία Ολυμπία η τελετή αφής της ολυμπιακής φλόγας.</i> • <i>Σας προσκαλούμε στην τελετή βάπτισης του γιου μας.</i>
	τελεστής	<ul style="list-style-type: none"> • (α) [στην αρχαιότητα] το πρόσωπο που τελούσε μυστήριο ή μούσε κάποιον σε αυτό. • (β) [μαθ., φυσ.] η απεικόνιση ή ο μετασχηματισμός μεταξύ δύο συνόλων ή χώρων. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ο τελεστής του μυστηρίου επέβαλε στους πάντες σιωπή.</i> • <i>Σπουδάζω μαθηματικά και εξετάζομαι αύριο στη θεωρία τελεστών.</i>
Π	τελικός	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που δηλώνει το τέλος, τελευταίος. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ο ποδοσφαιριστής για μία ακόμη φορά δεν ήταν προσεκτικός στην τελική προσπάθεια.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) αυτός που έχει οριστικό και αμετάκλητο χαρακτήρα, που δεν υφίσταται περαιτέρω μεταβολές. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Χθες ανακοινώθηκαν τα τελικά αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) [γλωσσ.] αυτός που δηλώνει τον σκοπό. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Θα μελετήσουμε από το Συντακτικό τα σχετικά με τις τελικές προτάσεις της νεοελληνικής γλώσσας.</i>
Λ	τέλειος	<ul style="list-style-type: none"> • (α₁) [για πράγμα ή αφηρημένο ουσιαστικό] που έχει γίνει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, χωρίς λάθη και παραλείψεις. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Αυτό το φόρεμα έχει τέλεια εφαρμογή.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (α₂) [για πρόσωπο] αυτός που ανταποκρίνεται απόλυτα σε ένα πρότυπο, που δεν έχει ελαττώματα, αδυναμίες ή ελλείψεις· υποδειγματικός. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Είναι τέλειος στη δουλειά του.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) απόλυτος. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Η καταστροφή ήταν τέλεια.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) αυτός που έχει φτάσει στο τέρμα της φυσικής του εξέλιξης· ολοκληρωμένος. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Η τέλεια ανάπτυξη του εμβρύου συμπληρώνεται σε εννέα μήνες.</i>
Α	τελειότης (-τητα)	<ul style="list-style-type: none"> • η απουσία λαθών, ατελειών· η τέλεια κατάσταση (=εντέλεια, πληρότητα). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Το μάτι είναι όργανο θαυμαστό για την τελειότητά του.</i>
	τελειώ (-ώνω)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) [μτβ.] οδηγώ κάτι στο τέλος, στην ολοκλήρωση (=περατώνω, ολοκληρώνω). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Δεν πρόλαβα να τελειώσω τη φράση μου.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [μτβ.] ξοδεύω κάτι μέχρι τέλους, το καταναλώνω ολόκληρο, χωρίς να αφήνω υπόλειμμά του (=εξαντλώ). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Τελειώσατε το φαγητό;</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) [αμτβ.] φτάνω στο τέλος, στην ολοκλήρωση ή παύω πλέον να υπάρχω (=λήγω, περατώνομαι, ολοκληρώνομαι). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ο αγώνας τελειώνει σε πέντε λεπτά.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (δ) [αμτβ.] ξοδεύομαι, εξαντλούμαι. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Τα χρονικά περιθώρια τελείωσαν.</i>
	τελειώσις (-η)	<ul style="list-style-type: none"> • η κατάκτηση της μεγαλύτερης δυνατής βελτίωσης, το να επιδιώκει ή να πετυχαίνει κανείς την τελειότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Μέσω της θρησκευτικής πίστης επιδιώκει την ηθική του τελείωση.</i>
	τελείωμα	<ul style="list-style-type: none"> • (α) η ολοκλήρωση ενός πράγματος, ώστε να είναι τελειωμένο. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Το τελείωμα της ομιλίας του εντυπωσίασε το ακροατήριο.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [συνεκδοχικά] το σημείο στο οποίο τελειώνει κάτι. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Το τελείωμα αυτής της κουρτίνας είναι ιδιαίτερα φροντισμένο.</i>
τελειωτικός	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που επιφέρει το τέλος, που περατώνει κάτι. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ο πόλεμος έδωσε το τελειωτικό χτύπημα στην ασθενική οικονομία της χώρας.</i> 	
	<ul style="list-style-type: none"> • (β) αυτός που έχει οριστικό χαρακτήρα, που δεν αλλάζει περαιτέρω (=οριστικός). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Περιμένω από σένα μια τελειωτική απάντηση στην πρότασή μου.</i> 	
Α	τελευταίος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που βρίσκεται στο τέλος, που ακολουθεί έπειτα από όλα τα άλλα στοιχεία ή μέρη μιας σειράς (=έσχατος, ύστατος). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Το σπίτι μου είναι το τελευταίο πριν από τη διασταύρωση.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) αυτός που συνέβη, προέκυψε ή αναφέρεται στο πολύ κοντινό παρελθόν, ο πρόσφατος. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Το τελευταίο μυθιστόρημα του συγγραφέα αναμένεται να κυκλοφορήσει σύντομα.</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • (γ) αυτός που βρίσκεται στην κατώτατη θέση αξιολογικής κλίμακας. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Είναι ο τελευταίος μαθητής στην τάξη (=έχει τη μικρότερη βαθμολογία).</i>

A	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	
Π Λ Α	τελευταίος	• (δ) αυτός που έχει τη μικρότερη σπουδαιότητα ή επίδραση σε κάτι.	• Και ο τελευταίος οπαδός της παράταξης δικαιούται να εκφέρει γνώμη για τις κινήσεις της ηγεσίας.	
		• (ε) αυτός που έχει μνημονευθεί στο τέλος μιας σειράς από δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή πράγματα.	• Οι τρεις κορυφαίοι ποιητές της γενιάς του 1930 είναι ο Γιώργος Σεφέρης, ο Οδυσσεύς Ελύτης και ο Γιάννης Ρίτσος· ο τελευταίος δημοσίευσε την πρώτη ποιητική του συλλογή το 1934.	
		• (στ) (τα) τελευταία : το τέλος της ζωής ή (προκειμένου για άψυχα) της λειτουργίας.	• Ο παππούς μου έχει αρρωστήσει βαριά και μάλλον είναι στα τελευταία του.	
Σ	τελεσφορῶ	• [λόγ.] οδηγούμαι σε επιθυμητό αποτέλεσμα, επιτυγχάνω αίσια έκβαση, είμαι αποτελεσματικός (=ευοδώνομαι).	• Οι ενέργειές μας είναι επίπονες και ευχόμαστε να τελεσφορήσουν .	
	τελεσφόρος	• [λόγ.] αυτός που οδηγεί σε επιτυχή έκβαση, που φέρνει αποτέλεσμα (=αποτελεσματικός, δραστικός, καρποφόρος, τελεσιουργός).	• Η μεθόδευση αυτή αποδείχθηκε τελεσφόρος .	
	τελετάρχης	• ο υπεύθυνος για τη διοργάνωση τελετής.	• Για την παρέλαση της 25ης Μαρτίου ο Δήμος έχει ορίσει τελετάρχη .	
	διατελώ	• (α) βρίσκομαι σε ορισμένη κατάσταση (=τελώ, είμαι). • (β) έχω συγκεκριμένη ιδιότητα (θέση, αξίωμα).	• Ισχυρίστηκε ότι διατελούσε εν αγνοία του γεγονός. • Έχει διατελέσει Υπουργός Εξωτερικών.	
Y N Θ	ἀποτελώ	• (α) είμαι μέρος συνόλου (=συνθέτω, απαρτίζω, σχηματίζω). • (β) ως συνδετικό ρήμα με κατηγορούμενο σε αιτιατική και με τη σημασία «είμαι».	• Το νερό αποτελείται από υδρογόνο και οξυγόνο. • Η ευγένεια αποτελεί δείκτη πολιτισμού.	
		• (α) πραγματοποιώ, επιτελώ. • (β) ενεργώ σύμφωνα με όσα επιτάσσει σύμβαση, δεσμευτικό έγγραφο, κείμενο οδηγιών κ.λπ..	• Η διαταγή εκτελέστηκε κατά γράμμα. • Θα προσπαθήσω να εκτελέσω τη συνταγή.	
	έκτελώ	• (γ) [μουσ.] ερμηνεύω μουσικό έργο. • (δ) θανατώνω κατάδικο. • (ε) δολοφονώ.	• Στην αυριανή συναυλία θα εκτελεστούν έργα για πιάνο. • Εκτελέστηκε δι' απαγχονισμού. • Μέλη τρομοκρατικής οργάνωσης εκτέλεσαν επιχειρηματία.	
		• (στ) εκτελώ χρέη (+γενική ουσιαστικού): ασκώ προσωρινά συγκεκριμένα καθήκοντα, συνήθως χωρίς να είμαι άμεσα αρμόδιος.	• Κατ' εξαίρεση σήμερα, χρέη διευθυντή του σχολείου εκτελεί η υποδιευθύντρια.	
		έπιτελώ	• πραγματοποιώ κάτι που μου έχει ανατεθεί, φέρω εις πέρας (=εφαρμόζω).	• Αυτό το φιλανθρωπικό σωματείο έχει επιτελέσει σημαντικό έργο.
	E	συντελώ	• (α) λειτουργώ ως παράγοντας στη διαμόρφωση αποτελέσματος (=συμβάλλω, συντείνω, συνεργώ, υποβοηθώ). • (β) συντελούμαι : πραγματοποιούμαι, ολοκληρώνομαι.	• Η άθληση συντελεί στην καλή υγεία. • Τα τελευταία χρόνια έχει συντελεστεί σημαντική πρόοδος στις σχέσεις των δύο χωρών.
			• (α) ολοκληρώνω κάτι, φέρω εις πέρας, χωρίς να αφήσω εκκρεμότητες (=περατώνω, τερματίζω, συμπληρώνω). • (β) [μτφ.] προκαλώ την πλήρη και οριστική καταστροφή ή εξουθένωση κάποιου, δίνω τη χαριστική βολή.	• Πρόλαβα να αποτελειώσω τη δουλειά μου. • Πολεμικά αεροπλάνα αποτελείωσαν με βομβαρδισμούς τα υπολείμματα του εχθρικού στρατού.
αὐτοτέλεια		• η κατάσταση και η ιδιότητα του αυτοτελούς, δηλαδή αυτού που έχει το αυτεξούσιο των ενεργειών του, που λειτουργεί χωρίς κανενός είδους εξάρτηση.	• Τα πανεπιστήμια ζητούν από το κράτος ουσιαστική αυτοτέλεια .	
T	ἐντέλεια	• η τελειότητα.	• Θέλω να γίνουν όλα στην εντέλεια .	
	πολυτελής	• (α) αυτός που απαιτεί τη δαπάνη μεγάλων χρηματικών ποσών, προσφέροντας μεγαλύτερη ευχαρίστηση, άνεση (=πολυέξοδος, δαπανηρός). • (β) αυτός που παρουσιάζει εξαιρετικό πλούτο (ως προς την εμφάνιση, τον εξοπλισμό του κ.λπ.), υπερβαίνοντας κατά πολύ την κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών.	• Έχει συνηθίσει στην πολυτελή διαβίωση. • Μόνο ένας πολύ ευκατάστατος θα μπορούσε να αγοράσει αυτό το πολυτελές αυτοκίνητο.	
		ὕποτελής	• (α) αυτός που υποχρεούται να πληρώνει φόρους ή τέλη σε κάποιον. • (β) υποδουλωμένος, υποταγμένος στην εξουσία ισχυρού.	• Το 1387 η Θεσσαλονίκη έγινε φόρου υποτελής στους Τούρκους. • Οι Παραδουνάβιες Ηγεμονίες ήταν υποτελείς στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.
	A	ἀτελής	• (α) αυτός που δεν έχει ολοκληρωθεί. • (β) αυτός που παρουσιάζει ελαττώματα, που δεν είναι τέλειος.	• Ο υποσιτισμός ενός παιδιού έχει ως συνέπεια την ατελή ανάπτυξη του οργανισμού. • Στη χώρα μας η οργάνωση της δημόσιας ζωής χαρακτηρίζεται ατελής .

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	άτελής	• (γ) αυτός που δεν επιβαρύνεται με τέλη, δασμούς ή φόρους.	• Δε χρειάζεται να πληρώσετε τίποτα για την εγγραφή σας: είναι άτελής .
	άτέλεια	• (α) η έλλειψη τελειότητας (=έλλειψη).	• Η ατέλεια είναι μέσα στην ανθρώπινη φύση.
		• (β) [συνεκδοχικά] το μειονέκτημα.	• Η ταινία είχε εμφανείς σκηνοθετικές ατέλειες .
Ν		• (γ) η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής τελών, δασμών ή φόρων.	• Οι βουλευτές έχουν για την ταχυδρομική αλληλογραφία τους ατέλεια .
Θ	ήμιτελής	• αυτός που δεν έχει τελειώσει, του οποίου δεν έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή, η δημιουργία (=μισοτελειωμένος).	• Λόγω θανάτου του συγγραφέα το τελευταίο θεατρικό έργο του έμεινε ήμιτελές .
Ε	εύτελης	• (α) αυτός που έχει χαμηλή τιμή· φθηνός.	• Δεν αξίζει να το συζητάμε· πρόκειται για ευτελές ποσό.
		• (β) [κατ' επέκταση] αυτός που είναι κατώτερης ποιότητας.	• Η αποθήκη ήταν κατασκευασμένη από ευτελή υλικά.
		• (γ) [για μέσα, μεθόδους κ.λπ.] αυτός που χαρακτηρίζεται από μικροπρέπεια, από ηθική μικρότητα (=αναξιοπρεπής, ποταπός).	• Για να πετύχει τον σκοπό του, χρησιμοποιεί ευτελή μέσα.

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	τελεσίδικος	• [κυρίως για δικαστικές αποφάσεις] αυτός που έχει οριστικό χαρακτήρα, που δεν προσβάλλεται με τα τακτικά ένδικα μέσα.	• Με την τελεσίδικη απόφαση του Αρείου Πάγου η υπόθεση έκλεισε οριστικά.
	τελεσίγραφο	• διπλωματικό έγγραφο με το οποίο μια πλευρά θέτει σε άλλη ορισμένο χρονικό περιθώριο, για να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες, προειδοποιώντας ότι σε διαφορετική περίπτωση θα εφαρμόσει εξαναγκαστικά μέτρα ή θα κηρύξει πόλεμο εναντίον της.	• Στις 28 Οκτωβρίου 1940 ο πρεσβευτής της Ιταλίας στην Ελλάδα επέδωσε τελεσίγραφο στον Έλληνα Πρωθυπουργό, ο οποίος το απέρριψε.
Υ	τελειοποίηση	• η βελτίωση ή ολοκλήρωση ενός πράγματος, ώστε να είναι τέλειο ή να παράγει τέλειο αποτέλεσμα.	• Η τελειοποίηση των συστημάτων ασφαλείας έχει περιορίσει τα εργατικά ατυχήματα.
Ν	τελειόφοιτος	• αυτός που βρίσκεται στο τελευταίο έτος των σπουδών του.	• Είμαι τελειόφοιτος του Τμήματος Χημείας του Πανεπιστημίου Πατρών.
	εκτέλεση	• (α) η πραγματοποίηση, η ολοκλήρωση έργου που είχε αναληφθεί (=υλοποίηση, επιτέλεση).	• Τα οχήματα κινούνταν με δυσκολία λόγω εκτέλεσης έργων οδοποιίας.
• (β) η εφαρμογή.		• Το δικαστήριο όρισε η εκτέλεση της απόφασής του να γίνει αμέσως.	
• (γ) [για κατάδικο] η υλοποίηση της θανατικής καταδίκης, η θανάτωση· [γενικότερα] η θανάτωση, η δολοφονία.		• Στην Κατοχή οι κατακτητές προχωρούσαν συχνά σε ομαδικές εκτελέσεις .	
Θ		• (δ) [μουσ.] η απόδοση ενός μουσικού έργου με φωνή, όργανο ή και με τα δύο.	• Το νέο έργο του διάσημου συνθέτη θα ακουστεί απόψε σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση .
Ε	εκτελεστικός	• αυτός που σχετίζεται με την εκτέλεση (βλ. λ.).	• Οι λειτουργίες της κρατικής εξουσίας είναι τρεις: η εκτελεστική , η νομοθετική και η δικαστική. • Οι κατακτητές οδήγησαν τους πατριώτες στο εκτελεστικό απόσπασμα. • Ο οργανοπαίκτης κατέπληξε τους πάντες με την εκτελεστική του δεινότητα.
Α	ατελέσφορος	• αυτός που δεν έχει ή δεν μπορεί να φέρει αποτέλεσμα (=άκαρπος, αναποτελεσματικός).	• Οι ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις ήταν ατελέσφορες .
	ιδιοτελής	• αυτός που αποσκοπεί αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση στενά ατομικών συμφερόντων με τρόπο που ξεπερνά τα όρια του επιτρεπτού (=συμφεροντολόγος, υστερόβουλος).	• Αφού μελέτησα την πρότασή του, κατάλαβα ότι τα κίνητρό του ήταν ιδιοτελή .
	ιεροτελεστία	• (α) η τέλεση θρησκευτικής λειτουργίας (=ιερουργία, ιεροπραξία). • (β) [μτφ.] για συνήθη ή απλή πράξη που γίνεται με κάποια υπερβολική τυπικότητα και επισιμότητα.	• Παρακολούθησαμε στον ναό με κατανύξη την ιεροτελεστία της Αποκαθήλωσης. • Για τον άνθρωπο αυτόν το φαγητό ήταν ολόκληρη ιεροτελεστία .

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	σιτάριον (-ι)	• (α) φυτό ποώδες, μονοετές, με ψηλό, ευλύγιστο και κούφιο βλαστό σαν καλάμι, φύλλα μακριά και κυλινδρικά που περιβάλλουν τον βλαστό και με άνθη και καρπούς που σχηματίζουν σύνθετο στάχυ· έχει παγκόσμια εξάπλωση και τεράστια σημασία, καθώς παρέχει την πρώτη ύλη για το ψωμί, τη βασική τροφή του ανθρώπου.	• Το ψωμί αυτό παράγεται από σιτάρι ολικής αλέσεως.
		• (β) [συνεκδοχικά] ο καρπός του παραπάνω φυτού, ο οποίος φέρει θύσανο τριχών στη μία άκρη του, είναι λευκός, αργυρός, κιτρινωπός κ.λπ. ανάλογα με την ποικιλία και αποτελεί τη βάση για την παρασκευή αλεύρου και στη συνέχεια ψωμιού, αρτοσκευασμάτων κ.λπ.	• Ο γεωργός μετέφερε στην αποθήκη δέκα σακιά σιτάρι .
		• (γ) [συνεκδοχικά] τα κόλλυβα.	• Ετοίμασε το σιτάρι για το μνημόσυνο και το πήγε στην εκκλησία.
Π	σιτευτός	• [λόγ. (για οικόσιτα ζώα και πτηνά)] ο καλά θρεμμένος, αυτός που έχει παχύνει με άφθονη τροφή· μόνο στη μεταφορική φράση μόσχος ο σιτευτός : το ζώο που ανατρέφεται με προσοχή και φροντίδα και προορίζεται να σφαχτεί σε ξεχωριστή περίπτωση· [κατ' επέκταση] ό,τι καλύτερο διαθέτει κανείς για υποδοχή και φιλοξενία.	• Όταν γύρισε από το εξωτερικό, οι δικοί του έσφαξαν τον μόσχο τον σιτευτό .
		• (α) [μτβ.] δίνω άφθονη τροφή (σε οικόσιτο ζώο ή πτηνό), για να παχύνει και να σφαχτεί.	• Σιτεύουμε τη γαλοπούλα, για να είναι έτοιμη τα Χριστούγεννα.
Λ	σιτεύω	• (β) [αμτβ. (για σφάγια)] γίνομαι τρυφερότερος και πιο εύγευστος, παραμένοντας για ένα χρονικό διάστημα ωμός και εκτός ψυγείου (=μαλακώνω).	• Να μη μαγειρέψεις τον λαγό, αν προηγουμένως δεν τον αφήσεις να σιτέψει .
		• (γ) [μτφ. (για πρόσωπα)] μεγαλώνω σε ηλικία, ωριμάζω.	• Εμείς μεγαλώσαμε πια, σιτέψαμε .
		• (δ) [μτφ.] μένω σε αχρηστία, αφήνομαι να ξεχαστώ.	• Η αναφορά μου σίτεψε στα συρτάρια των αρμοδίων.
		• [μόνο στον πληθυντικό] καθένα από τα φυτά που καλλιεργούνται για τα αμυλούχα, εδώδιμα σπέρματά τους, αποτελώντας τη βάση της διατροφής του ανθρώπου και των κατοικίδιων ζώων, όπως το σιτάρι, το κριθάρι, η σίκαλη, η βρόμη, ο αραβόσιτος, το ρύζι κ.ά. (=δημητριακά).	• Η καλλιέργεια σιτηρών καταλαμβάνει περισσότερο από το ήμισυ της καλλιεργούμενης γης στον πλανήτη μας.
Α	σιτίζω	• (α) [λόγ.] παρέχω τροφή σε κάποιον, δίνω σε κάποιον φαγητό (=διατρέφω).	• Στις υπανάπτυκτες χώρες πολλά παιδιά σιτίζονται ανεπαρκώς.
		• (β) [λόγ. (μτφ.)] μισθοδοτούμαι ή αντλώ οφέλη, κέρδη από κάπου.	• Μας σιτίζει ακόμη η αίγλη των αρχαίων προγόνων.
		• [λόγ.] η παροχή και η λήψη τροφής.	• Για έναν φοιτητή που σπουδάζει μακριά από τον τόπο κατοικίας του τα έξοδα σίτισης και στέγασης είναι συνήθως πολλά.
	σίτισις (-η)	• [λόγ.] η παροχή και η λήψη τροφής.	• Ο σίτισμός του χοίρου συνεχίζεται.
Σ	σιτηρέσιον (-ο)	• [λόγ.] η τροφή που παρέχεται καθημερινά σε κάθε στρατιώτη.	• Μου ανέθεσαν να υπολογίζω τα έξοδα για το σιτηρέσιο του λόχου.
	σιτοβολών (-όνας)	• εύφορη περιοχή που παράγει άφθονα σιτηρά.	• Η Θεσσαλία είναι ο σιτοβολώνας της Ελλάδας.
Υ	σιτοδεία	• η έλλειψη σιταριού και γενικότερα δημητριακών λόγω πεινιχρής ή κατεστραμμένης σοδειάς· [κατ' επέκταση] η έλλειψη τροφίμων για τη συντήρηση ανθρώπων και ζώων.	• Την πλήρη καταστροφή των καλλιεργειών ακολούθησε περίοδος σιτοδείας .
Θ	ἄσιτος	• [λόγ.] αυτός που δε σιτίζεται, που στερείται εντελώς την τροφή.	• Είχε μείνει άσιτος τρεις μέρες.
Ε	ἐπισιτίζω	• προμηθεύω τρόφιμα (=εφοδιάζω, τροφοδοτώ).	• Μέλη διεθνών ανθρωπιστικών οργανώσεων πασχίζουν να επισιτίσουν τους κατοίκους αυτής της κατεστραμμένης από την ξηρασία περιοχής.
		• ο εφοδιασμός ενός συνόλου ατόμων με τρόφιμα.	• Λόγω του εμφυλίου πολέμου που μάλιστα στη χώρα, είναι εξαιρετικά δύσκολος ο επισιτισμός του άμαχου πληθυσμού.
Α	ἐπισιτισμός	• ο εφοδιασμός ενός συνόλου ατόμων με τρόφιμα.	

Σ	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Υ	παράσιτος	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που τρέφεται και αναπτύσσεται εις βάρος άλλων απομυζώντας τους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Στόχος της καυστικής κριτικής του Λουκιανού (2ος αι. μ.Χ.) ήταν και οι κάθε λογής παράσιτοι, δηλαδή όλοι εκείνοι που ζούσαν προσκολλημένοι σε κάποιον πλούσιο, με την προσδοκία ποικίλων ανταλλαγμάτων (συνήθως κληρονομιάς).
Θ	παρασιτώ	<ul style="list-style-type: none"> • (α) [για ζωικούς και φυτικούς οργανισμούς] ζω, τρέφομαι και αναπτύσσομαι εις βάρος άλλου οργανισμού, ως παράσιτο. • (β) [μτφ. (για ανθρώπους)] ζω εις βάρος κάποιου άλλου ή του κοινωνικού συνόλου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Κοντά στο δέντρο παρασιτούν διάφορα ζιζάνια. • Ο άνθρωπος αυτός δε στηρίζεται στις δικές του δυνάμεις και έχει συνηθίσει να παρασιτεί.
Ε	συσσίτιον (-ο)	<ul style="list-style-type: none"> • (α) το γεύμα που παρασκευάζεται για μεγάλο αριθμό ατόμων και διανέμεται δωρεάν, συνήθως σε καταστάσεις ανάγκης και όταν αυτοί για τους οποίους προορίζεται δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν αλλιώς την τροφή τους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα συσσίτια έσωσαν πολύ κόσμο στην Κατοχή.
Τ		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [ειδικότερα] το φαγητό που προορίζεται για τους στρατιώτες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι στρατιώτες του λόχου έχουν συγκεντρωθεί για το συσσίτιο.
Α			

• Νέα Ελληνική

Α	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	σταράτος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) για επιδερμίδα που έχει ένα πολύ ελαφρά σκούρο χρώμα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η επιδερμίδα της έχει χρώμα σταράτο, δηλαδή ανοιχτό μελαχρινό.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [στον πληθυντικό] για λόγια που λέγονται ξεκάθαρα, χωρίς περιστροφές (=καθαρός, ντόμπρος). 	<ul style="list-style-type: none"> • Μου αρέσουν οι σταράτες κουβέντες.
Π	σταρένιος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που έχει παρασκευαστεί από σιτάρι και ιδίως από αλεύρι σιταριού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αγόρασα σταρένια παξιμάδια.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [συνεκδοχικά] αυτός που έχει το χρώμα του ώριμου σιταριού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η αδελφή μου έχει σταρένια επιδερμίδα.
Λ	σ(ι)ταρήθρα	<ul style="list-style-type: none"> • [λαϊκ.] ο κορυδαλλός (: μικρό ωδικό πτηνό, που μοιάζει με σπουργίτι, έχει μήκος περίπου είκοσι εκατοστά, γκριζο φτέρωμα με σχέδια στο στήθος, χαρακτηριστικό λοφίο στο πίσω μέρος του κεφαλιού, κατασκευάζει τις φωλιές του σε κοιλότητες του εδάφους, τρέφεται με έντομα, κάμπιες, σκουλήκια και σπόρους και το κυνηγούν για το νόστιμο κρέας του). 	<ul style="list-style-type: none"> • Από το χαρακτηριστικό λοφίο του κατάλαβα ότι το μικρό αυτό πουλί ήταν σιταρήθρα.
Α	σίτεμα	<ul style="list-style-type: none"> • το αποτέλεσμα του «σιτεῦω» (βλ. λ.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Κυνήγι χωρίς σίτεμα δεν πρέπει να ψηθεί.
	σιτιστής	<ul style="list-style-type: none"> • [στρατ.] ο υπαξιωματικός στον οποίο έχει ανατεθεί η διαχείριση των ειδών διατροφής της μονάδας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο σιτιστής της μονάδας κατέγραψε τα αποθέματα τροφίμων.
Σ	σιτάλευρο	<ul style="list-style-type: none"> • το αλεύρι που παρασκευάζεται από σιτάρι. 	<ul style="list-style-type: none"> • Από σιτάλευρο παρασκευάζονται οι περισσότεροι τύποι ψωμιού.
	σιταποθήκη	<ul style="list-style-type: none"> • αποθήκη για σιτάρι και άλλα δημητριακά. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ξέσπασε πυρκαγιά σε σιταποθήκη.
	σιταρόσπορος	<ul style="list-style-type: none"> • ο σπόρος, ο καρπός του σιταριού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτός ο σιταρόσπορος είναι από νέα ποικιλία.
Υ	σ(ι)ταρότοπος	<ul style="list-style-type: none"> • ο τόπος στον οποίο ευδοκίμει το σιτάρι, ο αγρός που παράγει μεγάλη ποσότητα σιταριού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Όλη αυτή η περιοχή είναι σιταρότοπος, αφού το σιτάρι αποτελεί μονοκαλλιέργεια.
Ν	σιτέμπορος	<ul style="list-style-type: none"> • [λόγ.] ο έμπορος σιταριού ή σιτηρών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πέρυσι οι σιτέμποροι είχαν σημαντικά κέρδη λόγω της ανόδου της τιμής του σιταριού.
	σιτοκαλλιέργεια	<ul style="list-style-type: none"> • η καλλιέργεια σιταριού ή άλλων δημητριακών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Για τον επόμενο χρόνο προβλέπεται αύξηση της σιτοκαλλιέργειας.
Θ	σιτοπαραγωγός	<ul style="list-style-type: none"> • (α) [επίθ. (για τόπους)] αυτός που παράγει σιτηρά, που είναι πρόσφορος για καλλιέργεια σιτηρών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η Αργεντινή είναι μία από τις μεγάλες σιτοπαραγωγούς χώρες.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [ουσ.] αυτός που ασχολείται με την καλλιέργεια σιτηρών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι σιτοπαραγωγοί της Θεσσαλίας σκοπεύουν να αντιδράσουν στα μέτρα της κυβέρνησης με δυναμικές κινητοποιήσεις.
Ε	αραβόσιτος	<ul style="list-style-type: none"> • το καλαμπόκι (=αραποσίτι). 	<ul style="list-style-type: none"> • Στην κρέμα αυτή έχει χρησιμοποιηθεί και άνθος αραβόσιτου.
Τ	οικόσιτος	<ul style="list-style-type: none"> • ζώο ή πτηνό που ζει και σιτίζεται στο σπίτι (=κατοικίδιο). 	<ul style="list-style-type: none"> • Η γάτα είναι οικόσιτο ζώο.
Α	παράσιτο	<ul style="list-style-type: none"> • (α) [βιολ.] οργανισμός που ζει μέσα ή πάνω σε φυτό ή ζώο άλλου είδους (ξενιστή) εις βάρος του, αντλώντας από αυτό τα συστατικά που χρειάζονται για τη διατροφή και την ανάπτυξή του (=ζιζάνιο). 	<ul style="list-style-type: none"> • Προτού σπείρουν, καθάρισαν το χωράφι από τα παράσιτα.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ Υ Ν	παράσιτο	<ul style="list-style-type: none"> • (β) [μτφ.] αυτός που εξασφαλίζει υποστήριξη ή πλεονεκτήματα επιβαρύνοντας και απομυζώντας άλλους και κατά κανόνα χρησιμοποιώντας ευτελή μέσα (π.χ. κολακείες), χωρίς να προσφέρει ο ίδιος σε ανταπόδοση κάτι χρήσιμο ή ωφέλιμο. • (γ) [στον πληθυντικό] θόρυβοι ή παραμορφώσεις σήματος, οι οποίοι παρεμβάλλονται κατά τη λήψη ραδιοηλεκτρικών κυμάτων, αλλοιώνοντας το εκπεμπόμενο σήμα (στο τηλέφωνο, στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση και στην τηλεγραφία). 	<ul style="list-style-type: none"> • Δεν εργάστηκε σχεδόν ποτέ. Σε όλη του τη ζωή ήταν ένα παράσιτο της κοινωνίας. • Υπάρχουν αρκετά παράσιτα στην τηλεφωνική γραμμή και δεν ακούγεσαι καθαρά.
		<ul style="list-style-type: none"> • (α) η σχέση μεταξύ οργανισμών, κατά την οποία ο ένας ζει ως παράσιτο εις βάρος του άλλου. • (β) [μτφ. (για ανθρώπους)] η ανάπτυξη εις βάρος άλλων, το να εξαρτάται κανείς πλήρως από άλλους απομυζώντας τους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το φυτό αυτό συντηρείται με μερικό παρασιτισμό. • Η ελληνική κοινωνία πρέπει να απαλλαγεί εκτός των άλλων και από τον παρασιτισμό.
Θ	παρασιτισμός		
Ε	παρασιτοκτόνος	<ul style="list-style-type: none"> • [συνήθως ως ουσ. (<i>παρασιτοκτόνο</i>)] ουσία, φάρμακο που εξοντώνει τα παράσιτα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο γεωργός εξόντωσε τα ζιζάνια με παρασιτοκτόνο.
	υπερσιτίζω / -ομαι	<ul style="list-style-type: none"> • δίνω σε κάποιον υπερβολική τροφή. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πολλά παιδιά στην χώρα μας υπερσιτίζονται.
Τ	υπερσιτισμός	<ul style="list-style-type: none"> • διατροφή πλούσια σε θερμίδες και θρεπτικά συστατικά και σε ποσότητα πολύ μεγαλύτερη από την κανονική. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το πρόβλημα του υπερσιτισμού απαντά στις σύγχρονες ανεπτυγμένες κοινωνίες.
	υποσιτισμός	<ul style="list-style-type: none"> • η ανεπαρκής διατροφή σε ποσότητα ή σε θρεπτικά συστατικά. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο μακροχρόνιος υποσιτισμός επιφέρει διάφορες βλάβες στον ανθρώπινο οργανισμό.
Α			

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	νομός	• διοικητικό και γεωγραφικό διαμέρισμα κράτους, στο οποίο προΐσταται αιρετός άρχοντας, ο νομάρχης.	• <i>Λόγω της θεομηνίας ο νομός κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.</i>
	νομάς	• αυτός που δεν έχει μόνιμη κατοικία, αλλά μετακινείται από τόπο σε τόπο, χωρίς να εγκαθίσταται πουθενά μόνιμα: <u>νομάδες</u> : λαός που δεν είναι εγκατεστημένος κάπου μόνιμα, αλλά περιπλανιέται από τόπο σε τόπο, κυρίως για να βρει βοσκή για τα κοπάδια.	• <i>Η μόνη ανθρώπινη παρουσία στην αχανή αυτή έκταση είναι οι νομάδες της ερήμου.</i>
	νομαδικός	• (α) αυτός που αποτελείται από νομάδες. • (β) αυτός που ταιριάζει σε νομάδες.	• <i>Οι Εβραίοι ήταν νομαδικός λαός.</i> • <i>Όταν ο άνθρωπος έγινε γεωργός, εγκατέλειψε τη νομαδική ζωή.</i>
	νομεύς (-έας)	• [νομ.] το πρόσωπο που ασκεί φυσική εξουσία πάνω σε πράγμα <i>διανοία κυρίου</i> , δηλαδή με τη θέληση να εξουσιάζει το πράγμα ως κύριος: [γενικότερα] αυτός που διαθέτει και εκμεταλλεύεται κάτι.	• <i>Ως εκμισθωτής του διαμερίσματος είμαι και νομέας του.</i>
Π	νομή	• (α) φυτικά προϊόντα που χρησιμοποιούνται για τη διατροφή των αγροτικών ζώων: [κατ' επέκταση] τόπος όπου υπάρχει νομή, χόρτο για τα ζώα (=βοσκή, βοσκότοπος, βοσκοτόπι).	• <i>Το μέρος αυτό έχει μεγάλες ορεινές νομές.</i>
		• (β) [νομ.] η φυσική εξουσία ενός προσώπου πάνω σε κινητό ή σε ακίνητο πράγμα, με τη θέληση να το έχει δικό του (χωρίς η θέλησή του να στηρίζεται πάντοτε σε πραγματικό δικαίωμα).	• <i>Έχω την πλήρη νομή και κατοχή της περιουσίας μου.</i>
	νόμιμος	• (α) αυτός που υπάρχει ή γίνεται σύμφωνα με τον νόμο ή / και με τα ήθη και τα έθιμα, που υπάρχει ή γίνεται σε συμφωνία με τους θεσμούς, αυτός που δεν αντιτίθεται στο θετό και το εθιμικό δίκαιο (=έννομος, σύννομος, θεμιτός, κανονικός). • (β) [ειδικότερα] αυτός που καθορίζεται, που προσδιορίζεται από τους νόμους και το δίκαιο. • (γ) [ειδικότερα (για πρόσωπα)] αυτός που αντλεί τη θέση και τα δικαιώματα (ή και τις υποχρεώσεις του) από τον νόμο ή / και από αναγνωρισμένες νομικές διαδικασίες στο πλαίσιο δεδομένης κοινωνίας.	• <i>Αμφιβάλλω αν η λειτουργία αυτού του νυκτερινού κέντρου είναι νόμιμη.</i> • <i>Έχω επισυνάψει στην αίτησή μου όλα τα νόμιμα δικαιολογητικά.</i> • <i>Είναι νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρείας.</i>
Λ	νομιμότης (-τητα)	• (α) η συμφωνία με τους νόμους, με τους κανόνες και τα θεσπίσματα του δικαίου.	• <i>Η ενέργεια αυτή της πολιτικής ηγεσίας της γειτονικής χώρας προσβάλλει τη διεθνή νομιμότητα.</i>
		• (β) [ειδικότερα] η τήρηση των νόμων και των κανόνων του δικαίου.	• <i>Τέτοιες πράξεις καταλύουν κάθε έννοια νομιμότητας.</i>
		• (γ) το νόμιμο καθεστώς, η ομαλή λειτουργία των θεσμών σύμφωνα με τους δημοκρατικούς κανόνες.	• <i>Μετά την πτώση της δικτατορίας αποκαταστάθηκε στη χώρα μας η νομιμότητα.</i>
Α	νομικός	• (α) [επίθ.] αυτός που σχετίζεται με τους νόμους.	• <i>Το επιχείρημα αυτό δεν έχει νομική βάση.</i>
		• (β) [επίθ.] αυτός που σχετίζεται με τη νομική επιστήμη ή / και τους νομικούς.	• <i>Το θέμα πρέπει να εξεταστεί από νομική άποψη.</i>
		• (γ) [ουσ.] επιστήμονας που ασχολείται με το δίκαιο και τους νόμους: δικηγόρος ή δικαστικός.	• <i>Η γνωμοδότηση αυτή προέρχεται από έγκριτο νομικό.</i>
Α	νέμεσις (-η)	• η τιμωρία που επιβάλλεται από μία ανώτερη δύναμη σε όποιον παραβαίνει τους ηθικούς νόμους: <i>θεία δίκη</i> .	• <i>Για τα ανοσιουργήματα αυτά δε θα αργήσει να επέλθει η θεία νέμεση.</i>
	νομίζω	• (α) έχω τη γνώμη ή την άποψη, χωρίς να είμαι και βέβαιος.	• <i>Νομίζω ότι βγαίνοντας από το σπίτι κλείδωσα την πόρτα: θέλω όμως να βεβαιωθώ.</i>
		• (β) [γενικότερα] έχω την πεποίθηση, πιστεύω.	• <i>Εγώ πάντως νομίζω ότι δεν είναι έτσι τα πράγματα.</i>
		• (γ) υποθέτω.	• <i>Νόμιζα ότι θα είχε ήδη αναγνωρίσει το σφάλμα του.</i>
		• (δ) θεωρώ.	• <i>Κάνει εκείνο που νομίζει σωστό.</i>
• (ε) σε ευγενική διατύπωση, για να μετριαστεί το νόημα ή το ύφος της πρότασης.	• <i>Νομίζω ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν έχετε δίκιο.</i>		

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α Π Λ Α	νόμισμα	<ul style="list-style-type: none"> • (α) η βασική χρηματική μονάδα ενός κράτους, αυτή που χρησιμεύει για τον καθορισμό των αξιών· το χρήμα που ισχύει και κυκλοφορεί σε συγκεκριμένη επικράτεια. • (β) κομμάτι από μέταλλο, συνήθως στρογγυλό, με δύο επίπεδες πλευρές που φέρουν ανάγλυφες παραστάσεις, το οποίο έχει τεθεί σε κυκλοφορία επίσημα από το κράτος, κυρίως ως χρηματική μονάδα μικρής ανταλλακτικής αξίας (= κέρμα). 	<ul style="list-style-type: none"> • Εδώ και μερικά χρόνια το νόμισμα της Ελλάδας είναι το ευρώ. • Στα ευρήματα της ανασκαφής περιλαμβάνονται και αρχαία νομίσματα.
		<ul style="list-style-type: none"> • (α) [μτβ.] θεσπίζω κανόνες δικαίου, συντάσσω και επιβάλω νόμους. • (β) [αμτβ.] ασκώ νομοθετική εξουσία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επειδή η κατάσταση ήταν εκτός ελέγχου, η πολιτεία νομοθέτησε σειρά μέτρων. • Η Βουλή νομοθετεί.
Σ	νομοθέτης	<ul style="list-style-type: none"> • ο πολιτικός διοικητής νομού, που δεν είναι μόνιμος υπάλληλος, αλλά εκλέγεται από τον λαό ως εκπρόσωπος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πριν από λίγα χρόνια ήταν υποψήφιος νομάρχης Βοιωτίας.
	νομομαθής	<ul style="list-style-type: none"> • [λόγ.] βαθύς γνώστης των νόμων και του δικαίου, αυτός που μελετά και ερμηνεύει τους νόμους και που η γνώμη του σχετικά με νομικά ζητήματα έχει μεγάλο κύρος. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός ανέθεσε την κωδικοποίηση του ρωμαϊκού δικαίου σε διαπρεπείς νομομαθείς.
Υ	αγορανόμος	<ul style="list-style-type: none"> • υπάλληλος της αγορανομίας, δηλαδή της δημόσιας υπηρεσίας που ελέγχει την τήρηση των διατάξεων σχετικά με τις αγοραπωλησίες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο αγορανόμος επέβαλε στον καταστηματάρχη πρόστιμο για αισχροκέρδεια.
	άγρονόμος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) υπάλληλος της αγροφυλακής, ο οποίος εποπτεύει την εφαρμογή και την τήρηση των αγρονομικών διατάξεων, δηλαδή των νομοθετικών διατάξεων που διέπουν τα σχετικά με την καλλιέργεια των αγρών. • (β) επιστήμονας (μηχανικός) ειδικευμένος στην αγρονομία, δηλαδή στον επιστημονικό κλάδο που ασχολείται κυρίως με θέματα αγροτικής οικονομίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η έγγραφη καταγγελία σχετικά με την παρανόμως καλλιεργούμενη έκταση θα διαβιβαστεί στον αγρονόμο της περιοχής. • Τα έργα που αφορούν τη διαχείριση και την αξιοποίηση των υδατικών πόρων της εύφορης αυτής πεδιάδας έχουν σχεδιαστεί από ομάδα αγρονόμων.
Ν	άντινομία	<ul style="list-style-type: none"> • η διαπίστωση αντιφάσεων που προκύπτουν από το ασυμβίβαστο δύο προτάσεων, η λογική ανακολουθία (=αντίφαση). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο λόγος του ήταν γεμάτος αντινομίες.
	άστρονόμος	<ul style="list-style-type: none"> • επιστήμονας ειδικευμένος στην αστρονομία, δηλαδή στην επιστήμη που μελετά τα ουράνια σώματα και τη δομή του σύμπαντος. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι αστρονόμοι παρακολούθησαν με ιδιαίτερη προσοχή την ηλιακή έκλειψη.
Θ	άστυνόμος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) βαθμός αξιωματικού της αστυνομίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επικεφαλής των αστυφυλάκων ήταν ένας αστυνόμος.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β) [κατ' επέκταση] απλός αστυνομικός ή βαθμοφόρος και ιδίως διοικητής αστυνομικού τμήματος ή (πλαισιότερα) σταθμού χωροφυλακής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ήταν ο αστυνόμος του χωριού.
Ε	αυτόνομος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που διοικείται με καθεστώς αυτονομίας, δηλαδή διέπεται από δικούς του νόμους, δεν εξαρτάται και δεν ορίζεται από άλλους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το Κοσσυφοπέδιο ήταν αυτόνομη περιοχή της Σερβίας.
		<ul style="list-style-type: none"> • (β₁) [μτφ.] αυτός που μπορεί να αποφασίζει ο ίδιος για τον εαυτό του (ενώ αποτελεί μέρος συνόλου). • (β₂) [μτφ.] αυτός που υπάρχει, γίνεται ή λειτουργεί, χωρίς να εξαρτάται από άλλον. 	<ul style="list-style-type: none"> • Έχει πάντα αυτόνομη φωνή στο πλαίσιο του συλλόγου. • Το διαμέρισμα διαθέτει αυτόνομη θέρμανση.
Τ	έκνομος	<ul style="list-style-type: none"> • [λόγ.] αυτός που δεν είναι σύμφωνος με τον νόμο (=παράνομος). 	<ul style="list-style-type: none"> • Η έκνομη δραστηριότητά του τερματίστηκε με τη σύλληψή του από την αστυνομία.
	άνομος	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που παραβαίνει τους ηθικούς νόμους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Έχει αρχίσει να νιώθει τύψεις για τις άνομες πράξεις του.
Α	έννομος	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που είναι σύμφωνος με τον νόμο, που ακολουθεί τον νόμο ή καθορίζεται από αυτόν. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η πολιτεία οφείλει να διασφαλίζει την έννομη τάξη.
	σύννομος	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που είναι σύμφωνος με το νόμο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ισχυρίζεται ότι οι ενέργειές του ήταν απολύτως σύννομες.
Α	εὐνομία	<ul style="list-style-type: none"> • η ύπαρξη καλών και δίκαιων νόμων, καθώς και η πιστή εφαρμογή τους· η καλή διοίκηση, που πηγάζει από την πιστή εφαρμογή των νόμων (=τάξη, ευταξία). 	<ul style="list-style-type: none"> • Το δημοκρατικό μας πολίτευμα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ευνομία.
	κληρονόμος	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που απέκτησε ή πρόκειται να αποκτήσει κληρονομιά, ως νόμιμος δικαιούχος είτε λόγω συγγένειας είτε βάσει διαθήκης του προηγούμενου κατόχου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Εφυγε από τη ζωή, χωρίς να ορίσει κληρονόμους.
	οικονόμος	<ul style="list-style-type: none"> • (α) αυτός που είναι επιφορτισμένος με τη διαχείριση τροφίμων και άλλων υλικών, ιδίως καταναλώσιμων, σε ένα ίδρυμα ή κοινότητα ανθρώπων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Την όλη διαδικασία προμήθειας των τροφίμων επέβλεψε η οικονόμος του ορφανοτροφείου.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	<i>οικονόμος</i>	• (β) [ως επίθ. (για πρόσωπο)] που χαρακτηρίζεται από οικονομία στη χρήση των υλικών αγαθών.	• Είναι πολύ οικονόμος και θα προκόψει.
Υ	<i>προνόμιον (-ο)</i>	• (α) το δικαίωμα που παρέχεται ευεργετικά σε κάποιον κατά παράβαση αυτού που ισχύει γενικά.	• Πριν από τη Γαλλική Επανάσταση (1789) το κυνήγι ήταν αποκλειστικό προνόμιο των αριστοκρατών.
Ν		• (β) το επιπλέον ή αποκλειστικό δικαίωμα, το (φυσικό ή κοινωνικό) πλεονέκτημα, η ιδιαίτερα ευνοϊκή θέση που έχει κάποιος ή κάποιιοι σε σχέση με άλλους.	• Παλαιότερα οι ανώτατες σπουδές ήταν προνόμιο των πλουσίων.
Θ	<i>χειρονομῶ</i>	• κάνω χειρονομίες, δηλαδή: 1. κινώ τα χέρια μου ασυναίσθητα, και ιδίως όταν μιλώ, είτε εκφράζοντας τη διάθεσή μου είτε προσπαθώντας να τονίσω ή να κάνω πιο σαφή ή ενδιαφέροντα αυτά που λέω· 2. κινώ τα χέρια μου συνειδητά, αποδίδοντας ενδεχομένως στην κίνηση αυτή συγκεκριμένη συμβολική σημασία, στο πλαίσιο συνεννόησης ή έκφρασης.	• Στις ομιλίες του χειρονομεί αρκετά.
Ε	<i>ἀπονέμο</i>	• (α) προσφέρω σε κάποιον μια τιμητική διάκριση, μια ηθική ή υλική παροχή, χορηγώ έναν τίτλο.	• Του ἀπένευμαν το πρώτο βραβείο του διαγωνισμού.
Τ		• (β) παρέχω κάτι σύμφωνα με τους κανόνες του δικαίου.	• Οι δικαστές έχουν την υποχρέωση να ἀπονέμουν δικαιοσύνη.
Α	<i>διανομεὺς (-έας)</i>	• αυτός που έχει έργο του να πηγαίνει και να παραδίδει πράγματα ενός συνόλου σε καθέναν από αυτούς που τα δικαιούνται.	• Εργάζομαι ως ταχυδρομικός διανομέας .

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	<i>νομικίστικος</i>	• αυτός που στηρίζεται στο γράμμα του νόμου, αλλά παρακάμπτει ή και παραβιάζει το πνεύμα του.	• Προσπάθησε να μας εξαπατήσει με νομικίστικα τεχνάσματα.
Π			
Λ	<i>νομίατρος</i>	• γιατρός που εποπτεύει ως δημόσιος υπάλληλος την υγιεινή και την κατάσταση της υγείας των κατοίκων νομού.	• Μετά το κρούσμα μηνιγγίτιδας στο σχολείο ο νομίατρος έδωσε εντολή να απολυμανθεί ο χώρος.
Α			
Σ	<i>νομιμοποιῶ</i>	• καθιστώ κάτι νόμιμο, στηρίζω ή κατοχυρώνω νομικά, προσδίδω εκ των υστέρων σε κάτι χαρακτήρα νόμιμο ή νομιμοφανή.	• Κανένας πολίτης δεν έχει δικαίωμα να διαμορφώνει παράνομες καταστάσεις και ύστερα να αξιώνει από το κράτος να νομιμοποιεί τις παρανομίες του.
Υ	<i>νομιμόφρων</i>	• [λόγ.] αυτός που αγαπά τη νομιμότητα, που σκέπτεται και ενεργεί σύμφωνα με τους νόμους, που συμμορφώνεται με τις επιταγές του δικαίου (=νομοταγής).	• Σε όλη τη ζωή του υπήρξε φιλήσυχος και νομιμόφρων πολίτης.
Ν	<i>νομισματοκοπέιο</i>	• κρατικό εργοστάσιο, στο οποίο κόβονται τα κέρματα και εκτυπώνονται τα χαρτονομίσματα της βασικής νομισματικής μονάδας του κράτους.	• Τα νέα χαρτονομίσματα εκτυπώνονται στο νομισματοκοπέιο .
Θ	<i>νομοπαρασκευαστικός</i>	• [νομ.] αυτός που σχετίζεται με την επεξεργασία νομοθετημάτων.	• Γίνεται επεξεργασία του νομοσχεδίου από νομοπαρασκευαστική επιτροπή.
Ε	<i>νομοτέλεια</i>	• [φιλοσ.] η απaréγκλιτη υπαγωγή οποιουδήποτε στοιχείου της πραγματικότητας σε συγκεκριμένους, απαράβατους κανόνες.	• Η φύση μέσα στη νομοτέλειά της αφήνει χώρο και για την ελεύθερη κίνηση και δράση.
Τ	<i>νομότυπος</i>	• [λόγ.] αυτός που συμφωνεί τυπικά (και συνήθως όχι ουσιαστικά) με τους νόμους, που υπάρχει ή γίνεται σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία.	• Με λύπη μου διαπιστώνω ότι τελικά βρέθηκε νομότυπος τρόπος να καταμεριστούν οι ευθύνες για την καταστροφή μεταξύ των θυτών και των θυμάτων.
Α	<i>βιβλιοθηκονόμος</i>	• ο επιστήμονας που ασχολείται με την οργάνωση, λειτουργία και διοίκηση βιβλιοθηκών.	• Στη Βιβλιοθήκη της Βουλής υπηρετούν δύο βιβλιοθηκονόμοι .
Ε	<i>δασονόμος</i>	• κατώτερος δασικός υπάλληλος, που ασκεί διοικητικά και αστυνομικά καθήκοντα σε περιφέρεια του δασαρχείου.	• Προϊστάμενος των δασονόμων είναι ο δασάρχης και υφιστάμενοί τους οι δασοφύλακες.
Τ	<i>δικονομία</i>	• [νομ.] η κωδικοποίηση των νομοθετικών κειμένων που ρυθμίζουν τα όργανα, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία παροχής έννομης προστασίας.	• Η διαδικασία έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας .
Ε	<i>δημοσιονομικός</i>	• αυτός που σχετίζεται με τη διαχείριση των οικονομικών του κράτους.	• Η χώρα αυτή έχει μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα.
Α	<i>προνομιούχος</i>	• αυτός που έχει κάποιο προνόμιο ή προνόμια, που η φύση, η τύχη, η κοινωνία κ.λπ. του έχουν εξασφαλίσει μια ιδιαίτερα ευνοϊκή θέση ή μεταχείριση.	• Το οικόπεδο βρίσκεται σε προνομιούχο περιοχή.

Σ Υ Ν Θ Ε Τ Α	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
	<i>στρατονόμος</i>	<ul style="list-style-type: none"> ο αξιωματικός ή οπλίτης που υπηρετεί στη στρατονομία, δηλαδή στην υπηρεσία του στρατού που έχει ως αποστολή την αστυνόμευση των στρατιωτικών και των στρατιωτών, όταν αυτοί βρίσκονται έξω από τη μονάδα τους. 	<ul style="list-style-type: none"> Στρατονόμοι συνέλαβαν τον αδειούχο στρατιώτη μετά τη μήνυση που είχε υποβληθεί εις βάρος του από πολίτη.
	<i>τροχονόμος</i>	<ul style="list-style-type: none"> αστυνομικός που ανήκει στη δύναμη της Τροχαίας. 	<ul style="list-style-type: none"> Λόγω βλάβης των φωτεινών σηματοδοτών την κίνηση των οχημάτων στη διασταύρωση ρυθμίζει τροχονόμος.
	<i>υγειονομία</i>	<ul style="list-style-type: none"> η κρατική υπηρεσία που φροντίζει για τη δημόσια υγεία. 	<ul style="list-style-type: none"> Έχουν ενταθεί οι έλεγχοι της υγειονομίας στα εστιατόρια.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	φρένες (πληθ.)	• [λόγ.] ο νους, το μυαλό.	• Έγινα έξω φρενών με αυτό που έμαθα.
	φρόνιμος	• (α) [για πρόσωπο] αυτός που σκέπτεται λογικά και ενεργεί με σύνεση, προνοητικότητα και περίσκεψη (=λογικός, συνετός, μυαλωμένος, γνωστικός).	• Ένας οικογενειάρχης οφείλει κυρίως να είναι φρόνιμος.
		• (β) [συνεκδοχικά (για πράξεις κ.λπ.)] αυτός που χαρακτηρίζεται από σύνεση, περίσκεψη κ.λπ.	• Νομίζω ότι δεν είναι φρόνιμο να εμπιστευθείς τέτοιους ανθρώπους.
		• (γ) αυτός που ακολουθεί τους ηθικούς κανόνες και τα κυρίαρχα ηθικά πρότυπα της κοινωνίας (=νάρτεος, ηθικός).	• Κύριος στόχος της ανατροφής μας ήταν να γίνουμε φρόνιμα κορίτσια.
	• (δ) [συνήθως για παιδιά] αυτός που είναι υπάκουος και πειθαρχημένος.	• Όσο λείπω, να είσαι φρόνιμος!	
Π	φροντίς (-ίδα)	• (α) το έντονο ενδιαφέρον, η ιδιαίτερη προσοχή και ενασχόληση με κάποιον ή κάτι (=μέριμνα, περιποίηση).	• Η φροντίδα των γονέων για τα παιδιά τους πρέπει να είναι δεδομένη.
		• (β) το σύνολο των ενεργειών και η ευθύνη για την πραγματοποίηση εκδήλωσης, έργου, σκοπού κ.λπ.	• Το πρόγραμμα του εορτασμού καταρτίστηκε με τη δική μου φροντίδα.
		• (γ) ο επιμελημένος τρόπος με τον οποίο γίνεται κάτι.	• Η βιβλιοδεσία αυτού του τόμου έχει γίνει με ιδιαίτερη φροντίδα.
		• (δ) [συνήθως στον πληθυντικό (κακόσημο)] οτιδήποτε βασανίζει το μυαλό κάποιου, τον κάνει να καταβάλλει εντατικές προσπάθειες, να έχει αγωνία, άγχος κ.λπ. (=έγνοια, σκοτούρα, πρόβλημα).	• Τώρα που παντρεύτηκε, έχει πολλές φροντίδες.
Α	φροντίζω	• (α) [συχνά +για] ασχολούμαι με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και υπευθυνότητα με κάτι (=νοιάζομαι, ενδιαφέρομαι, μεριμνώ).	• Φροντίζω όσο μπορώ για την επαγγελματική σταδιοδρομία μου.
		• (β) έχω κατά νου, κανονίζω ή επιδιώκω.	• Φρόντισε να πας αύριο στη συνέλευση· μην το αμελήσεις.
		• (γ) [+να / ώστε] μεριμνώ από πριν, προνοώ.	• Φρόντισε να έχεις μαζί σου την ταυτότητά σου.
		• (δ) επιμελούμαι, περιποιούμαι.	• Έχει συνηθίσει να φροντίζει ιδιαίτερα την εμφάνισή της.
		• (ε) με προσωπική εργασία κάνω κάτι να βρίσκεται ή να διατηρείται σε καλή κατάσταση.	• Μου αρέσει να φροντίζω τον κήπο.
	φρονῶ	• [λόγ.] έχω τη γνώμη, νομίζω (=θεωρώ, πιστεύω).	• Φρονῶ ότι αυτή η πολιτική επιλογή είναι επιζήμια για τη χώρα.
Α	φρενίτις (-ίδα)	• [ιατρ.] εγκεφαλική διαταραχή που συνοδεύεται από παραλήρημα· [συνεκδοχικά] το παραλήρημα που εμφανίζεται ως σύμπτωμα της εγκεφαλίτιδας ή μηνιγγίτιδας· [μτφ.] η παραφροσύνη· [μτφ.] η ξέφρενη χαρά.	• Η εμφάνιση του δημοφιλούς συγκροτήματος στη σκηνή προκάλεσε φρενίτιδα ενθουσιασμού στο κοινό.
	φροντιστήριο (-ο)	• (α) ιδιωτική σχολή που λειτουργεί για την προπαρασκευή μαθητών ή φοιτητών ή για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών.	• Διδάσκω σε φροντιστήριο Αγγλικών.
• (β) [συνεκδοχικά] η σειρά βοηθητικών μαθημάτων είτε σε ιδιωτικό εκπαιδευτήριο είτε με καθηγητή στο σπίτι ενός μαθητή για τη βελτίωση της επίδοσής του.		• Για να πετύχεις στις εξετάσεις για το πανεπιστήμιο, το φροντιστήριο δεν αρκεί· απαιτείται κυρίως προσωπική μελέτη.	
• (γ) [ειδικότερα] το πανεπιστημιακό μάθημα στο οποίο γίνεται εξέταση και εφαρμογή όσων έχουν διδαχθεί.		• Το φροντιστήριο Κλινικής Ψυχολογίας διεξάγεται κάθε Τρίτη.	
• (δ) [μτφ.] το δασκάλωμα κάποιου από πριν, για το τι πρέπει να πει ή να κάνει σε συγκεκριμένη περίπτωση.		• Ήταν φανερό ότι οι μάρτυρες είχαν περάσει από φροντιστήριο για το τι έπρεπε και τι δεν έπρεπε να πουν.	
• (ε) η αποθήκη ή το γραφείο του φροντιστή (κυρίως θεάτρου), δηλαδή του υπευθύνου για την προμήθεια και τη φύλαξη ειδών που απαιτούνται για κάτι (θεατρική παράσταση, γύρισμα κινηματογραφικής ταινίας, λειτουργία αθλητικής ομάδας κ.λπ.).		• Όλα τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται σε αυτή τη θεατρική παράσταση είναι αποθηκευμένα στο φροντιστήριο.	
	φρόνησις (-η)	• σκέψη και συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από σύνεση και σωφροσύνη (=φρονιμάδα).	• Στο ζήτημα αυτό ενήργησες με φρόνηση.
	φρόνημα	• (α) φρονήματα: οι απόψεις, οι πεποιθήσεις (=ιδεολογία).	• Διώκεται στη χώρα του λόγω των πολιτικών του φρονημάτων.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ	φρόνημα	• (β) η συναίσθηση της αξίας ή της υπεροχής (=ηθικό, αυτοπεποίθηση).	• Στις Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας το φρόνημα είναι υψηλό.
	φρονηματίζω	• κάνω κάποιον φρόνιμο, συνετό (=συνετιζώ).	• Ελπίζω πως η τιμωρία θα τον φρονηματίσει .
	φρενήρης	• [λόγ.] αυτός που βρίσκεται τελείως εκτός ελέγχου, που τον έχει καταλάβει φρενιτίδα, ο ξέφρενος.	• Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου ακολουθεί τον τελευταίο καιρό φρενήρη πορεία.
	φρενοβλαβής	• αυτός που πάσχει από παράνοια, από βλάβη των διανοητικών του λειτουργιών.	• Μην τον παρεξηγείς για τη συμπεριφορά του· πρόκειται για άνθρωπο φρενοβλαβή .
Υ	αλλόφρων	• αυτός που βρίσκεται εκτός εαυτού, σε εξάλλη κατάσταση, που έχει χάσει τα λογικά του (=μανιασμένος).	• Πάνω στα ερείπια του σπιτιού μια μητέρα αναζητούσε αλλόφρων το παιδί της.
	ἄφρων	• [λόγ.] αυτός που δεν ενεργεί με φρόνηση, που δεν είναι συνετός (=ασύνετος).	• Το πρόβλημα οφείλεται κυρίως στην ἄφρονα οικονομική πολιτική που εφαρμόστηκε κατά την προηγούμενη δεκαετία.
	εὐφραίνω	• προκαλώ ευφροσύνη, χαροποιώ (=τέρπω, ευαρεστώ).	• Ευφραίνεται η ψυχή σου, όταν ακούς ένα τέτοιο μουσικό αριστούργημα.
Ν	ἐχέφρων	• αυτός που έχει λογική, σύνεση (=συνετός, φρόνιμος, μυαλωμένος).	• Ποιος ἐχέφρων άνθρωπος θα υποστήριζε τέτοιες ακραίες λύσεις;
	ὁμόφρων	• αυτός που έχει τα ίδια φρονήματα, τις ίδιες ιδέες με άλλον ή άλλους (=ομόγνωμος).	• Έπεισε τους ομόφρονες να σχηματίσουν μέτωπο κατά της κομματικής ηγεσίας.
	μεγαλόφρων	• [λόγ.] αυτός που έχει υψηλά φρονήματα, που δείχνει ανωτερότητα (=γενναιόφρων, μεγαλόψυχος).	• Υποδειγματικά μεγαλόφρων ο νικητής, κάλεσε στο βάθρο τους αντιπάλους του.
Θ	μετριόφρων	• αυτός που δεν αρέσκεται να επιδεικνύεται ή να καυχείται για την αξία του και τις ικανότητές του, που χαρακτηρίζεται από απλή και σεμνή συμπεριφορά και αναγνωρίζει τις αδυναμίες του και τα περιορισμένα όριά του (=σεμνός, ταπεινόφρων, απλός).	• Ως μετριόφρων , αποφεύγει να προβάλλει κάθε τιμητική διάκριση στο πρόσωπό του.
	παράφρων	• αυτός που έχει χάσει τη διανοητική του ισορροπία, τα λογικά του (=τρελός).	• Η αστυνομία συνέλαβε τελικά τον παράφρονα εγκληματία.
Ε	περιφρονῶ	• (α) αποδίδω μικρή αξία και σημασία σε κάποιον ή κάτι· θεωρώ ανάξιο λόγου ή προσοχής. • (β) [ειδικότερα] αφηφώ κάτι ή κάποιον, δεν τον λογαριάζω.	• Σε όλη τη ζωή του περιφρονούσε τα αξιώματά. • Περιφρόνησαν τον κίνδυνο που διέτρεχαν.
	περιφρόνησις (-η)	• (α) η απόδοση μειωμένης σημασίας και αξίας σε κάτι ή κάποιον, η άρνηση αναγνωρίσεως και αποδοχής του (=καταφρόνηση). • (β) η αντιμετώπιση με τρόπο αδιάφορο και υποτιμητικό.	• Με εντυπωσίασε η περιφρόνησή του για τα χρήματα. • Σε τόσο χαμηλού επιπέδου σχόλια αξίζει μόνο περιφρόνηση .
Τ	σώφρων	• [λόγ.] αυτός που συμπεριφέρεται με βάση το μέτρο και τη λογική, που χαρακτηρίζεται από σύνεση και φρονιμάδα.	• Η διακοπή των διαπραγματεύσεων δεν ήταν σώφρων ενέργεια.
	σωφρονισμός	• το να σωφρονίζει κανείς κάποιον, καθώς και το σύνολο των μέσων που χρησιμοποιεί κανείς, προκειμένου να το επιτύχει.	• Σκοπός της φυλάκισης ενός εγκληματία είναι ο σωφρονισμός του.
Α	σωφροσύνη	• η ιδιότητα του σώφρονος, η συμμόρφωση με το μέτρο και τη λογική, η σύνεση και η φρονιμάδα.	• Στην ελληνική αρχαιότητα η σωφροσύνη ήταν η κατεξοχήν γυναικεία αρετή.
	ὕψηλόφρων	• αυτός που εμπνέεται από ευγενείς και μεγάλες ιδέες (=ευγενής, υψηλός, ανώτερος).	• Υπήρξε υψηλόφρων οραματιστής.
	φιλόφρων	• [λόγ.] αυτός που συμπεριφέρεται με ευγένεια, που εκδηλώνει συμπάθεια και περιποιητικότητα.	• Ο φιλόφρων οικοδεσπότης υποδεχόταν τους προσκεκλημένους του στην είσοδο του σπιτιού.
	φιλοφρόνησις (-η)	• λόγος επαινετικός, που δηλώνει συμπάθεια και φιλική διάθεση (=κομπλιμέντο).	• Δε σου το λέω απλώς ως φιλοφρόνηση · το εννοώ!

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	φρόνιμα (επίρ.)	• [συνήθως για παιδιά] με τρόπο που χαρακτηρίζεται από υπακοή και πειθαρχία.	• Αν καθίσεις απόψε φρόνιμα , θα πάμε αύριο στην παιδική χαρά.
	φρονιμάδα	• η ιδιότητα του φρόνιμου, η λογική, ώριμη και συνετή σκέψη και συμπεριφορά.	• Η μελετημένη αυτή ενέργεια δείχνει φρονιμάδα .
Α	φρονιμίτης	• καθέννας από τους τέσσερις τελευταίους γομφίους, που φυτρώνουν στα άκρα της γνάθου, συνήθως μετά το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του ανθρώπου.	• Πήγα στον οδοντίατρο, γιατί με πονούσε ένας φρονιμίτης .

Σ	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Υ	<i>αβροφροσύνη</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ευγένεια, ευγενική συμπεριφορά, λεπτότητα στους τρόπους· αβρότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο πρεσβευτής εξέφρασε με την πρέπουσα διπλωματική αβροφροσύνη τη διαφωνία της χώρας του.
Ν	<i>γενναιοφροσύνη</i>	<ul style="list-style-type: none"> • η ιδιότητα του γενναιόφρονος· η ευγένεια της ψυχής, η μεγαλοψυχία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Φέρεται πάντα στους αντιπάλους του με γενναιοφροσύνη.
Θ	<i>εθνικόφρων</i>	<ul style="list-style-type: none"> • [λόγ.] αυτός που έχει εθνικό φρόνημα, που πιστεύει στα ιδανικά του έθνους του και τα υπερασπίζεται· [ως ουσ.] συχνά ως αρνητικός χαρακτηρισμός για άνθρωπο φανατικά προσηλωμένο στο έθνος, στα εθνικά ιδεώδη και συμφέροντα και συγχρόνως πολύ συντηρητικό (=εθνικιστής). 	<ul style="list-style-type: none"> • Στα χθεσινοβραδινά επεισόδια εθνικόφρονες συγκρούστηκαν με ακροαριστερούς.
Ε	<i>νομιμόφρων</i>	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που αγαπά τη νομιμότητα, που σκέπτεται και ενεργεί σύμφωνα με τους νόμους, που συμμορφώνεται με τις επιταγές του δικαίου (=νομοταγής). 	<ul style="list-style-type: none"> • Στην περίπτωση αυτή τήρησε άκρως νομιμόφρονα στάση.
Τ	<i>φρενοκομείο</i>	<ul style="list-style-type: none"> • νοσηλευτικό ίδρυμα στο οποίο περιθάλπονται άνθρωποι που πάσχουν από ψυχικά νοσήματα (=ψυχιατρείο, τρελοκομείο). 	<ul style="list-style-type: none"> • Για μερικούς μήνες νοσηλεύτηκε σε φρενοκομείο.
Α	<i>φρενοπαθής</i>	<ul style="list-style-type: none"> • αυτός που πάσχει από διατάραξη φρενών, ο φρενοβλαβής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τους νοσηλευόμενους στο ψυχιατρείο φρενοπαθείς επισκέφθηκαν συγγενείς τους.

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Κ Α

• Αρχαία / Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α	δεκτικός	• αυτός που έχει τη δυνατότητα ή την ικανότητα να δέχεται ερεθίσματα, εντυπώσεις κ.λπ. και να ανταποκρίνεται σε αυτά ή να τα αφομοιώνει.	• Είμαι δεκτικός στις νέες ιδέες.
	δοκοῦν (τό)	• [εύχρηστο μόνο στη φράση <i>κατά το δοκοῦν</i>]: κατά την κρίση ή κατά την προτίμηση κάποιου, όπως του αρέσει· [κατ' επέκταση] αυθαίρετα.	• Ως προς το ζήτημα της επιλογής συνεργατών, έχετε το δικαίωμα να προχωρήσετε κατά το δοκοῦν .
	δόγμα	• (α) [φιλοσ.] θεμελιώδης αρχή φιλοσοφικού συστήματος.	• Στο βιβλίο αυτό εξετάζονται τα δόγματα της στωικής φιλοσοφίας.
		• (β ₁) [πολιτ.] σύνολο θεμελιωδών αρχών που διατυπώνονται από πολιτικό ηγέτη ή κυβέρνηση και προτείνουν πολιτική, οικονομική, στρατιωτική κ.λπ. στρατηγική.	• Απαιτείται εκσυγχρονισμός του αμυντικού δόγματος της χώρας.
		• (β ₂) βασική αρχή που ακολουθεί κάποιος στην ατομική του ζωή και την οποία δεν παραβαίνει σε καμιά περίπτωση.	• Το έχω ως δόγμα στη ζωή μου, να μη φανατίζομαι.
δοξασία	• αντίληψη που δε θεμελιώνεται επιστημονικά, αλλά αποτελεί προϊόν υποκειμενικής σκέψης και συνδέεται συνήθως με λαϊκές και πρωτόγονες (κυρίως μαγικοθρησκευτικές) παραδόσεις και πρακτικές.	• Σε πολλά λαϊκά έθιμα επιβιώνουν πανάρχαιες δοξασίες .	
δοξαστικός	• αυτός που αποδίδει δόξα σε κάποιον, που εξυμνεί (=μνητικός, εγκωμιαστικός).	• Η ποίηση του Πινδάρου είναι δοξαστική .	
Π	δόκιμος	• (α) [για πρόσωπο] αυτός του οποίου η αξία ή η ικανότητα έχει δοκιμαστεί και θεωρείται αναμφισβήτητη· δοκιμασμένος (= αναγνωρισμένος, ικανός, έγκριτος).	• Επειδή είναι δόκιμος πεζογράφος και με ενδιαφέρει ως λογοτέχνης, θα αγοράσω χωρίς δισταγμό το νέο του μυθιστόρημα.
		• (β) [για λέξεις, φράσεις, γραμματικούς τύπους κ.λπ.] αυτός που έχει καθιερωθεί λόγω της χρήσης του σε κλασικούς και καθιερωμένους συγγραφείς.	• Ορισμένες λέξεις που χρησιμοποιείς σε αυτό το κείμενο δεν είναι δόκιμες και πρέπει να τις αλλάξεις.
		• (γ ₁) [για πρόσωπο] αυτός που έχει γίνει δεκτός κάπου δοκιμαστικά για ένα χρονικό διάστημα, πριν από την οριστική ένταξή του σε μια υπηρεσία, οργάνωση κ.λπ.	• Ο αδελφός μου είναι δόκιμος δημόσιος υπάλληλος.
		• (γ ₂) [στρατ. (ως ουσ.)] αυτός που φοιτά σε ναυτική σχολή, για να γίνει αξιωματικός· κληρωτός που υπηρετεί τη θητεία του ως αξιωματικός.	• Φοιτώ στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων .
Δ	δοκιμάζω	• (α) [μτβ.] εξετάζω την ποιότητα, τις ιδιότητες, την ενέργεια ή την αποτελεσματικότητα ενός πράγματος, κάνω δοκιμή (=ελέγχω).	• Το φάρμακο αυτό δεν έχει δοκιμαστεί ακόμη σε ανθρώπους.
		• (β ₁) [μτβ. (για τροφές ή ποτά)] γεύομαι, για να εξακριβώσω τη νοστιμιά ή τη γευστικότητα.	• Δοκίμασα το φαγητό και το βρήκα ανάλατο.
		• (β ₂) [μτβ. (για ενδύματα ή υποδήματα)] φοράω, για να διαπιστώσω αν μου ταιριάζει το μέγεθος ή το χρώμα.	• Θέλω να δοκιμάσω αυτό το φόρεμα.
		• (γ) [μτβ.] ελέγχω την ύπαρξη ή τον βαθμό μιας ιδιότητας.	• Έχω δοκιμάσει αρκετές φορές την αντοχή μου στην πεζοπορία.
		• (δ) [μτβ.] προσπαθώ να εξακριβώσω (συναισθήματα, προθέσεις, ικανότητες κ.λπ. κάποιου).	• Αυτό το έκανα για να σε δοκιμάσω .
		• (ε) [μτβ.] καταβάλλω προσπάθεια να πετύχω κάτι, επιχειρώ, τολμώ (=προσπαθώ, αποπειρώμαι).	• Ο κρατούμενος δοκίμασε να δραπετεύσει.
		• (στ) [μτβ.] υφίσταμαι δυσάρεστη κατάσταση, υποφέρω.	• Την περίοδο εκείνη ο λαός δοκίμασε όχι μόνο στερήσεις, αλλά και διώξεις.
		• (ζ) [μτβ.] επιχειρώ να προσεγγίσω κάτι, συνήθως για πρώτη φορά.	• Δοκίμασε την τύχη της στο θέατρο.
		• (η) [μτβ.] αισθάνομαι, νιώθω.	• Δοκίμασα μεγάλη έκπληξη, όταν τον είδα.
		• (θ) [αμτβ.] προσπαθώ να πετύχω ή να εξακριβώσω κάτι.	• Δεν ξέρω αν θα τα καταφέρω, θα δοκιμάσω όμως.
		• (ι) [παθ.: <i>δοκιμάζομαι</i>] υφίσταμαι ταλαιπωρίες, δοκιμασίες.	• Στην Κατοχή οι Έλληνες δοκιμάστηκαν σκληρά.
		• (ια) [μτχ.: <i>δοκιμασμένος</i>] αυτός που έχει αποδειχθεί άξιος, κατάλληλος ή ικανός μετά από έλεγχο.	• Πρόκειται για δοκιμασμένη μέθοδο διδασκαλίας.

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	
Α Π Λ Α	δοκιμασία	• (α) ο έλεγχος, η εξέταση για τη διαπίστωση, την εξακρίβωση (ιδιοτήτων, ικανοτήτων ή της καταλληλότητας προσώπων και πραγμάτων).	• Οι υποψήφιοι υποβάλλονται σε πολύωρη δοκιμασία , για να επιλεγούν οι καλύτεροι.	
		• (β) υπέρμετρη καταπόνηση, κατάχρηση, ζόρισμα.	• Επιμένοντας να καπνίζεις τόσο πολύ, βάζεις σε δοκιμασία την υγεία σου.	
		• (γ) [γενικότερα (συνήθως στον πληθυντικό)] κάθε δυσάρεστο, επώδυνο γεγονός ή κατάσταση που αντιμετωπίζει κάποιος στη ζωή (=ταλαιπωρία, βάσανο, κακοτυχία, δεινοπάθημα).	• Έχει περάσει μεγάλες δοκιμασίες στη ζωή του.	
Σ	δοκησίσοφος	• [λόγ.] αυτός που θεωρεί τον εαυτό του σοφό και κομπάζει γι' αυτό, ο κατά φαντασίαν σοφός.	• Οι δοκησίσοφοι είναι και επικίνδυνοι και γελοίοι.	
	αδόξαστος	• [σπάνια] αυτός που δε δοξολογήθηκε, ο ανάξιος να δοξολογείται· έτσι αποκαλείται συνήθως ο Σατανάς.	• Άγνωστος και αδόξαστος μένει ο ευεργέτης μας.	
	αδόκητος	• [λόγ.] αυτός που δεν αναμενόταν (=απροσδόκητος, ξαφνικός).	• Δεν έχει συνέλθει ακόμη από τον αδόκητο θάνατο του αδελφού του.	
	άδοξος	• (α) [σπάνια] αυτός που δεν έχει γνωρίσει δόξα (=άσημος, αφανής). • (β) αυτός που δεν είναι αντάξιος των περιστάσεων ή του προσώπου με το οποίο έχει σχέση.	• Ένα από τα γνωστότερα ποιήματα του Κώστα Καρυωτάκη έχει τίτλο «Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων». • Το όλο εγχείρημα είχε άδοξο τέλος.	
Υ	ένδοξος	• αυτός που περιβάλλεται από δόξα και φήμη (=δοξασμένος, ονομαστός, λαμπρός).	• Τιμήθηκε για τα ένδοξα κατορθώματά του στο πεδίο της μάχης.	
	επίδοξος	• (α) αυτός που έχει τη φιλοδοξία ή αναμένεται (με θετική σημασία) ή αποπειράται (με αρνητική σημασία) να πραγματοποιήσει κάτι που επιθυμεί.	• Είναι ο επίδοξος ηγέτης του κόμματος.	
		• (β) [συχνά καταχρηστικά] αυτός που προσπάθησε ανεπιτυχώς να κάνει ή να γίνει κάτι.	• Οι επίδοξοι ληστές συνελήφθησαν από την αστυνομία.	
Ν	έτερόδοξος	• αυτός που πιστεύει σε θρησκευτικό δόγμα διαφορετικό από αυτό που επικρατεί στη χώρα διαμονής του (=αλλόδοξος).	• Αρκετοί κάτοικοι της Σύρου είναι καθολικοί, άρα είναι έτερόδοξοι .	
	εὐδοκῶ	• (α) [συνήθως στον αόριστο] δείχνω ευμένεια, εὐνοια· εκφράζω τη συγκατάθεση και την αποδοχή μου, αποφασίζω να πράξω ή να ενεργήσω όπως μου ζητείται (=συγκατατίθεμαι, αποδέχομαι, ευαρεστούμαι, συναινώ, συγκατανεύω). • (β) [ειρωνικά] ευαρεστούμαι να πράξω ή να συναινέσω σε πράξη με μεγάλη δυσκολία και αργοπορία.	• Δεν ευδόκησε να υποχωρήσει στις πιέσεις που δέχτηκε. • Ύστερα από δύο ώρες αναμονής μας στον προθάλαμο του γραφείου του, ευδόκησε επιτέλους να μας δεχθεί.	
Ε		ὀρθοδοξία	• (α) σύνολο από ιδέες ή απόψεις που στο πλαίσιο μιας κοσμοθεωρίας, θρησκείας κ.λπ. θεωρούνται σωστές ή είναι κατ' αποκλειστικότητα παραδεκτές. • (β ₁) [θεολ.] η ορθή θρησκευτική πίστη, σε αντιδιαστολή προς τις αιρετικές δοξασίες, η διδασκαλία και το δόγμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας. • (β ₂) [θεολ.] η ανατολική χριστιανική εκκλησία και το θρησκευτικό δόγμα που αυτή δέχεται.	• Στο πρόσφατο συνέδριο του κόμματος μερικοί ομιλητές αμφισβήτησαν την κομματική ορθοδοξία . • Ο αγώνας της Ορθοδοξίας κατά των αιρέσεων ήταν σκληρός. • Η Ορθοδοξία ήταν το κοινό γνώρισμα των βαλκανικών λαών κατά την Τουρκοκρατία.
	ὁμόδοξος		• αυτός που ακολουθεί το ίδιο θρησκευτικό δόγμα με άλλον.	• Οι Έλληνες και οι Σέρβοι είναι ομόδοξοι , γιατί είναι χριστιανοί ορθόδοξοι.
	κακόδοξος		• [συνήθως ως ουσ.] αυτός που πιστεύει σε λανθασμένες θρησκευτικές δοξασίες (=αιρετικός).	• Στην πρωτοβυζαντινή εποχή η Ορθόδοξη Εκκλησία συγκρούστηκε με αρκετούς κακόδοξους .
	Τ	φιλόδοξος	• (α) [για πρόσωπο] αυτός που αγαπά πολύ τη δόξα και τα μεγαλεία, που τον διακρίνει ζωνή επιθυμία για ανάδειξη (=μεγαλομανής). • (β) [για πρόσωπο] αυτός που έχει πολλές φιλοδοξίες για τη μελλοντική του εξέλιξη, που επιδιώκει έντονα να επιτύχει κάτι ή να επιτύχει κάτι. • (γ) [για πράγμα] αυτός που φανερώνει φιλοδοξία, που εμπεριέχει υψηλούς και δύσκολους στόχους (=μεγαλεπήβολος).	• Είναι πολύ φιλόδοξος και επιδιώκει την άνοδο με κάθε τρόπο. • Είναι φιλόδοξος και ριγοκίνδυνος επιχειρηματίας. • Δεν πραγματοποίησε τελικά τα φιλόδοξα σχέδιά του.
μεγαλόδοξος			• [λόγ. (σπάνια)] ο πολύ ένδοξος (=τρισένδοξος).	• Αξίζουν κάθε τιμή οι μεγαλόδοξοι πρόγονοί μας.
κενόδοξος			• αυτός που δεν έχει ουσιαστικούς στόχους στη ζωή του, που κυνηγά εφήμερα πράγματα και πρόσκαιρη δόξα (=ματαιόδοξος, κενόσπουδος).	• Ως κενόδοξος άνθρωπος που είναι, χαιρέται να βλέπει φωτογραφίες του στις κοσμικές στήλες των εφημερίδων.
Α				

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ (Νέα Ελληνική)	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σ Υ Ν Θ Ε Τ Α	παράδοξος	• (α) αυτός που έρχεται σε σύγκρουση με την κοινή λογική, με τις συνηθισμένες αντιλήψεις, με αυτό που περιμένει κανείς φυσιολογικά: παράξενος, ασυνήθιστος.	• Το πείραμα είχε παράδοξο αποτέλεσμα.
		• (β) (το) παράδοξο [ως ουσ.]: οτιδήποτε φαίνεται άτοπο (ως αντίθετο προς τις παραδεκτές αντιλήψεις, τα συνηθισμένα ή τα λογικώς αναμενόμενα).	• Το παράδοξο της όλης υπόθεσης βρίσκεται στην ανεξήγητη αντίδραση των ενδιαφερομένων.
	ἀποδεκτός	• (α) αυτός που τον δέχονται θετικά και τον εγκρίνουν.	• Η πρότασή μου στο συμβούλιο έγινε ομόφωνα αποδεκτή .
• (β) [ειδικότερα (στον λόγο)] αυτός που αναγνωρίζεται ως ορθός ή που δεν προκαλεί.		• Στη λογοτεχνική γλώσσα συναντάμε συχνά γλωσσικά στοιχεία μη αποδεκτά στην κοινή γλώσσα.	
ἀποδέκτης	• (α) αυτός που δέχεται, που λαμβάνει κάτι (=παραλήπτης).	• Αναζητείται ο αποδέκτης της επίμαχης επιστολής.	
	• (β) [συνεκδοχικά] αυτός στον οποίο απευθύνεται κανείς (=δέκτης).	• Υπήρξα αποδέκτης πολλών παραπόνων.	

• Νέα Ελληνική

	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α Π Λ Α	δοκιμή	• (α) έλεγχος ή εξέταση για την εξακρίβωση ποιότητας, ιδιότητας, λειτουργίας κ.λπ. ενός αντικειμένου.	• Μια δοκιμή θα σας πείσει για την ποιότητα των προϊόντων μας.
		• (β) [ειδικότερα] ο πειραματικός έλεγχος μηχανισμού, συσκευής, τεχνικού έργου κ.λπ., για να διαπιστωθεί αν λειτουργεί σωστά, αν αποδίδει ικανοποιητικά, τι αποτελέσματα έχει κ.λπ.	• Το νέο μοντέλο είναι ακόμη στο στάδιο των δοκιμών .
		• (γ) [μαθ.] επαλήθευση του εξαγομένου μαθηματικών πράξεων με συγκεκριμένες μεθόδους.	• Στη μαθηματική πράξη της διαίρεσης η δοκιμή συνίσταται στον πολλαπλασιασμό του πηλίκου με τον διαιρέτη και πρόσθεση του υπολοίπου.
		• (δ) [για καλλιτεχνικές εκδηλώσεις] πρόχειρη εκτέλεση θεατρικής παράστασης, συναυλίας κ.λπ., με σκοπό την αρτιότερη προετοιμασία και την εξασφάλιση της επιτυχίας.	• Τα μέλη της θεατρικής ομάδας του σχολείου αρχίζουν τις δοκιμές για την παράσταση.
		• (ε) το δοκίμιο [βλ. λ., σημασία (α)].	• Το καλοκαίρι θα διαβάσω τις « Δοκιμές » του Σεφέρη.
Α	δοκίμιο	• (α) κείμενο, περιορισμένης συνήθως εκτάσεως, που πραγματεύεται συγκεκριμένο θέμα (από διάφορους χώρους: κοινωνία, πολιτική, επιστήμη, τέχνη κ.λπ.), χωρίς να το εξαντλεί σε πλάτος και σε βάθος, και το οποίο αποδίδει με σαφήνεια τις απόψεις του συγγραφέα.	• Το λεξιλόγιο ενός δοκίμιου είναι ανάλογο με το θέμα που αναπτύσσεται.
		• (β) [στην τυπογραφία] τμηματική και πρόχειρη εκτύπωση κειμένου ή εικόνας, που γίνεται πριν από την τελική εκτύπωση και επάνω στην οποία γίνονται διορθώσεις ή συμπληρώσεις: τυπογραφικό δοκίμιο.	• Έχω εργαστεί και ως διορθωτής τυπογραφικών δοκιμίων .
Σ	δοκιμογράφος	• ο συγγραφέας δοκιμίων [βλ. λ. στη σημασία (α)].	• Ο Αιμίλιος Χουρμούζιος (1904-1973) υπήρξε δοκιμογράφος με ευρύτατη προπαιδεία και προσωπική σκέψη.
Υ	δοξολογώ	• δοξάζω, ευχαριστώ κάποιον με ύμνους, κυρίως τον Θεό (=υμνολογώ, υμνώ).	• Όλα τα πλάσματα δοξολογούν τον Πλάστη τους.
Ν	αισιόδοξος	• (α) αυτός που διαπνέεται από αισιοδοξία, πίστη στη θετική πλευρά και έκβαση των πραγμάτων.	• Παρά την κρισιμότητα της κατάστασης του αρρώστου ο γιατρός παραμένει αισιόδοξος .
		• (β) αυτός που αξιολογείται ως ευνοϊκός, αίσιος.	• Υπάρχουν και αισιόδοξες προβλέψεις για την πορεία της οικονομίας.
Θ	απαισιόδοξος	• αυτός που βλέπει μόνο τη δυσάρεστη όψη των πραγμάτων ή που προβλέπει δυσάρεστη έκβαση μιας κατάστασης.	• Είναι άνθρωπος με απαισιόδοξη διάθεση.
	ανορθόδοξος	• αυτός που παραβιάζει τα καθιερωμένα, τα γενικώς αποδεκτά.	• Πέτυχε να εκλεγεί με ανορθόδοξα μέσα.
Ε	ματαιόδοξος	• αυτός που επιδιώκει να γίνεται αντικείμενο θαυμασμού, που χαρακτηρίζεται από έπαρση (=κενόδοξος, ματαιόφρων).	• Ως ματαιόδοξος που είναι, το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι να προβάλλει τον πλούτο του στους κοσμικούς κύκλους.
Τ	μισαλλόδοξος	• αυτός που μισεί και συνεπώς δεν ανέχεται κάθε αντίθετη άποψη, θεωρία και ιδίως ιδεολογία.	• Πρέπει να αντισταθούμε σε αυτή τη μισαλλόδοξη πολιτική.
Α	μωροφιλόδοξος	• ο ανόητος και ταυτόχρονα φιλόδοξος, αυτός που τρέφει ανόητες φιλοδοξίες ή εκδηλώνει τις φιλόδοξες τάσεις του με ανόητο τρόπο.	• Διάφοροι μωροφιλόδοξοι επιδιώκουν την προβολή τους συμμετέχοντας σε χαμηλού επιπέδου τηλεοπτικές εκπομπές.

Σ Υ Ν Θ Ε Τ Α	ΟΜΟΡΡΙΖΑ	ΣΗΜΑΣΙΕΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
	<i>τρισένδοξος</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ο πάρα πολύ ένδοξος. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ας σεβαστούμε το τρισένδοξο εθνικό μας παρελθόν.</i>
	<i>αποδοκιμασία</i>	<ul style="list-style-type: none"> • (α) η εκδήλωση δυσαρέσκειας με ζωηρό τρόπο (φωνές, χειρονομίες κ.λπ.). • (β) η άρνηση αποδοχής, απόρριψη (=επίκριση, κατάκριση). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ακούστηκαν από το ακροατήριο φωνές αποδοκιμασίας.</i> • <i>Είναι δεδομένη η αποδοκιμασία τέτοιων πράξεων από την Εκκλησία.</i>